

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE NOVÁ DEDINA - AKTUALIZÁCIA

Samosprávny kraj:	Nitriansky
Okres:	Levice
Región:	Tekov
Adresa:	Obecný úrad Nová Dedina 935 25 Nová Dedina 125
Tel:	00421 36 6331560
Fax:	00421 36 389139
Email:	obec@novadedina.sk
Web:	www.novadedina.sk
IČO:	00307301
Počet obyvateľov:	1 541 (k 31.12.2011)
Rozloha:	2913 ha
Prvá písomná zmienka:	z roku 1075

Programovacie obdobie 2007 – 2017

Aktualizácia v roku 2012

EUFC s.r.o.
Centrála:
Družstevná 2
831 04 Bratislava

Tel.: +421 2 5465 1154
Fax: +421 2 546 306 57
E-mail: office@eufc.eu

Regionálne stredisko Levice:
Komenského 24
934 01 Levice

Tel.: +421 36 630 4075, 0908 583 396
E-mail: anna.pastierova@eufc.eu

OBSAH:

1. Úvod	5
1.2 Strategické plánovanie podpory regionálneho rozvoja	6
1.3 Základná charakteristika obce Nová Dedina	14
1.4 Vymedzenie riešeného územia	15
1.5 Poloha obce vo vzťahu k pôlom rozvoja	15
2. Socio-ekonomická, environmentálna a kultúrna analýza	16
2.1 Prírodné pomery	16
2.1.1 <i>Geologické a geomorfologické pomery</i>	16
2.1.2 <i>Pôda</i>	17
2.1.3 <i>Lesy</i>	18
2.1.4 <i>Voda</i>	18
2.1.5 <i>Nerastné suroviny</i>	18
2.1.6 <i>Životné prostredie</i>	19
2.1.7 <i>Prírodné predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu</i>	19
2.2 História a kultúra obce	20
2.2.1 <i>História</i>	20
2.2.2 <i>Kultúrny a spoločenský život</i>	21
2.2.3 <i>Kultúrne pamiatky</i>	23
2.2.4 <i>Ubytovacie a stravovacie zariadenia</i>	24
2.3 Ľudské zdroje	24
2.3.1 <i>Demografická situácia</i>	24
2.3.2 <i>Veková štruktúra</i>	28
2.3.3 <i>Vzdelanostná štruktúra</i>	29
2.3.4 <i>Národnostná a religiózna štruktúra</i>	30
2.4 Technická infraštruktúra	31
2.4.1 <i>Energetické siete</i>	31
2.4.2 <i>Dopravné a cestné siete</i>	32
2.4.3 <i>Telekomunikačné siete</i>	32
2.4.4 <i>Vodné hospodárstvo</i>	32
2.4.5 <i>Odkanalizovanie územia ČOV</i>	33
2.4.6 <i>Odpadové hospodárstvo</i>	34
2.5 Sociálna infraštruktúra	37
2.5.1 <i>Domový a bytový fond</i>	37
2.5.2 <i>Školstvo</i>	39
2.5.3 <i>Zdravotníctvo</i>	40
2.5.4 <i>Sociálna starostlivosť</i>	40
2.5.5 <i>Služby obyvateľstvu</i>	41
2.6 Ekonomická základňa obce	43
2.6.1 <i>Ekonomická aktivita obyvateľstva</i>	43
2.6.2 <i>Ekonomická štruktúra obce</i>	44
2.6.3 <i>Miera nezamestnanosti</i>	45
2.6.4 <i>Majetok obce</i>	47
2.6.5 <i>Rozpočet obce</i>	48
2.6.6 <i>Vlastnícke vzťahy, pozemkové úpravy</i>	49
2.7 Rozvoj vidieka	50
3. Postoje a názory obyvateľov obce	52
4. SWOT analýza	54
4.1 <i>Ekonomika a geografia</i>	55
4.2 <i>Technická infraštruktúra</i>	55
4.3 <i>Životné prostredie</i>	56
4.4 <i>Sociálna oblasť a demografia</i>	57
4.5 <i>Školstvo a šport</i>	58

4.6 Kultúra	58
5. Miestna inovačná stratégia	59
6. Strategická časť	60
6.1 Vízia obce	60
6.2 Strategický cieľ obce	60
6.3 Prioritné rozvojové oblasti obce	61
6.4 Návrh opatrení a aktivít	62
7. Dlhodobý plán aktivít na roky 2007 - 2017	66
8. Akčný plán na roky 2012 - 2015	69
9. Zabezpečenie realizácie	73
9.1 Riadiaci orgán programu	74
9.2 Finančné zabezpečenie	75
9.3 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie	75
9.4 Monitorovanie a hodnotenie	76
10. Záver	78

1. Úvod

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nová Dedina na roky 2007 - 2017 s aktualizáciou v roku 2012 (ďalej PHSR) je základným programovým dokumentom podpory regionálneho rozvoja na lokálnej úrovni. Nadväzuje na príslušné strategické dokumenty a programové dokumenty podpory regionálneho rozvoja na národnej a regionálnej úrovni. Je to strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce stanovuje jej strategické ciele a priority rozvoja.

Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nová Dedina sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a kultúrnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Nová Dedina, ktorý na základe výsledkov hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a dopĺňaný.

PHSR obce Nová Dedina na roky 2007-2017 s aktualizáciou v roku 2012 bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, ktorý definuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života obce. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy týkajúce sa vypracovávaní, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu. Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na základe :

- Národného strategického referenčného rámca 2007 - 2013.
- Národného plánu regionálneho rozvoja, ktorý je základný strednodobý strategicko – plánovací dokument na rozvoj regiónov vypracovaný spravidla na päť až sedem rokov. Jeho súčasťou je Regionálny operačný program regiónu NUTS III Trnavského kraja a NUTS II Slovensko – Západ.
- Regionálneho operačného programu, ktorý je strednodobý dokument vypracovaný na úrovni druhého stupňa podľa klasifikácie štatistických územných jednotiek. Regionálny operačný program vypracúvajú samosprávne kraje vo vzájomnej spolupráci v rámci regiónu na úrovni druhého stupňa podľa klasifikácie štatistických územných jednotiek (NUTS II).
- Sektorového operačného programu, ktorý je strednodobý dokument vypracovaný pre vopred určené sektory.
- Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja, ktorý je strednodobý programový dokument, je v súlade s cieľmi a prvoradými potrebami ustanovenými v národnom pláne a s podkladom na vypracovanie príslušného regionálneho operačného programu. Jeho vypracovanie zabezpečuje samosprávny kraj.
- Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta, ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni mesta.
- Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja / Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja (NSTUR/APTUR) – ROP / prostredníctvom zvyšovania

kvality života v regiónoch (posilňovanie inovačných a kohéznych pólov rastu) podporuje polycentrický celoplošný rozvoj územia SR, čím zoslabuje procesy vedúce k trvalo udržateľnej koncentrácii obyvateľstva do malého počtu centier,

- Konceptie územného rozvoja Slovenska 2001(KURS 2001) – rozhodujúci východiskový dokument vo väzbe na ROP, definuje štruktúru osídlenia SR a hierarchiu jeho centier a ťažiskových priestorov, ktoré sú východiskom pre špecifikáciu inovačných a kohéznych pólov rastu NSRR

Programové dokumenty Európskej únie pre využitie štrukturálnych fondov tvoria:

- Národný (regionálny) rozvojový plán (RDP – Regional Development Plan), ktorý je hlavným dokumentom pre vyjednanie podpory zo Štrukturálnych fondov Európskej únie.
- Rámec podpory spoločenstva (CSF – Community Support Framework), ktorý bude vytvorený na základe Národného rozvojového plánu v spolupráci s Európskou komisiou, je hlavným dokumentom vymedzujúcim poskytnutie podpory zo štrukturálnych fondov Európskej únie.
- Sektorové operačné programy (SOP – Sectoral Operation Programme), ako taktické dokumenty vytvorené na úrovni ministerstiev, ktoré rozpracovávajú problémové celky stratégií majúcich plošný (celoštatny) charakter, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Regionálne operačné programy (ROP – Regional Operation Programme), ako taktické dokumenty, ktoré budú spracované na úrovni regiónov NUTS II a rozpracovávajú tie problémové celky stratégií, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Strategické usmernenia Spoločenstva (SUS) – ROP odráža 1 usmernenie SUS t.j. „urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a prácu“, a súčasne 3 usmernenie SUS t.j. „vytvorenie väčšieho množstva a kvalitnejších pracovných miest“
- Lisabonská stratégia/Národný plán rozvoja (LS/NPR) – ROP prispieva k zvyšovaniu konkurencieschopnosti/atraktivity regiónov podporou rozvoja regionálnej infraštruktúry v póloch rastu - podrobnejšie je tento súlad popísaný na národnej úrovni v rámci prílohy NSRR 7.2.3,

Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti.

1.2 Strategické plánovanie podpory regionálneho rozvoja

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nová Dedina je súčasťou sústavy základných strategických dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na základe Národného strategického referenčného rámca (NSRR) na roky 2007 - 2013, Regionálneho operačného programu (ROP), Rozvojového plánu NUTS II Západné Slovensko, Programu rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja (NSK) a samozrejme Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

NSRR má na programovacie obdobie rokov 2007 - 2013 stanovené nasledovné priority.

Tab. 1 Priority NSRR 2007 - 2013

Strategická priorita	Špecifická priorita	Cieľ strategickej priority
1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť	Regionálna infraštruktúra	Zvýšenie vybavenia regiónov infraštruktúrou a zvýšenie efektívnosti s ňou súvisiacich verejných služieb
	Environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia	
	Dopravná infraštruktúra a verejná osobná doprava	
	Modernizácia zdravotníckej infraštruktúry	
2. Vedomostná ekonomika	Informatizácia spoločnosti	Rozvoj zdrojov trvalo udržateľného ekonomického rastu a zvyšovanie konkurencieschopnosti priemyslu a služieb
	Výskum a vývoj	
	Infraštruktúra vysokých škôl	
	Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií	
3. Ľudské zdroje	Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť	Zvýšenie zamestnanosti, rast kvality pracovnej sily pre potreby vedomostnej spoločnosti a zvýšenie sociálnej inklúzie rizikových skupín
	Podpora rastu zamestnanosti, sociálnej inklúzie a budovanie kapacít	

Zdroj: Národný strategický referenčný rámec (NSRR) 2007 - 2013, MVaRR SR

Tab. 2 Prehľad operačných programov NSRR v programovacom období 2007 - 2013

	Operačné programy	RO	Fond
1.	Regionálny operačný program	MPaRV SR	ERDF
2.	Životné prostredie	MŽP SR	ERDF, KF
		MD VaRR	
3.	Doprava	SR	ERDF, KF
4.	Informatizácia spoločnosti	ÚV SR	ERDF
5.	Výskum a vývoj	MŠ SR	ERDF
6.	Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	MH SR	ERDF
7.	Vzdelávanie	MŠ SR	ESF
8.	Zamestnanosť a sociálna inklúzia	MPSVaR SR	ESF
9.	Zdravotníctvo	MZ SR	ERDF
10.	Technická pomoc	MPaRV SR	ERDF
11.	Bratislavský kraj	MPaRV SR	ERDF

Zdroj: Národný strategický referenčný rámec (NSRR) 2007 - 2013, MVaRR SR

Regionálny operačný program (ROP) na roky 2007 - 2013 predstavuje programový dokument Slovenskej republiky pre čerpanie pomoci z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, ktorý sa zameriava na regionálnu infraštruktúru ako na jeden z najdôležitejších determinantov kvality života obyvateľstva. Intervencie prostredníctvom ROP sú cielene smerované na podporu vybavenosti územia zariadeniami občianskej infraštruktúry s cieľom naplniť súčasné kvalitatívne a kvantitatívne požiadavky a na ich vyváženú dostupnosť prostredníctvom skvalitňovania a rozširovania dopravných a sídelných prvkov vybavenosti územia. Oblasť regionálnej infraštruktúry výrazne ovplyvňuje kvalitu života obyvateľstva na podporovanom území a je jedným z hlavných faktorov konkurencieschopnej ekonomiky a atraktívnosti územia pre lokalizáciu investícií. Charakter intervencií ROP v rámci regionálnej infraštruktúry zároveň prispieva k zvyšovaniu energetickej hospodárskosti a bezbariérovosti budov využívaných zariadeniami občianskej infraštruktúry.

ROP pre programové obdobie 2007 – 2013 kontinuálne nadväzuje na Prioritu 3 Lokálna infraštruktúra OP ZI zo skráteného programového obdobia 2004 – 2006 a vo viacerých oblastiach jej obsahový záber výrazne rozširuje (podpora zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately, pamäťových a fondových inštitúcií na miestnej a regionálnej úrovni, revitalizácia a hospodárske využitie nevyužívaných, resp. nevhodne využívaných nehnuteľných kultúrnych pamiatok v území, podpora zariadení nekomerčných záchranných služieb, projektov integrovanej obnovy mestských oblastí vrátane infraštruktúry bývania, rekonštrukcia a modernizácia úsekov ciest II. a III. triedy, a pod.).

ROP priamo nadväzuje na ciele a priority identifikované na úrovni Národného strategického referenčného rámca SR na roky 2007 – 2013 ako základného strategického programového dokumentu Slovenskej republiky pre oblasť kohéznej a regionálnej politiky. Špecifická priorita číslo 1.1 *Regionálna infraštruktúra* NSRR je v programovom období 2007-2013 realizovaná predovšetkým prostredníctvom ROP, a tým výrazne prispieva k napĺňaniu strategickej priority číslo 1 NSRR, ktorou je *Infraštruktúra a regionálna dostupnosť*.

Tab. 3 Štruktúra prioritných osí ROP v programovom období 2007 - 2013

Prioritná os ROP	Detailnejší popis oblasti podpory
Infraštruktúra vzdelávania	vybrané predškolské zariadenia, základné a stredné školy
Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately	vybrané zariadenia sociálnych služieb, zariadenia na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately
Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra turizmu	vybrané pamäťové a fondové inštitúcie na miestnej a regionálnej úrovni
	turizmus – významné strediská cestovného ruchu s celoročným využitím, kultúrno-poznávací a mestský turizmus
	turizmus – tvorba partnerstiev, propagácia
Regenerácia sídiel	hmotná infraštruktúra sídiel
	integrované projekty rozvoja vybraných mestských oblastí
	infraštruktúra obcí so separovanými a segregovanými rómskymi osídleniami
	rozvojové dokumenty regiónov
	infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb
Regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obsluhu regiónov	intervencie do vybraných úsekov ciest II. a III. triedy
Technická pomoc	podpora riadenia a implementácie ROP

Zdroj: Regionálny operačný program (ROP) 2007 - 2013, MPaRV SR

Charakter intervencií v rámci prioritnej osi 1 ROP - **Infraštruktúra vzdelávania** prispieva k zvyšovaniu energetickej hospodárnosti budov, a tým aj k zníženiu ekonomickej náročnosti ich prevádzok a zníženiu environmentálnych záťaží.

Charakter oprávnených intervencií daný stratégiou ROP pre vzdelávaciu infraštruktúru:

- intervencie do stavebných objektov zamerané na odstránenie nevyhovujúceho stavebno-technického stavu a na obstaranie ich vybavenia,
- podpora aktivít na odstránenie nevyhovujúcich podmienok pre imobilných užívateľov a zníženie vysokej energetickej náročnosti prevádzky,
- podpora predškolských zariadení identifikovaných v miestnych rozvojových stratégiách v kohéznych póloch rastu, pričom podpora je realizovaná formou kapacitného rozširovania existujúcich materských škôl a ich rozširovania o detské jasle, vrátane obstarania príslušného vybavenia,
- podpora intervencií do stavebných objektov základných škôl v kohéznych póloch rastu s počtom žiakov nad 200, vrátane obstarania príslušného vybavenia,
- podpora rozširovania základných škôl v kohéznych póloch rastu s počtom žiakov nad 200 o triedy materských škôl, vrátane obstarania príslušného vybavenia,
- podpora intervencií do stavebných objektov a vybavenia všeobecných stredných škôl s počtom žiakov nad 200 so zameraním na zvyšovanie kvality vzdelávacieho procesu,
- podpora intervencií do stavebných objektov a do vybavenia stredných škôl s odborným zameraním za účelom zvyšovania odbornosti a konkurencieschopnosti ich absolventov na trhu práce, pričom podporované sú trendy racionalizácie siete zariadení (napríklad združovanie škôl),
- podpora zariadení vzdelávacej infraštruktúry v územiach s výrazne zastúpenými marginalizovanými rómskymi komunitami, a to bez uplatňovania princípov územnej koncentrácie ako nástroj podpory rovnosti príležitostí,
- podpora špeciálnych typov škôl a školských zariadení pre znevýhodnené skupiny ako nástroj podpory rovnosti príležitostí,
- intervencie do vzdelávacej infraštruktúry musia zohľadňovať trvalú udržateľnosť životného prostredia a zameriavať sa na znižovanie energetickej náročnosti budov,
- cieľom intervencií je aj inklúzia detí s obmedzenou mobilitou najmä odstraňovaním stavebných bariér.

Charakter oprávnených intervencií daný stratégiou ROP pre prioritnú os 2 -
Infaštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately:

- intervencie do stavebných objektov zamerané na odstránenie nevyhovujúceho stavebno-technického stavu, resp. budovanie nových objektov a na obstaranie ich vybavenia,
- podpora aktivít na odstránenie nevyhovujúcich podmienok pre imobilných užívateľov a zníženie vysokej energetickej náročnosti prevádzky,
- podpora zariadení typu domov dôchodcov, DSS pre dospelých, DSS pre deti, zariadenia opatrovateľskej starostlivosti s kapacitou od 50 klientov pri dodržaní minimálnych plošných štandardov (8m² na osobu) a rešpektovaní predpokladov pre zabezpečenie poskytovania kvalitných služieb. V rámci zariadení sociálnej infraštruktúry je efektívne zabezpečovať aj doplnkové služby (napríklad stravovanie, prítomnosť zdravotnej služby, záujmové aktivity pre klientov a iné),
- podpora zariadení, ktoré v záujme ekonomickej udržateľnosti a v zmysle platnej legislatívy kombinujú viaceré typy služieb, prípadne poskytujú služby viacerým cieľovým skupinám, prípadne kombinujú ústavnú, dennú a týždennú starostlivosť,
- podpora budovania nových zariadení vyššie uvedených charakteristík, a to v kohéznych póloch rastu s počtom obyvateľov nad 5000, ktoré zabezpečujú väčšiu obslužnosť územia,
- podpora komunitných centier aj mimo pólov rastu v prípade zariadení zameraných na posilňovanie sociálnej inklúzie marginalizovaných rómskych komunít,

- pri budovaní nových zariadení je nevyhnutným predpokladom intervencie z ROP preukázanie súladu s existujúcimi stratégiami na regionálnej a miestnej úrovni, splnenie platných legislatívnych podmienok na prevádzkovanie konkrétneho typu zariadenia, preukázanie dlhodobej finančnej udržateľnosti zariadenia a prijatie záväzkov na zachovanie dlhodobého účelového využitia intervencie.

Intervencie v rámci prioritnej osi 3 ROP - **Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra turizmu**, prispievajú k zachovaniu kultúrneho dedičstva a jedinečnosti regiónov a k posilňovaniu ich atraktivity pre návštevníkov.

Charakter oprávnených intervencií daný stratégiou ROP pre posilňovanie kultúrneho dedičstva prostredníctvom podpory infraštruktúry pamäťových a fondových inštitúcií a revitalizáciou nehnuteľných kultúrnych pamiatok:

- intervencie do stavebných objektov zamerané na odstránenie nevyhovujúceho stavebno-technického stavu a na obstaranie ich vybavenia,
- podpora aktivít na odstránenie nevyhovujúcich podmienok pre imobilných užívateľov a zníženie vysokej energetickej náročnosti prevádzky s ohľadom na špecifiká nehnuteľných kultúrnych pamiatok,
- podpora verejných knižníc v zriaďovateľskej pôsobnosti miestnych a regionálnych samospráv, podpora je smerovaná do inovačných pólov rastu,
- podpora galérií a múzeí v zriaďovateľskej pôsobnosti miestnych a regionálnych samospráv, podpora je smerovaná do kohéznych pólov rastu,
- revitalizácia nevyužitých významných pamiatkových objektov v území. Prioritne sú podporované pamiatky charakterizované zlým stavebno-technickým stavom, ktoré však majú potenciál využitia v rámci pamäťových a fondových inštitúcií, resp. turizmu (napríklad rozšírenie expozícií galérií a múzeí v zriaďovateľskej pôsobnosti územných samospráv, budovanie kultúrno-tematických trás, obnova technických pamiatok a ich sprístupnenie verejnosti a pod.). V odôvodnených a výnimočných prípadoch podpora nehnuteľných kultúrnych pamiatok v kohéznych póloch rastu a vo vlastníctve verejného sektora s ich alternatívnym využitím na kultúrno-spoločenské a reprezentačné sály, expozície obecných a regionálnych dejín a pamätihodností, obrazáreň alebo výstavná sieň, miestny archív alebo kultúrne centrum, zariadenia pre záujmovo-umeleckú činnosť a amatérske aktivity,
- podpora kultúrno-poznávacích trás a podpora mestského kultúrneho turizmu v oblastiach zadefinovaných ako územia s medzinárodným a národným významom a územia v regióne vyššej kategórie ako príslušný región podľa Novej stratégie rozvoja cestovného ruchu SR do roku 2013.

Charakter oprávnených intervencií daný stratégiou ROP pre oblasť turizmu:

- podpora verejnej mikroinfraštruktúry cestovného ruchu priľahlej ku komplexným strediskám cestovného ruchu s celoročným využitím, a to v územiach zadefinovaných ako územia s medzinárodným a národným významom a územiach v regióne vyššej kategórie ako príslušný región,
- podpora doplnkových aktivít zameraných na propagáciu regiónov a stredísk cestovného ruchu,
- podpora budovania partnerstiev medzi aktérmi cestovného ruchu a regionálnych klastrov.

Napĺňanie cieľa prioritnej osi 4 ROP - **Regenerácia sídiel** je realizované prostredníctvom nasledovných skupín aktivít:

- obnova a čiastočné budovanie hmotnej infraštruktúry sídiel v rámci samostatne dopytovo orientovaných projektov, realizovaných v centrách obcí, resp. centrách častí obcí identifikovaných ako kohézne a inovačné póly rastu vrátane ich ťažísk osídlenia, zamerané na: úpravu verejných priestranstiev a prvkov verejnej zelene, výstavbu a rekonštrukcia verejných osvetlení, výstavbu a rekonštrukcia chodníkov a cyklistických trás, rekonštrukciu miestnych komunikácií, rekonštrukciu mostov a lávok v nadväznosti na realizáciu investičných aktivít zameraných na miestne komunikácie, chodníky a cyklistické trasy, rekonštrukciu a výstavbu autobusových zastávok, rekonštrukciu a výstavbu verejných WC, úpravu a reguláciu povodí v zastavaných územiach obcí a miest, a to výlučne v nadväznosti na realizáciu iných investičných aktivít (podmienkou je súhlasné stanovisko Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p., Banská Štiavnica), opodstatnenú rekonštrukciu inžinierskych sietí (kanalizácií a vodovodov), a to výlučne v nadväznosti na realizáciu iných investičných aktivít regenerácie sídiel alebo v súvislosti obnovou a budovaním verejnej hmotnej infraštruktúry vidieckych obcí so separovanými alebo segregovanými rómskymi osídleniami,
- realizácia integrovaných projektov rozvoja vo vybraných mestských oblastiach postihnutých alebo ohrozených fyzickým zničením a sociálnym vylúčením, vrátane obnovy bytových domov,
- obnova a čiastočné budovanie hmotnej infraštruktúry obcí so segregovanými a separovanými rómskymi osídleniami vo vidieckom prostredí,
- príprava a aktualizácia rozvojových dokumentov na úrovni regiónov NUTS II. a III.,
- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia zariadení nekomerčných záchranných služieb a v dvoch osobitných vopred stanovených prípadoch aj budovanie zariadení HaZZ v súlade s Koncepciou plošného rozmiestnenia síl a prostriedkov HaZZ,
- obstaranie vybavenia zariadení nekomerčných záchranných služieb,
- obstaranie vybavenia zariadení nekomerčných záchranných v nadväznosti na intervencie do stavebných objektov.

Charakter oprávnených intervencií daný stratégiou ROP pre prioritnú os 5 - **Regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obsluhu regiónov:**

- zvyšovanie úrovne dopravnotechnického stavu ciest II. a III. triedy, ktoré sú v zlom alebo nevyhovujúcom stave a zabezpečujú dopravnú obsluhu obcí v území do kohéznych pólov rastu,
- zvyšovanie dostupnosti k vyššej občianskej vybavenosti pre obyvateľom obcí mimo kohéznych pólov rastu,
- vytváranie podmienok pre zlepšenie mobility za prácou,
- budovanie doplnkových prvkov dopravnej infraštruktúry k cestám II. a III. triedy, ktoré zvyšujú bezpečnosť a priepustnosť dopravy a znižujú jej dopady na životné prostredie.

Na základe očakávaného pôsobenia príspevkov na rozvoj územia, ako aj jednotlivých odvetví ekonomických činností, stratégia NSRR definuje **horizontálne priority** v štyroch oblastiach:

- marginalizované rómske komunity
- rovnosť príležitostí
- trvalo udržateľný rozvoj
- informačná spoločnosť.

Ako konštatuje Národný strategický referenčný rámec (NSRR), z hľadiska národných východísk regionálneho priemetu stratégie NSRR je pre SR dôležitý fakt, že disponuje rovnomerne rozvinutým systémom centier osídlenia, kde sa okolo najvýznamnejších centier vytvorili polarizované a aglomerizované územia, tzv. ťažiská osídlenia. Tieto mestá a ich aglomerácie môžu plniť úlohy tzv. motorov rozvoja, alebo inými slovami pólov rastu jednotlivých území. Pre účely územnej koncentrácie v NSRR sa odporúča sledovať koncentráciu aktivít do **inovačných a kohéznych pólov rastu** v súlade s polycentrickým konceptom rozvoja osídlenia.

Inovačné a kohézne póly rastu boli v rámci prípravy NSRR vyšpecifikované na základe vopred zvolených sociálno-ekonomických, urbanistických kritérií a štatistických hodnotení všetkých obcí na území celej SR. Zatriedenie obcí do inovačných a kohéznych pólov rastu bolo realizované predovšetkým na základe prítomnosti jednotlivých zariadení občianskej a hospodárskej infraštruktúry a pôsobenia činností týchto zariadení na obce okolitého územia. Inovačný cyklus týchto zariadení je v zásade dlhodobého charakteru rátajúci desaťročia až storočia. Z týchto dôvodov sa nepredpokladajú výraznejšie zmeny v zaradení obcí do pólov rastu počas programového obdobia 2007-2013 a ani potreba jeho revidovania na základe priebežného hodnotenia.

Obec Nová Dedina je zaradená do kategórie - Kohézne póly rastu mimo záujmového územia inovačných pólov rastu. Kohézne póly rastu sú tvorené obcami, ktoré spĺňajú alebo majú najlepšie predpoklady spĺňať kritériá zabezpečenia základných obslužných funkcií ako pre obyvateľov žijúcich v príslušnej obci, tak pre obyvateľov v ich tesnom zázemí. Inovačné póly rastu súčasne plnia aj funkciu kohéznych pólov rastu.

Kohézne póly rastu boli vymedzené na základe kritérií, v ktorých sa sledovali nasledovné indikátory:

- prítomnosť zariadení základnej vybavenosti (vybavenosť školskými zariadeniami a ich rozsah, prítomnosť zariadení sociálnej infraštruktúry),
- postavenie obce z hľadiska plnenia niektorých verejných funkcií (matričný úrad, existujúce spoločné stavebné úrady),
- veľkosť obce danej počtom obyvateľov v roku 2004,
- historický vývoj obce a jej postavenie v systéme osídlenia (vo vzťahu na predchádzajúcu strediskovú sústavu osídlenia uplatňovanú na území SR),
- lokalizácia obce v území a dostupnosť navrhovaného kohézneho pólu rastu z ostatných priľahlých obcí.

Rozvojový plán NUTS II Západné Slovensko 2007 - 2013 je dokument poskytujúci východiská pre postup čerpania finančných prostriedkov z fondov EÚ, konkrétne zo štrukturálnych fondov (ERDF, ESF), Fondu súdržnosti (FS), Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EAFRD) a Európskeho rybárskeho fondu (EFF) v rámci budúceho programovacieho obdobia 2007 – 2013.

Priority v rámci Rozvojového plánu NUTS II Západné Slovensko vychádzajú najmä z dvoch základných dokumentov vypracovaných na národnej úrovni:

- Národného strategického referenčného rámca (NSRR) ako centrálneho integrujúceho strategického dokumentu, ktorý definuje a spája relevantné prvky jednotlivých stratégií EÚ, štátu, sektorov a regiónov prostredníctvom financovania zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu, vrátane prostriedkov na spolufinancovanie, s cieľom dosiahnutia čo najväčšej synergie a efektívnosti pri napĺňaní vízie a dosiahnutí strategického cieľa NSRR do roku 2013

- Národného strategického plánu rozvoja vidieka SR (resp. Programu rozvoja vidieka) ako východiskového dokumentu pre možnosť čerpania finančných prostriedkov z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EAFRD) na roky 2007 – 2013, ktorý stanovuje národné priority so zohľadnením strategických usmernení EÚ, ciele rozvoja vidieka a finančné zdroje – keďže Západné Slovensko je vidieckym regiónom (49 % obyvateľstva žije vo vidieckych obciach).

Tab. 4 Priority Rozvojového plánu NUTS II Západné Slovensko 2007 - 2013

Strategická priorita	Špecifická priorita	Ciele špecifických priorít
1. Ľudské zdroje	Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť	premena tradičnej školy na modernú s dôrazom na transformáciu obsahu vzdelávania smerom k nadobudnutiu základných zručností a kľúčových kompetencií tak, aby sa reflektovalo na aktuálne a perspektívne požiadavky vedomostnej spoločnosti
		akceptovanie vysokých škôl ako motorov spoločenského a ekonomického rozvoja vedomostnej spoločnosti
		implementácia stratégie celoživotného vzdelávania v učiacej sa spoločnosti
		zvyšovanie vzdelanostnej úrovne mládeže z marginalizovaných rómskych komún
	Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie	podpora mobility za prácou a cezhraničná integrácia trhov práce
		podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti
		podpora flexibility trhu práce
		podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom rozvoja sociálnych a zdravotníckych služieb s osobitným zreteľom na marginalizované skupiny
		podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce
		podpora zosúladenia rodinného a pracovného života a starostlivosti o malé deti
2. Infraštruktúra	Dopravná infraštruktúra	modernizácia a rozvoj infraštruktúry cestnej dopravy
		modernizácia a rozvoj infraštruktúry železničnej dopravy
		modernizácia a rozvoj infraštruktúry intermodálnej dopravy
	Technická infraštruktúra	rekonštrukcia, modernizácia a dostavba energetickej siete
	Sociálna infraštruktúra	zvýšenie dostupnosti a kvality sociálnej infraštruktúry miest a obcí
		modernizácia a budovanie vzdelávacej infraštruktúry s dôrazom na vedomostnú ekonomiku
		modernizácia a budovanie zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry s dôrazom na zvyšovanie kvality a efektívnosti ich služieb
		modernizácia a budovanie kultúrnej a športovej infraštruktúry s dôrazom na zvyšovanie kvality a efektívnosti ich služieb
	Environmentálna infraštruktúra a životné prostredie	dobudovanie environmentálnej infraštruktúry SR podľa štandardov EÚ a zvýšenie efektívnosti environmentálnej zložky trvaloudržateľného rozvoja
		ochrana, racionálne využívanie vôd a protipovodňová ochrana
		ochrana ovzdušia a podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie
		zlepšenie situácie v odpadovom hospodárstve
		ochrana prírody
	Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb	modernizácia a budovanie infraštruktúry nekomerčných záchranných služieb s dôrazom na zvyšovanie kvality a efektívnosti ich služieb
3. Výskum, vývoj, inovácie a ekonomický rozvoj	Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb	rast konkurencieschopnosti výroby a služieb prostredníctvom technologických a procesných inovácií
		podpora spoločných služieb pre podnikateľov, priemyselných parkov, klastrov, start-up centier, spin-off centier
	Informatizácia spoločnosti	zvyšovanie konkurencieschopnosti ekonomiky a regiónov prostredníctvom rozvoja informačnej spoločnosti

	Výskum, vývoj a inovácie	skvalitnenie systému podpory výskumu a vývoja prispievajúceho k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky SR a jej regiónov
	Vedomostná ekonomika	reštrukturalizácia a modernizácia poľnohospodárstva a priemyslu, podpora rozvoja nových podnikov s cieľom zvýšenia ekonomického rozvoja a využitia zdrojov územia
		podpora multifunkčného poľnohospodárstva a integrovaný rozvoj vidieka
		podpora cestovného ruchu ako významného faktora rozvoja územia

Zdroj: Rozvojový plán NUTS II Západné Slovensko 2007 - 2013, NSK

Proces strategického plánovania v rámci PHSR Nová Dedina predstavuje súbor nadväzujúcich činností, ktoré sú riadené tak, aby viedli k naplneniu vopred stanovených a hierarchicky usporiadaných cieľov. Reprezentuje systematický prístup ku konkrétnej predstave o budúcnosti, ktorú napĺňa séria krokov zohľadňujúcich reálny stav prostredia, jeho súvislostí a trendy vývoja.

V procese strategického plánovania a podpory regionálneho rozvoja je dôležité, že každé strategické rozhodnutie je výsledkom konsenzu partnerov, ktorému predchádza komplexná analýza. Kľúčovú úlohu pri strategickom plánovaní zohráva spätná väzba, ktorú dostávajú subjekty zodpovedné za riadenie procesu strategického plánovania vo forme systematicky tvorených dát a informácií o účinnosti a efektívnosti plánovaných a realizovaných aktivít. Táto jeho základná vlastnosť umožňuje, aby sa systém riadenia podpory regionálneho rozvoja mohol v čase rozvíjať a prispôsobovať potrebám jednotlivých aktérov.

Zásady tvorby Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce:

PHSR obce je v súlade s cieľmi a prvoradými potrebami ustanovenými v ÚPN obce. Je strednodobým programovým dokumentom, ktorý obsahuje najmä:

- analýzu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja a stanovenie cieľov a prvoradých potrieb,
- úlohy a prvoradé potreby v rozvoji technickej infraštruktúry, sociálnej infraštruktúry, v starostlivosti o životné prostredie, vo vzdelávaní, v kultúre a v ďalších oblastiach podpory regionálneho rozvoja,
- návrh finančného a administratívneho zabezpečenia.

1.3 Základná charakteristika obce Nová Dedina

Názov obce:	Nová Dedina
Kód obce:	502588
NUTS II:	Západné Slovensko
NUTS III (kraj):	Nitriansky
NUTS IV (okres):	Levice
Región:	Tekov

Katastrálne územie:	Nová Dedina
Výmera k. ú.:	2 913 ha
Susediace katastrálne územia:	Čajkov, Hronské Kosihy, Podlužany, Krškany, Horša, Drženice, Devičany
Počet obyvateľov:	1 541 (k 31.12.2011)
Adresa:	Obecný úrad

Tel: Nová Dedina 125
935 25
E-mail: 00421 36 6331 560
novadedina@novadedina.sk
Web: www.novadedina.sk

1.4 Vymedzenie riešeného územia

Obec Nová Dedina leží vo výške 189 m n. m. vo východnej časti Podunajskej pahorkatiny, na prechode nivy Hrona do Ipel'skej pahorkatiny a na južných svahoch Štiavnických vrchov. Medzi významné vodné toky pretekajúce katastrom obce patrí potok Podlužianka (pôvodný názov Deberčský potok) a Gondovský potok s jeho prítokmi.

Samotná Nová Dedina vznikla v roku 1960 zlúčením obcí Opatová a Tekovská Nová Ves, v roku 1974 sa k nej pripojila obec Gondovo, starším menom Šalmoš. Terajšia dĺžka obce je 4 km. Okrem troch spomínaných zlúčených obcí ležalo na území Novej Dediny niekoľko ďalších osád, ktoré sa časom zlúčili s nimi alebo zanikli. Sú to osady Balvany, Buruzlo, Prilba, Svätý Kríž a Kamenec.

Obec leží v bezprostrednom zázemí okresného mesta Levice (vzdialená cca 10 km) a mesta Tlmače (vzdialená cca 10 km). Základným druhom dopravy je cestná doprava, železnica obcou neprechádza. Najbližšia železničná zastávka je v neďalekom okresnom meste.

Vlastná dopravná poloha riešeného územia sa nachádza v dotyku s cestnou dopravnou trasou cesty II/564 Levice - Tlmače, ktorá tvorí prepojenie na štátnu cestu I/76 Štúrovo - Kalná nad Hronom - Hronský Beňadik, a štátnej cesty I/51 Nitra - Levice - Hontianske Nemce, ktorá tvorí prepojenie od hranice s Českou republikou po cestu I/66, prechádzajúcu stredným Slovenskom.

Intravilánom obce prechádza cesta III/51023 Tlmače - Žemberovce, tvoriaca spojnicu cesty II/564 s cestou I/51 (Kmeťovce), ktorá má pre dopravnú obsluhu obce základný význam, cesta III/05159 Nová Dedina - Podlužany a cesta III/51024 Nová Dedina - Pukanec. Osada Kamenec je prístupná cestou III/05175 zo štátnej cesty I/51 Nitra - Levice - Hontianske Nemce.

Obec Nová Dedina je zaradená do kategórie 10 – 20 km havarijného ochranného pásma od EMO Mochovce. Obec má spracovaný v zmysle príslušných metodických predpisov Plán ukrytia obyvateľstva, sklad CO je v budove obecného úradu.

Ministerstvo obrany SR a Odbor civilnej ochrany OÚ v Leviciach nevlastnia v katastrálnom území obce žiadne vojenské objekty resp. areály.

1.5 Poloha obce vo vzťahu k pólom rozvoja

Nová Dedina je vo vzťahu k pólom ekonomického rozvoja regionálneho i nadregionálneho významu alokovaná pomerne dobre. Od pólom ekonomického rozvoja národného i medzinárodného významu je vzdialená nasledovne:

- Bratislava 145 km
- Budapešť 130 km
- Viedeň 220 km

Od pólom ekonomického rozvoja širšieho regionálneho významu je vzdialená nasledovne:

- Levice	10 km
- Tlmače	10 km
- Dudince	25 km
- Nová Baňa	28 km
- Vráble	32 km
- Zlaté Moravce	34 km
- Banská Štiavnica	36 km
- Nitra	53 km

2. Socio-ekonomická, environmentálna a kultúrna analýza

2.1 Prírodné pomery

2.1.1 Geologické a geomorfologické pomery

Katastrálne územie obce Nová Dedina sa rozprestiera na rozhraní dvoch geomorfologických celkov, ktoré determinujú jeho geologické zloženie i krajinný reliéf.

Pohrónským výbežkom z juhu sem preniká svojou aluviálnou nivou pásma Podunajskej nížiny, ktorá je pokračovaním Panónskej panvy. Pestrú horninovú skladbu prezentujú neogénne ílové sedimenty, piesky, pieskovce a zlepenice, na povrchu sú uložené štvrtohorné riečne hliny, štrky i vetrom naviate spraše. Rovinné a pahorkatinné územie tvoria prevažne sprašové a hlinité, miestami aj piesočnato-hlinité pôdne typy.

Zo severu zasahuje do tejto oblasti pásma Štiavnických vrchov, ktoré tvoria súčasť vnútorného okraja Západných Karpát. V mladších treťohorách sa vyznačovali silnou sopečnou činnosťou a prešli zložitým tektonickým procesom. Základom horského masívu sú neogénne stratovulkanické horniny. Erupčná aktivita sopiek vyniesla na povrch množstvo výlevných hornín v podobe balvanov, nachádzajúcich sa na zalesnených úpätiach, modifikovala stratifikáciu geologickej stavby. Bohato sú zastúpené horniny všetkých fáz neovulkanizmu, odborníci evidujú okolo 140 vzácných minerálov a ich odrôd. Najviac sa využívali nerastné ložiská uložené v sírniových rudných žilách a odžilkoch. Niektoré pyroklastické žily zasahujú až do severnej časti gondovského katastrálneho územia. Podstata tunajšej časti Štiavnických vrchov bola oddávna bytostne spätá s pestovaním a využívaním produkčných lesných komplexov. Ich geologické podložie tvorí prevažne andezit, andezitové tufy a v menšej miere tufy a tufity, vo vyšších polohách najväčšiu plochu zaberá hnedá lesná pôda.

Rozhranie medzi kopcovitým severom a nížinným juhom poznamenalo aj prírodnú rozmanitosť a štruktúru vegetačných stupňov i živočíšnych spoločenstiev. Stretáva sa tu karpatské a panónske pásmo. Za hraničnú líniu sa považujú viničné stráne Štiavnických vrchov. Prevahu majú teplomilné rastlinné a živočíšne druhy. Bohatá lesnatosť sa strieda s dominujúcimi poľnohospodárskymi kultúrami.

Podnebie patrí do mierneho, skôr suchšieho pásma. Najvyrovnanejšie sú letné mesiace, zimné sú oveľa premenlivejšie. Priemernou ročnou teplotou vzduchu sa táto oblasť približuje k najteplejším miestam na Slovensku. Hrebeň Štiavnických vrchov chráni celú oblasť pred chladnými severnými vetrami.

Základné klimatické charakteristiky:

- priemerná ročná teplota vzduchu:	9,4 °C
- priemerný počet letných dní v roku s teplotou min. 25 °C:	50
- priemerný ročný úhrn zrážok:	620 mm
- trvanie snehovej pokrývky:	47 dní/rok

2.1.2 Pôda

Katastrálne územie obce je prevažne oráčinovo - pahorkatinná kultúrna krajina s prevládajúcim poľnohospodárskym využitím. Pôdnym typom katastra sú produkčné až stredne produkčné hnedozemné pôdy, podľa zrnitosti štruktúry sú to najmä hlinité a ílovito – hlinité pôdy. Z hľadiska kontaminácie rizikovými prvkami sú to pôdy relatívne čisté s podlimitnými hodnotami.

V štruktúre pôdneho fondu prevláda poľnohospodárska pôda, čo je dané tým, že v minulosti tu fungovalo zlúčené Jednotné roľnícke družstvo SNP Novej Dediny, ktorého sídlom sa však od roku 1992 stala obec Volkovce. V súčasnosti objekty už neexistujúceho PD sú viazané exekučnými konaniami prípadne ich prevádzkujú a užívajú agropodnikatelia, súkromné osoby a firmy.

V rámci poľnohospodárskej pôdy jednoznačne prevláda orná pôda, ktorá predstavuje až 73,52 %. Veľkú časť zaberajú aj trvalé trávne porasty, a to 19,18 % z poľnohospodárskej pôdy. Ucelené plochy lesného pôdneho fondu predstavujú 602 ha, čo je až 20,67 % plochy katastra. Zastavané plochy predstavujú 4,91 %.

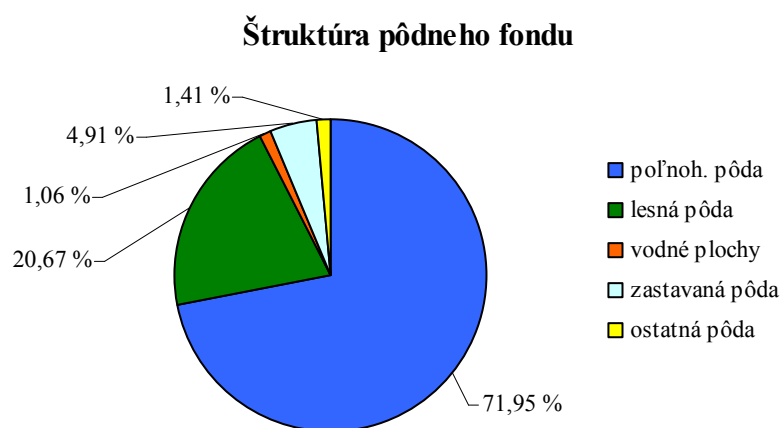
Tab. 5 Štruktúra pôdneho fondu

výmera ha / %	poľnohospodárska pôda				nepoľnohospodárska pôda				
	spolu	orná pôda	trvalé kultúry	TTP	spolu	lesná pôda	vodné plochy	zastavaná pôda	ostatná pôda
2913	2096	1541	153	402	817	602	31	143	41
100	71,95	73,52*	7,3*	19,18*	28,05	20,67	1,06	4,91	1,41

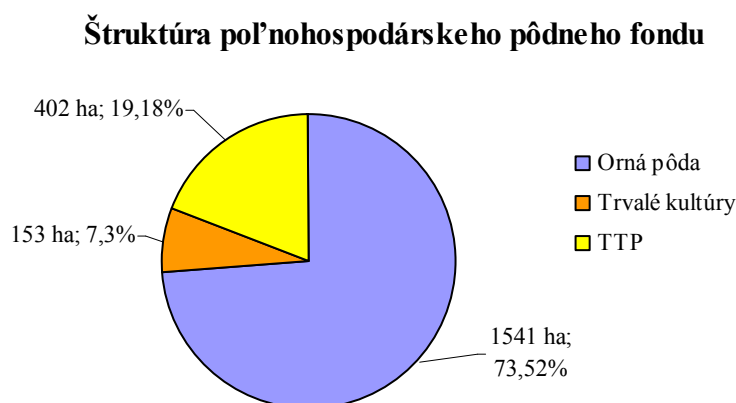
Zdroj: Správa katastra Levice, výpis k 24.8.2006

* - podiel z poľnohospodárskej pôdy

Graf č.1 Štruktúra pôdneho fondu

Graf č.2 Štruktúra poľnohospodárskeho pôdneho fondu

Najvýznamnejšími plodinami pestovanými v súčasnosti na ornej pôde v katastri obce sú najmä obilniny a okopaniny. Dlhodobú tradíciu v tejto oblasti má aj vinohradníctvo, vinohrady sú sústredené v lokalitách Viničná hora a Vtáčniky. Priemerná cena poľnohospodárskej pôdy v okrese Levice podľa zákona č. 91/2004 Z. z. o dani z nehnuteľností je nasledovná: orná pôda 6,54 Sk/m² a TTP 2,38 Sk/m². Priemerná cena poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území obce Nová Dedina je: orná pôda 13,46 Sk/ m² a TTP 1,45 Sk/ m²

2.1.3 Lesy

Lesy na území obce zaberajú 602 ha, čo predstavuje 20,67 % rozlohy. Prevažujú listnaté a zmiešané porasty, najrozšírenejšie sú duby, hraby, buky, v nižších polohách sa darí agátu, vo vyšších smreku a borovici. V hájoch, okolo jarkov a potokov a na okrajoch pastvín sú zastúpené vrby, jelše, brezy a divorastúce kroviny. Lesné plochy v správe š.p. Lesy SR Banská Bystrica OZ Levice majú celkovú výmeru 345 ha. Na území obce nemajú žiadne špecifické aktivity okrem lesohospodárskych. Okrem toho OZ spravuje jestvujúcu hájovňu na konci obecnej časti Gondovo pod vinohradmi. Zvyšná výmera lesnej pôdy patrí urbárskej spoločnosti z Novej Dediny a časť tiež urbárskej spoločnosti z Čajkova.

2.1.4 Voda

Dažďové vody stekajúce z vyššie položených terénov širšieho okolia obce sú zachytávané systémom odvodňovacích a vsakovacích priekop a týmito postupne likvidované resp. odvedené do jestvujúcich vodných tokov pretekajúcich cez zastavané územie obce - potok Podlužianka, ktorý je zaradený medzi významné vodné toky a Gondovský potok s prítokmi Kamenec, Krížsky potok, Remetka a Husí potok. Vodný tok Podlužianka je v intraviláne obce v dĺžke 750 m upravený, za účelom zlepšenia odtokových pomerov, odvedenia povrchovej vody a vyústenia priľahlých odvodňovacích kanálov. Všetky vodné toky sú v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p. OZ Banská Bystrica.

2.1.5 Nerastné suroviny

V katastrálnom území obce sa v súčasnosti nenachádzajú žiadne ložiská vyhradenej nerastnej surovínovej základne (chránené ložiskové územie), na ktoré by sa vzťahovala

ochrana podľa zákona č. 44/1988 Zb. a zákona č. 313/1999 Z. z., a tiež sa neevidujú žiadne banské diela. V katastri obce sa nachádzajú len miestne lokality na ťažbu piesku (pri osade Kamenec, pri sútoku Gondovského potoka a Podlužianky), ktoré využívali obyvatelia z okolia. Obec Nová Dedina má však evidované archeologické lokality s nálezmi v katastrálnom území obce z praveku.

2.1.6 Životné prostredie

Katastrálne územie obce Nová Dedina sa v súlade s ustanovením zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny nachádza v 1. stupni ochrany, keďže v riešenom území sa nachádzajú nasledovné lokality pod platnou územnou ochranou:

- Chránená krajinná oblasť (CHKO) Štiavnické vrchy, ktorej južná hranica v podstate prebieha spodným okrajom lesa v severnej časti katastra.
- Hodnotné územie európskeho významu SKUEV0271 Šándorky, kde sú predmetom ochrany subpanónske travinnobylinné porasty a druhy európskeho významu (hadinec červený, poniklec veľkokvetý). Územie v lokalite Šándorky je zároveň navrhnuté ako súčasť sústavy NATURA 2000, kde platí 3. stupeň ochrany prírody.
- Hodnotné územie SKUEV0262 Čajkovské bralje je v riešenom území čiastočne zhodné s územím CHKO. Je to navrhované územie európskeho významu ako súčasť sústavy NATURA 2000, za účelom ochrany biotopov európskeho významu.

V katastrálnom území obce Nová Dedina sa nachádzajú aj nasledovné územia a časti prírody, ktoré je nutné z hľadiska záujmov štátnej ochrany prírody akceptovať:

- Biocentrá regionálneho významu - Štiavnické vrchy
- Biocentrá lokálneho významu - Horný mlyn, Farské, Hospodársky dvor PD I., Barina, Hospodársky dvor PD II., Lesík pod vinicami, Lesík pod Meškalkou, Lesík pod Svätokrížskou horou, Remetka, Hospodársky dvor, Klenka, Hospodársky dvor PD III., Úsek Podlužianky
- Biokoridory regionálneho významu - Podlužianka
- Biokoridory lokálneho významu - Gondovský potok, bezmenný tok I., bezmenný tok II.

Vzhľadom na súčasný charakter krajiny je žiadúce udržať resp. zvýšiť ekologickú stabilitu územia nelesnou vegetáciou, verejnou zeleňou. Problémom je aj akútny nedostatok ekostabilizačných prvkov krajiny ako aj intenzívne poľnohospodárstvo, z čoho vyplýva aj vznik erózných procesov (najmä vodná erózia). Problémom je taktiež narastanie individuálnej automobilovej a motocyklovej dopravy v obci, čo má negatívny dopad na kvalitu ovzdušia. Na znečisťovanie pôdy a následne podzemných vôd má vplyv aj skutočnosť, že obec nemá vybudovanú kanalizáciu. Za zmienku stojí aj fakt, že 10 km od Novej Dediny sa nachádza závod SES Tlmače, ktorý patrí medzi významných znečisťovateľov ovzdušia nielen v okrese Levice, ale v rámci Nitrianskeho kraja patrí podľa znečisťujúcich látok (TZL, SO₂, NO_x) medzi 5 najvýznamnejších zdrojov znečistenia ovzdušia.

2.1.7 Prírodné predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu

Pre nedostatok prírodných daností prevládajúcou formou rekreačných aktivít je denná a víkendová rekreácia spojená so športovými aktivitami, ktorá sa využíva v plnom rozsahu.

V okolí obce sú dobré podmienky aj na rozvoj pešej a horskej turistiky, keďže neďaleko sa nachádzajú Štiavnické vrchy, ktoré sú Chránenou krajinnou oblasťou. Od roku 2010 existuje v areáli bývalého družstva Ranč AURA, ktorý poskytuje svoje kone pre návštevníkov a prispieva tak práve k rozvoju agroturistiky. Taktiež vinohradníctvo

a vinárstvo, ktoré tu majú dlhú tradíciu predstavujú jednu z možností ako zvýšiť záujem o cestovný ruch a rozvoj vidieckeho turizmu.

Pre návštevníkov regiónu je atraktívne Tekovské múzeum v neďalekom meste Levice a zrúcaniny Levického hradu. Múzeum má expozície aj v Brhlovciach, kde sa v centre pamiatkovej rezervácie ľudovej architektúry nachádzajú unikátne Skálne obydlia a tiež v Bohuniciach, kde je sprístupnená verejnosti technická pamiatka ľudového staviteľstva Vodný mlyn, mlynárska usadlosť Pavla Turčana.

2.2 História a kultúra obce

2.2.1 História

Obec Nová Dedina vznikla v roku 1960 zlúčením obcí Opatová a Tekovská Nová Ves, v roku 1974 sa k nej pripojila obec Gondovo, starším menom Šalmoš. Okrem troch spomínaných zlúčených obcí ležalo na území Novej Dediny niekoľko ďalších osád, ktoré sa časom zlúčili s nimi alebo zanikli. Sú to osady Balvany, Buruzlo, Prilba, Svätý Kríž a Kamenec. Prvá písomná zmienka o menovaných obciach pochádza z roku 1075. Údaj sa nachádza v archívnych materiáloch Beňadického opátstva.

Osada Balvany sa spomína v roku 1245, patrila tunajším zemanom. Posledná zmienka o nej je z roku 1520. Meno dostala podľa kamenistej pôdy pod lesom, kde sa pôvodne nachádzala a v jej strede stál drevený kostolík. Na tomto mieste 5. júla 1998 vysvätili kaplnku sv. Cyrila a Metoda - významných vierozvestcov, ktorí sa zaslúžili o šírenie kresťanstva a vzdelanosti aj na území Slovenska a tým aj na území obce.

Osada Buruzlo, ktorá sa spomína v roku 1238, patrila ostrihomskému arcibiskupstvu. Písomná zmienka o osade Prilba je z roku 1265. Tiež bola vlastníctvom ostrihomského arcibiskupstva.

Osada Svätý Kríž, ktorá patrila viacerým zemianskym rodinám, sa spomína v roku 1534. V 18. storočí bola majetkom rodiny Hellenbachovcov a zachovala sa dodnes ako súčasť obce Nová Dedina. Leží severovýchodne od obce. Meno Svätý kríž obdržala od bývalého katolíckeho kostola, ktorý tam bol vystavaný k úcte a pamiatke Svätého Kríža. Statkárka Hellenbachová, ktorá vlastnila majetok a panstvo tejto osady, žila v kaštieli, ktorý sa zachoval dodnes. Bola evanjelička a preto dala katolícky kostol zbúrať. Kamene tohto kostola darovala na evanjelický kostol v terajších Devičanoch. Osada leží na kopci a z Novej Dediny k nej vedie cesta cez Gondovský potok až ku kaštielu. Osada zostala bez kostola, zvonice, obchodu. Zachoval sa tu cintorín, na ktorom je pomník zemianskej rodiny Benkovichovcov, posledných vlastníkov panstva.

Osada Kamenec obdržala meno podľa zloženia pôdy, keďže je tu prevažne kamenistá pôda. Osada leží na kopci. Boli tu prevažne pasienky a salaš. Najstarší z 15 domov bol kaštieľ, ktorý patril rodine Hrudkovej. Od roku 1932 tu stojí zvonica, ktorú si obyvatelia obnovili a v roku 1998 bola vysvätená. Aj táto osada tvorí súčasť obce Nová Dedina.

O obci Tekovská Nová Ves (predtým Hronská Nová Ves) sa dozvedáme prvý raz v roku 1331, keď ju opát kláštora vo Svätom Beňadiku dal do zálohu kastelánovi hradu Jelenec. V roku 1367 sa spomínala ako kráľovský majetok. V roku 1381 ju kráľ Ľudovít vyňal zo správy hradu Levice a daroval varadínskemu biskupovi a jeho bratovi. Dominantu obce tvoril kostol, centrum kaštieľa. Obec sa rozprestierala na ľavej strane „Deberčského“ potoka. V dobe vpádu Turkov v 13. storočí bola celá usadlosť zničená a spustošená. Mala len pár drevených domov s Deberčským kostolom, ktorý ležal v okolí Horného mlyna. v 18. storočí kaštieľ vlastnila rodina Liphayovcov, ktorej pomník stojí na cintoríne v časti obce Tekovská Nová ves. Staršiu zástavbu z konca 19. a začiatku 20. storočia charakterizujú troj

a viac priestorové domy, postavené z kameňa alebo hlíny. V Tekovskej Nove Vsi sa v roku 1935 narodil Jozef Bob, literárny kritik a scenárista.

Obec Opatová sa spomína od roku 1075. Patrila opátstvu v Hronskom Beňadiku, od roku 1565 ostrihomskej kapitule. V roku 1828 mala 21 domov a 151 obyvateľov.

2.2.2 Kultúrny a spoločenský život

Nositeľom kultúrneho a spoločenského života v obci je obecný úrad, cirkev, záujmové združenia občanov a spoločenské organizácie. Dôležitú úlohu zohráva aj vydávanie dvojmesačníka Novodedinky a tiež fakt, že obec má zriadenú oficiálnu webovú stránku na ktorej sú zverejnené plánované akcie v dostatočnom časovom predstihu. V obci funguje obecná knižnica (cca 9 000 - 10 000 k. j.), JDS- Jednota dôchodcov Slovenska, DHZ- Dobrovoľný hasičský zbor, KKS- Klub kresťanských seniorov, NKVC- Nitrianska kráľovská vínna cesta, OCS- Opatovský vinohradnícky spolok, Urbárska, lesná a pasienková spoločnosť Nová Dedina- Tekovská Nová Ves, Urbárska, lesná a pasienková spoločnosť Nová Dedina- Gondovo, Urbárska, lesná a pasienková spoločnosť Nová Dedina- Opatová a rôzne spevácke folklórne súbory.

V obci sa každoročne organizujú kultúrno spoločenské akcie zamerané na ľudové tradície, folklór, kresťanské sviatky, športové aktivity a súťaže, memoriály, plesy a ľudové zábavy.

Patria sem:

Čilejkársky jarmok, Akcia Sv. Urban-patrón viníc, Deň matiek-majáles, Oslavy sviatku sv. Cyrila a Metoda, PZ-Stará hora - farbiarske skúšky psov, Záver streleckej ligy, Memoriál Jaroslava Denku, Memoriál Štefana Valentika a iné.

Na kultúrno - spoločenské podujatia sa využívajú verejné priestranstvá obce určené na zhromažďovanie občanov, miesta patriace k extravilánu obce (kaplnka svätého Urbana, Žuhračka, strelnica Beňov vrch), škola, školský dvor, divadelná miestnosť v pastoračnom centre a kultúrny dom s viacúčelovou sálou o kapacite 150 miest. Nová Dedina udržiava družobnú komunikáciu s obcou Dolní Stakory v Českej republike.

Obec Nová Dedina je súčasťou tzv. „čilejkárskej“ oblasti a tradície zohrávajú v obci dôležitú úlohu.

Keďže prvá písomná zmienka o obci Nová Dedina pochádza z roku 1075, pri príležitosti 930 výročia bolo v obci v roku 2005 zorganizované kultúrne podujatie, súčasťou ktorého bolo aj stretnutie rodákov, výstava obce – národopisná história obce, výstava strojov, zariadení a náradia používaného v minulosti. V kultúrnom programe vystúpili domáce folklórne súbory a Magda Paveľková s hosťami. Podujatie sa konalo spolu s Čilejkárskym jarmokom a tešilo sa veľkému záujmu návštevníkov.

Tab. 6 Záujmové združenia a spoločenské organizácie v obci

Organizácia	Predmet činnosti
Novičianka – spevácky súbor	Udržiavanie folklórnych tradícií v obci
Pramienok - detský folklórny súbor	Udržiavanie folklórnych tradícií v obci
Glória - chrámový zbor	Chrámová hudba
JDS-Jednota dôchodcov Slovenska	Stretávanie dôchodcov
Spevácka skupina Radosť	Ľudová tvorba a folklór
Športovo strelecký klub	Strelecké súťaže

KKS-Združenie kresťanských dôchodcov	Stretávanie kresťanov
ŠK Nová Dedina	Podpora a organizovanie športových aktivít v obci
DHZ- Dobrovoľní hasičský zbor	Pomoc pri požari v obci
KKS- Klub kresťanských seniorov	Stretávanie kresťanov
NKVC- Nitrianska kráľovská vínna cesta	Vínne trhy, výstavy, vínne tradície
OVS- Opatovský vinohradnícky spolok	Vinohradnícka činnosť a tradície
Urbárska, lesná a pasienková spoločnosť Nová Dedina-Tekovská Nová Ves	Hospodárenie s lesmi a pasienkami
Urbárska, lesná a pasienková spoločnosť Nová Dedina - Opatová	Hospodárenie s lesmi a pasienkami
Urbárska, lesná a pasienková spoločnosť Nová Dedina - Gondovo	Hospodárenie s lesmi a pasienkami

Pomenovanie „čilejkári“ dostali od často používaného slova „čilej“ resp. „čileky“ (teraz). Dodnes sa v obci rozpráva nárečovými slovami a pretrval tu aj bohato zdobený „čilejkársky“ kroj. Vyzdobené kroje je možné vidieť hlavne vo sviatočné dni, napr. nedeľu alebo počas slávnostných podujatí (Čilejkársky jarmok, hody, ples a pod.). Obec je charakteristická tým, že časť žien (v poproduktívnom veku) stále nosí ako oblečenie zjednodušenú formu kroju prispôbenú bežnému noseniu.

Tab. 7 Kalendár podujatí obce Nová Dedina

	Názov	Organizátor
Január	Detský ples	Rodičovské spoločenstvo
	Rodičovský ples	
Február	Karneval	Rodičovské spoločenstvo
	Ples obce	Oblasťný úrad
Apríl	Stavanie mája	Oblasťný úrad
Máj	Sv. Urban	Oblasťný úrad, Farský úrad
	Deň matiek- majáles	Cirkevná ZŠ, MŠ, OcÚ
Jún	Juniáles, Deň detí	Cirkevná ZŠ, MŠ, OcÚ
	Farbiarske skúšky psov	PZ - Stará hora
	Memoriál Jozefa Slosiara	DSZ - Dobrovoľný hasičský zbor, OcÚ
Júl	Oslavy sviatku sv. Cyrila a Metoda	Oblasťný úrad, Farský úrad
	Futbalový turnaj Dorast	ŠK Nová Dedina
	Memoriál Jaroslava Denku	Oblasťný úrad, ŠK Nová Dedina
	Plážový volejbal	ŠK Nová dedina, OcÚ
August	Čilejkársky jarmok	Oblasťný úrad
	Jarmočný strelecký pohár	Športovo strelecký klub, OcÚ
Október	Stretnutie dôchodcov	Oblasťný úrad, JDS
	Memoriál Štefana Valentika	Športovo strelecký klub, ŠK Nová Dedina
November	Záver streleckej sezóny	Športovo strelecký klub, OcÚ

	Žuhračská 17- ka	Obecný úrad
December	Sviatok sv. Mikuláša	Cirkevná ZŠ a MŠ, OcÚ
	Vianočný stolnotenisový turnaj	ŠK Nová Dedina, OcÚ

Zdroj: Obecný úrad

2.2.3 Kultúrne pamiatky

V katastrálnom území obce sa nenachádzajú kultúrne pamiatky zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR, ani objekty navrhované na zápis do tohto zoznamu.

Nachádzajú sa tu len objekty s pamiatkovými hodnotami, ktoré obec chráni ako miestne pamätihodnosti napomáhajúce k zvýrazneniu vlastnej identity obce. Sú to tieto:

Časť Tekovská Nová Ves

- Rímskokatolícky kostol Obrátenia sv. Pavla apoštola, neskorobarokový z r. 1773
- Kúria neskorobaroková z konca 18. storočia, prestavaná koncom 19. storočia
- Prícestná murovaná kaplnka Sedembolestnej Panny Márie za cintorínom
- Murovaná kaplnka s členenou a ozdobnou fasádou na cintoríne
- Murovaná kaplnka sv. Cyrila a Metoda
- Kamenné súsošie s krížom na cintoríne ako pamätník obetiam I. a II. sv. vojny
- Drevený kríž na začiatku obce zo strany Podlužian
- Drevený kríž pred kostolom
- Kamenná socha sv. Jána Nepomuckého pred kostolom obnovená v r. 1985
- Kamenná socha Piety pred kostolom
- Kamenné súsošie sv. Trojice z r. 1908 vo verejnej zeleni pred ZŠ
- Dve staré pomerne zachované súkromné murované sýpky pri ceste v zástavbe
- Kamenný kríž pri ceste medzi Podlužanmi a Novou Dedinou z r. 1947
- Torzo pôvodnej prícestnej poľnej kaplnky sv. Antona z r. 1714 na rozhraní katastrov

Časť Opatová

- Murovaná kaplnka sv. Urbana vo viniciach v lokalite Viničná hora
- Kaplnka na cintoríne
- Kamenný kríž na cintoríne z r. 1921

Časť Gondovo

- Nový rímskokatolícky kostol Povýšenia sv. Kríža z r. 2000
- Murovaná kaplnka sv. Jozefa z r. 1877 na cintoríne
- Prícestná socha sv. Jána Nepomuckého, novoromantická z r. 1887
- Kamenné súsošie trojjediného z r. 1921 vo verejnej zeleni v strede obecnej časti
- Kamenný kríž z r. 1915 medzi zástavbou RD v západnej časti Gondova
- Kamenný kríž z r. 1919 vo verejnom parku na križovatke ciest III/51023 III/51024
- Pamätník obetiam II. sv. vojny v tom istom verejnom parku
- Drevená zvonička vo verejnej zeleni v strede obecnej časti
- Drevený kríž pred kostolom

Časť Kamenec

- Kúria z pol. 19. storočia
- Kamenný kríž z r. 1937 v centre osady
- Drevená zvonička tiež v centre osady

Časť Svätý Kríž

- Zrúcanina stredovekého kláštora s kryptou (neprebádaná)
- Kúria baroková z pol. 18. storočia, prestavaná okolo r. 1820

- Prícestná socha sv. Jána Nepomuckého z r. 1765
- Prícestná socha sv. Antona z Padovy z r. 1775
- Veľký drevený kríž na cintoríne z 20. rokov 20. storočia

2.2.4 Ubytovacie a stravovacie zariadenia

Štandardné služby pohostinstva bez stravovania sú poskytnuté len v súkromných zariadeniach - pohostinstvo Magdaléna Hlôšková C.B.N.D, Café EXPRESS a Šport café na futbalovom ihrisku. Okrem toho sa na území obce nachádza zrekonštruovaný kaštieľ v osade Svätý Kríž. Obnovený a zrekonštruovaný poľovnícky kaštieľ slúži len na súkromné účely, zatiaľ bez využitia na cestovný ruch prípadne poľovnícku turistiku.

V susednej obci Devičany na okraji katastra Gondovo sa nachádza poľovnícka chata Žuhračka. Lokalizovaná je v Sovej doline v Štiavnickom pohorí. Možnosti ubytovania pre 15 osôb. Zariadenie ponúka lesoturistiku, poľovnícku turistiku prípadne kongresovú turistiku. Chata je dostupná aj zo smeru Nová Dedina cez gondovské vinohrady a lesy. Časť lesov je spravovaná Urbárskou, lesnou a pasienkovou spoločnosťou Nová Dedina- Gondovo.

Stravovanie pre deti a žiakov je zabezpečené kuchynskou prevádzkou jednak v základnej škole a osobitne v materskej škôlke. Verejné ubytovacie zariadenia sa v obci nenachádzajú.

2.3 Ľudské zdroje

2.3.1 Demografická situácia

Obyvateľstvo je rozhodujúcim rozvojovým faktorom každej vidieckej obce, teda aj obce Nová Dedina, ktorá sa v rámci okresu Levice a tiež Tekovského regiónu radí medzi väčšie obce.

Vývoj počtu obyvateľov má za sledované obdobie rokov 1996 - 2011 kolísavý trend. Kým do roku 1999 počet obyvateľov postupne rástol, od tohto roku bol sledovaný neustály pokles až do roku 2007 t.j. klesajúci trend. Tento bol spôsobený najmä prirodzeným úbytkom obyvateľstva, ktorý skoro pravidelne prevyšoval prirodzený prírastok obyvateľov v obci. Od roku 2007 sa však už sledujeme mierny rast a bol zaznamenaný rastúci trend.

Podľa výsledkov sčítania ľudu SODB v roku 2001 mala obec 1565 obyvateľov, z toho 743 mužov (47,48%) a 822 žien (52,52%). Podľa údajov poskytnutých Obecným úradom mala obec v roku 2005 1528 obyvateľov, z toho 720 mužov (47,12%) a 808 žien (52,88%). V roku 2011 mala obec 1541 obyvateľov z toho 786 (51 %) mužov a 755 (49 %) žien.

Tab. 8 Demografický vývoj v obci Nová Dedina v rokoch 1996 - 2011

Rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Predproduktívne obyvateľstvo	334	319	314	304	293	284	257	244	224	213	211	179	183	186	188	222
Produktívne obyvateľstvo	909	907	918	931	939	930	947	952	966	969	978	943	952	967	960	975
Poproduktívne obyvateľstvo	335	347	354	355	354	351	350	342	349	346	343	356	374	363	390	344
Nová Dedina spolu	1578	1573	1586	1590	1586	1565	1554	1538	1539	1528	1532	1478	1509	1516	1538	1541

Zdroj: ŠÚ SR

Index starnutia (1996) = 100,30

Index starnutia (2001) = 123,59

Index starnutia (2006) = 162,56

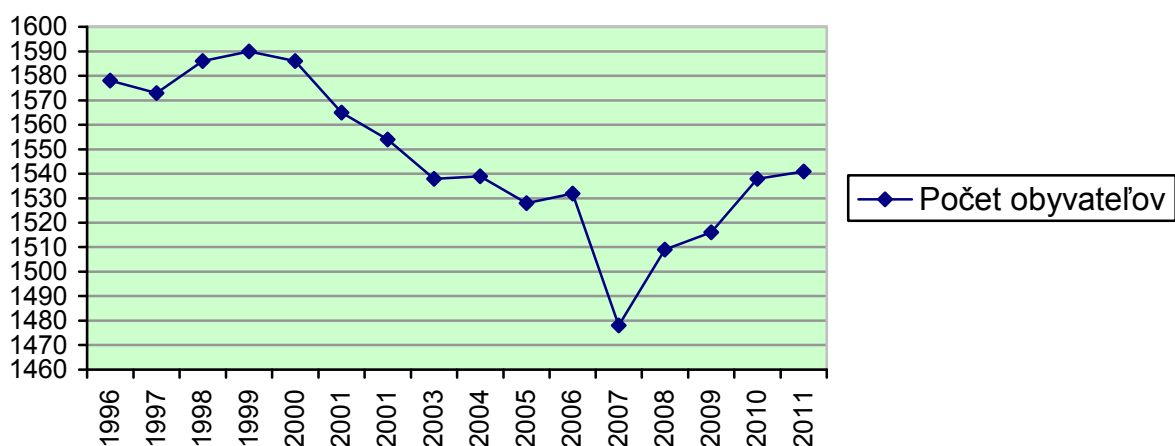
Index starnutia (2010) = 207,45

Index starnutia (2011) = 154,95

=> neustály nárast indexu starnutia do roku 2010, v roku 2011 zaznamenaný pokles

Graf č.3 Vývoj počtu obyvateľov

Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1996 - 2011

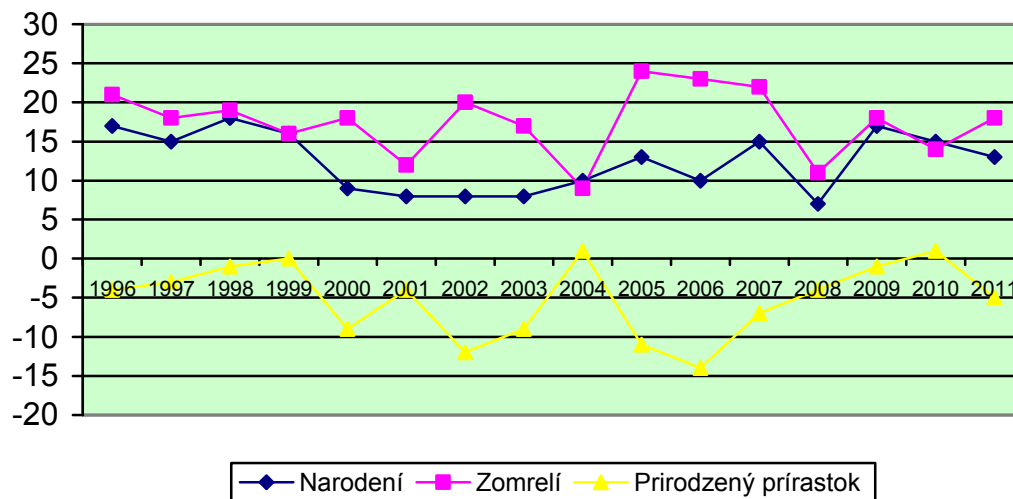
Tab. 9 Prirodzený prírastok v obci Nová Dedina v rokoch 1996 - 2011

Rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Narodení	17	15	18	16	9	8	8	8	10	13	10	15	7	17	15	13
Zomrelí	21	18	19	16	18	12	20	17	9	24	23	22	11	18	14	18
Prirodzený prírastok																
	-4	-3	-1	0	-9	-4	-12	-9	1	-11	-14	-7	-4	-1	1	-5

Zdroj: Obecný úrad

Graf č.4 Vývoj prirodzeného prírastku

Vývoj prirodzeného prírastku v rokoch 1996 - 2011

Prirodzený prírastok má mierne ale trvale klesajúci trend a počas sledovaného obdobia je väčšinou v záporných hodnotách, čo je dosť negatívne z hľadiska vývoja vekovej štruktúry obyvateľstva.

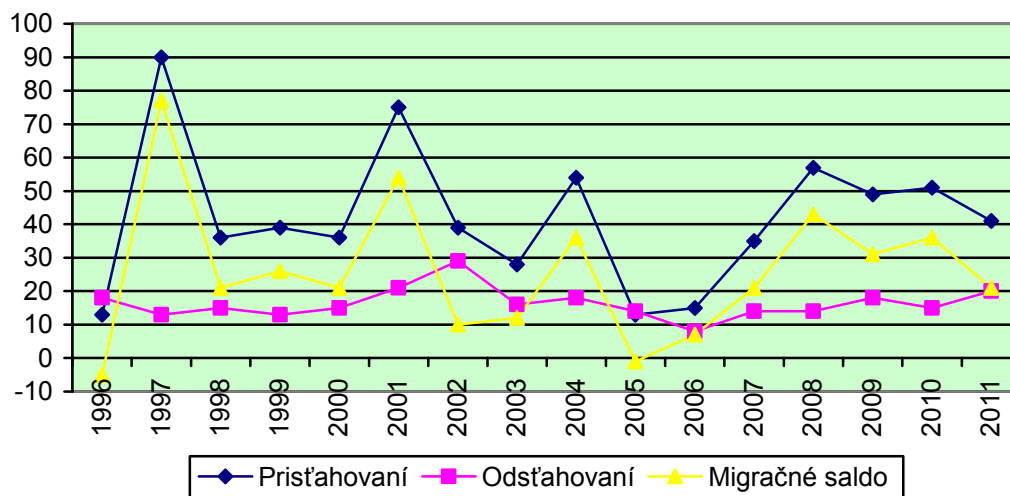
Tab. 10 Migračné saldo v obci Nová Dedina v rokoch 1996 - 2011

Rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Priťahovanie	13	90	36	39	36	75	39	28	54	13	15	35	57	49	51	41
Odstahovanie	18	13	15	13	15	21	29	16	18	14	8	14	14	18	15	20
Migračné saldo	-5	77	21	26	21	54	10	12	36	-1	7	21	43	31	36	21

Zdroj: Obecný úrad

Graf č. 5 Vývoj migračného salda

Vývoj migračného salda v rokoch 1996 - 2011

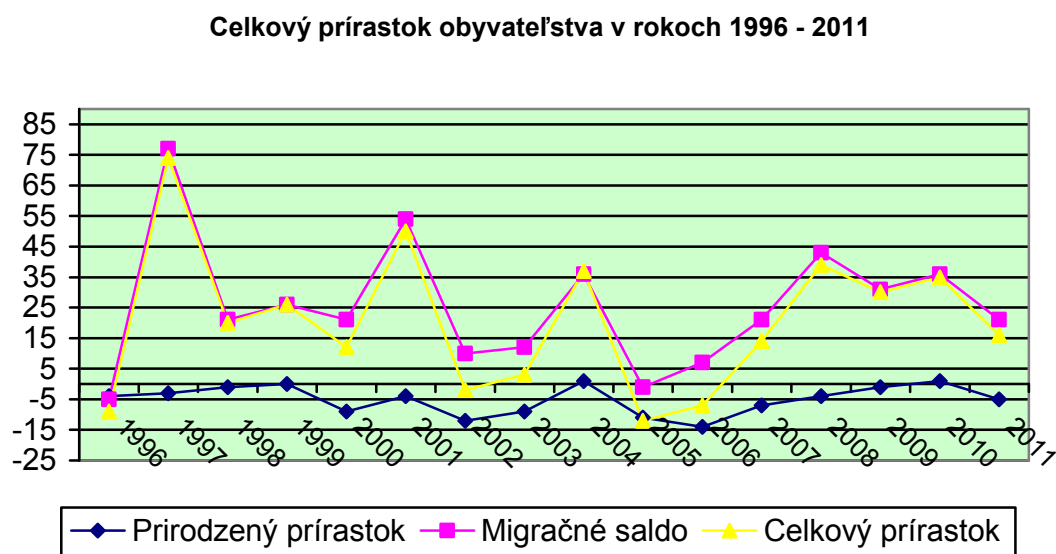
Významným odrazom ekonomických a sociálnych zmien je migračný prírastok, resp. úbytok obyvateľstva. Tento má v sledovanom období kolísavý priebeh. V danom období však väčšinou sledujeme vyššie hodnoty na strane prist'ahovaných (efektívnosť migrácie v rokoch 1996 - 2006 = 0,42). Najvýraznejšia migračná vlna prebehla v roku 1997, keď migračný prírastok dosiahol hodnotu až 77 osôb.

Tab. 11 Celkový prírastok v obci Nová Dedina v rokoch 1996 - 2011

Rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Prírodný prírastok	-4	-3	-1	0	-9	-4	-12	-9	1	-11	-14	-7	-4	-1	1	-5
Migračné saldo	-5	77	21	26	21	54	10	12	36	-1	7	21	43	31	36	21
Celkový prírastok	-9	74	20	26	12	50	-2	3	37	-12	-7	14	39	30	35	16

Zdroj: Obecný úrad

Graf č.6 Celkový prírastok obyvateľov

Pri negatívnom trende prirodzeného prírastku zohral migračný vývoj rozhodujúcu úlohu vo vývoji celkového prírastku Novej Dediny, ktorý mal podobne ako vývoj migrácie kolísavý priebeh a v podstate kopíroval jeho vývoj. Od roku 2007 obec Nová dedina zaznamenáva pozitívny celkový prírastok obyvateľov.

2.3.2 Veková štruktúra

Z hľadiska vekovej štruktúry obyvateľstva je dôležité zastúpenie produktívnej zložky obyvateľstva, ktorá sa zapája do ekonomického procesu a vytvára hodnoty pre všetky skupiny obyvateľstva. Všeobecným problémom vidieckych obcí je nepriaznivá veková štruktúra z hľadiska produktívnych vekových kategórií.

Nepriaznivú vekovú štruktúru má obec Nová Dedina, keďže predproduktívna zložka obyvateľstva (vek 0 - 14 rokov) je nižšia ako poproduktívna (ženy nad 55, muži nad 60 rokov). Každoročný pokles predproduktívneho obyvateľstva sme zaznamenali v obci pravidelne za posledných 10 rokov. V danom období sa zas poproduktívna zložka obyvateľstva každým rokom mierne zvyšovala. Smerom do budúcnosti môže pri tomto vývoji ešte aj narastať, čo bude mať za následok veľkú prevahu obyvateľstva v dôchodkovom veku.

Takýto trend signalizuje regresívny typ vekovej štruktúry obyvateľstva, čiže starnúcu populáciu.

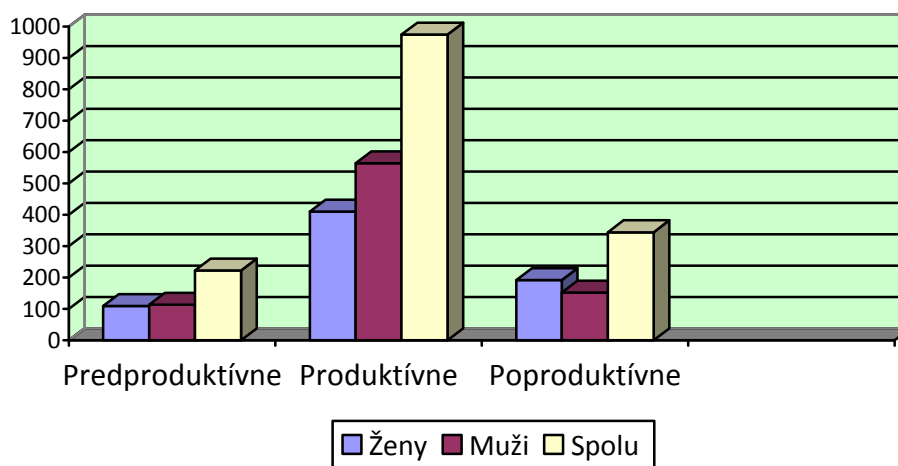
Tab. 12 Veková štruktúra obyvateľstva obce v roku 2011

	Počet obyvateľov k 31.12.2011	V tom vo veku					
		predprod.	produkt.	poprod.	predprod.	produkt.	poprod.
		absolútne			v %		
Ženy	755	109	410	192	7	27	12
Muži	786	113	565	152	7	37	10
Spolu	1 541	222	975	344	14	64	22

Zdroj: Obecný úrad

Graf č 7 Veková štruktúra obyvateľov

Veková štruktúra obyvateľov v roku 2011

2.3.3 Vzdelanostná štruktúra

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva zohráva významnú úlohu pri ekonomickom rozvoji obce a rozvoji trhu práce. V Novej Dedine prevláda podľa zistení Sčítania obyvateľstva, domov a bytov (SODB) z roku 2001 základné vzdelanie, učňovské vzdelanie bez maturity a úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou. Je potrebné spomenúť aj dosť vysoké číslo obyvateľov s najvyšším skončeným stupňom školského vzdelania, a to vysokoškolským. Predstavujú cca 7 % zo všetkých obyvateľov obce.

Tab. 13 Vzdelanostná štruktúra obce v roku 2001

Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	muži	ženy	spolu
Základné	127	255	382
Učňovské (bez maturity)	228	154	382
Stredné odborné (bez maturity)	0	0	0
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	51	30	81
Úplné stredné odborné (s maturitou)	103	157	260
Úplné stredné všeobecné	13	29	42
Vyššie	5	3	8
Vysokoškolské bakalárske	3	2	5
Vysokoškolské M,I,D	50	43	93
Vysokoškolské D	3	3	6
Vysokoškolské spolu	56	48	104
- univerzitné	13	25	38
- technické	20	6	26
- ekonomické	5	9	14
- poľnohospodárske	15	5	20
- ostatné	3	3	6
Ostatní bez udania školského vzdelania	0	0	0
Ostatní bez školského vzdelania	2	1	3
Deti do 16 rokov	158	145	303
Spolu	743	822	1565

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2001

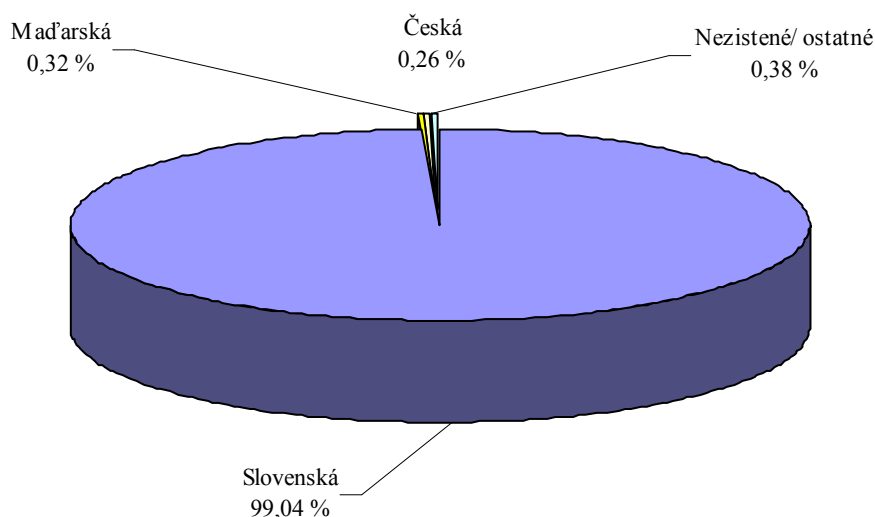
U mužov prevláda učňovské vzdelanie bez maturity a u žien základné vzdelanie. Z vysokoškolsky vzdelaných prevládajú muži. Vzdelanostná štruktúra z ostatného sčítania ľudu bude doplnená po zverejnení.

2.3.4 Národnostná a religiózna štruktúra

Národnostne je obec jednoliata, 99,74 % tvorí obyvateľstvo slovenskej národnosti, z ostatných má zastúpenie maďarská a česká národnosť. Podobná situácia je aj z hľadiska náboženského vyznania. 95,34 % tvorí Rímskokatolícke, Evanjelické tvorí zhruba 1,41 % a Reformovaná kresťanská cirkev tvorí iba stotiny percenta. 2,43 % predstavujú ľudia bez vyznania.

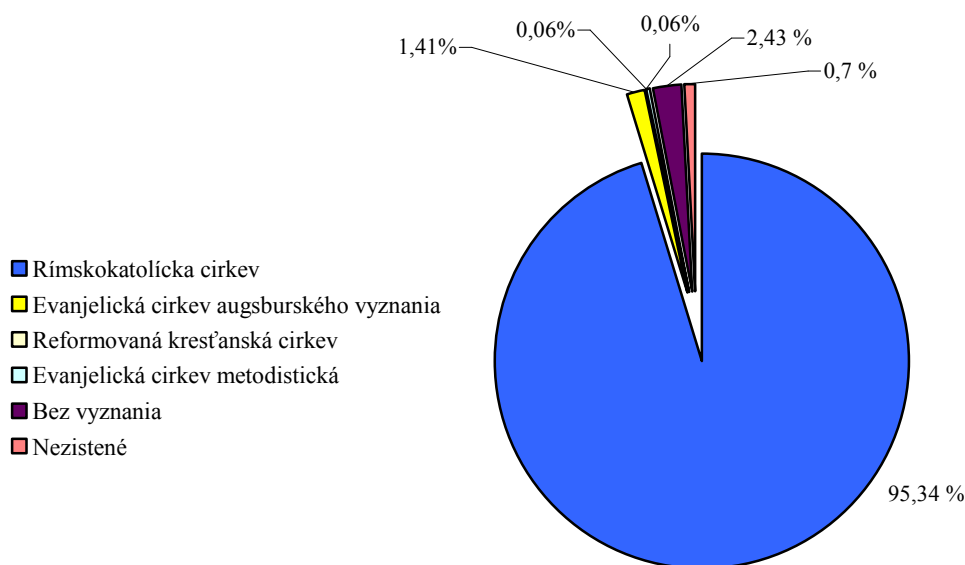
Graf č.8 Národnostná štruktúra

Národnostná štruktúra obyvateľstva (SODB 2001)

Graf č 9 Náboženská štruktúra

Náboženská štruktúra obyvateľov (SODB 2001)

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2001

2.4 Technická infraštruktúra

Stav technickej infraštruktúry je jedným z najdôležitejších faktorov rozvoja obce. Vytvára v priestore spádové územie, ktoré následne priťahuje výrobné faktory, turistov a externý kapitál do vidieckych spoločností.

2.4.1 Energetické siete

Súčasná situácia v zásobovaní obce elektrickou energiou nie je vyhovujúca, hoci sa v obci nachádza 12 trafostaníc, z ktorých 11 patrí ZSE a 1 súkromnej firme. Všetky transformovne sú napojené z 22 kV vzdušného vedenia č. 365 lúčovým a okružným systémom, až na trafostanicu TS - 48 - 17 v osade Kamenec, ktorá je napojená na vedenie č. 171. Vedenia vychádzajú zo 110/22 kV TS.

Hospodárne zaťaženie transformátorov u väčšiny TS je prekročené. Preto je potrebná buď výmena transformátorov u niektorých TS za väčšie alebo vybudovanie nových kioskových TS napojených zemným VN káblovým vedením. Taktiež je potrebné dobudovať chýbajúce verejné osvetlenie v niektorých častiach obce. Potreby tepla sú v obci pokryté väčšinou z plynových kotolní.

Obec je plynofikovaná od roku 1998. Plynovodná sieť má dĺžku 6925 m. Primárnym zdrojom zásobovania plynom obce je VTL plynovod Dudince - Tlmače. Plyn je v obci využívaný prevažne na potreby domácností, ktoré sú v súčasnosti na plynovod pripojené prakticky všetky (zhruba 96% domácností). Na plyn sú samozrejme pripojené aj všetky podnikateľské subjekty v obci.

Energetické zdroje, ktorými obec disponuje, nie sú a ani nebudú faktormi, ktoré by mohli obmedziť jej rozvoj.

2.4.2 Dopravné a cestné siete

Základným druhom dopravy je cestná doprava, železnica obcou neprechádza. Najbližšia železničná zastávka je v neďalekom okresnom meste.

Obcou Nová Dedina prechádza cesta III/51023 Tlmače - Žemberovce, tvoriaca spojnicu cesty II/564 s cestou I/51 (Kmeťovce), ktorá má pre dopravnú obsluhu obce základný význam, cesta III/05159 Nová Dedina - Podlužany a cesta III/51024 Nová Dedina - Pukanec. Osada Kamenec je prístupná cestou III/05175 zo štátnej cesty I/51 Nitra - Levice - Hontianske Nemce.

Cestná premávka má pomerne vysokú intenzitu. Hlučnosťou s exhalátmi negatívne ovplyvňujú životné prostredie a bezpečnosť nemotorových účastníkov cestnej premávky.

Cestná sieť v obci je vybudovaná v dĺžke 10,4 km, z toho cesty I. kategórie predstavujú 2,9 km. Z celkovej dĺžky 8 km chodníkovej siete predstavuje zámková dlažba 1175 m a zvyšok je vybudovaný z betónu. Betónové chodníky si však vyžadujú určitú rekonštrukciu. Taktiež je potrebné dobudovať chodníky v určitých častiach obce tak, aby sa zabezpečila bezpečnosť chodcov (napr. smer OcÚ a ZŠ). Obec má vybudované parkovacie plochy s kapacitou pre 163 miest, čo predstavuje zhruba 1578 m².

V súvislosti s autobusovou dopravou je v obci umiestnených 5 autobusových zastávok so stanovišťom pre oba smery na každej zastávke (Gondovo Jednota, Gondovo Dolinka, Opatová, Tekovská Nová Ves, Dolná ulica). Na autobusových zastávkach nie sú všade vybudované výbočiská a na 2 z celkového počtu 10 stanovišť sa nenachádza prístrešok.

Hromadná doprava osôb je zabezpečovaná SAD Nové Zámky a.s., Levice.

Obcou prechádza v smere Levice -Nová Dedina 23 autobusových spojov z toho 11 premáva len v pracovné dni. V smere Nová Dedina- Levice prechádza 22 spojov z toho 10 premáva len v pracovný deň. Frekvencia spojov je teda dostatočná a umožňuje občanom dochádzať do Levíc resp. Tlmáč za prácou i za vzdelaním. Obcou prechádza aj diaľková autobusová linka Bratislava – Banská Štiavnica, ktorá má v obci jednu zastávku - Nová Dedina Opatová.

2.4.3 Telekomunikačné siete

Telefonizácia obce je zabezpečená prostredníctvom digitálnej telefónnej ústredne s dostatočnou kapacitou. Inštalovaná je v Poštovom úrade. Telefónna ústredňa je napojená na diaľkové káble. Miestna telefónna sieť v obci je prevedená káblami v zemi a samonosnými káblami na drevených stĺpoch pätkovaných i nepätkovaných. Cez katastrálne územie obce prechádzajú diaľkové telefónne káble – diaľkový optický kábel, metalický kábel.

V obci sa nachádza 1 telefónny verejný automat. Na Obecnom úrade je zriadená miestnosť miestneho rozhlasu s príslušným technickým vybavením. Rozvod miestneho rozhlasu je urobený vzduchom izolovanými a z časti holými vodičmi na samostatných oceľových stožiaroch, prípadne spoločne na elektrických stožiaroch nízkeho napätia NN.

V katastri obce Nová Dedina nie sú inštalované rádio telefónne zosilňovacie stanice Orange a T-Mobile. Obec má však dostatočné pokrytie signálom obidvoch mobilných operátorov. Obec nemá miestny káblový televízny rozvod.

2.4.4 Vodné hospodárstvo

Obec Nová Dedina má vybudovanú verejnú celo obecnú vodovodnú sieť od roku 1999, v celkovej dĺžke zhruba 10 km, napojenú na skupinový vodovod v Podlužanoch a Hronských Kosihách, prostredníctvom ktorej je zásobovaná kvalitnou pitnou vodou. Správu

a prevádzku vodovodnej siete zabezpečuje Západoslovenská vodárenská spoločnosť a.s., odštepňý závod Levice.

V obci sa nachádza vodný zdroj HND-2, ktorý bol v minulosti využívaný pre zásobovanie obce pitnou vodou. Vodný zdroj sa nachádza severne nad obcou v lokalite Vtáčniky. Jedná sa o vŕtanú studňu hĺbky cca 120 m. V súčasnosti je však vodný zdroj odstavený z dôvodu nevyhovujúcej kvality vody (vysoký obsah arzénu). Ochranné pásmo vodného zdroja je dané jeho oplatením 30 x 30 m.

2.4.5 Odkanalizovanie územia ČOV

V súčasnosti obec nemá vybudovanú celo obecnú kanalizáciu. Odpadové vody od obyvateľstva i občianskej vybavenosti sú zachytávané do jestvujúcich žump, ktorých technický stav i umiestnenie väčšiny žump však nevyhovuje príslušným normám. V dôsledku uvedeného stavu dochádza k úniku splaškových vôd do podzemia a tým aj znečisťovaniu podzemných vôd. Zistený stav v odkanalizovaní odpadových vôd z obce Nová Dedina je preto nevyhovujúci z hľadiska estetického, hygienického i ďalšieho plánovaného rozvoja obce.

V investorstve susedných obcí Podlužany, Čajkov a Hronské Kosihy bola, v súlade s koncepciou rozvoja kanalizácií ZsVS a.s. Nitra, vybudovaná spoločná komunálna čistiareň odpadových vôd o kapacite 2870 EO, ktorá je situovaná na ľavej strane štátnej cesty Podlužany – Nová Dedina. Nachádza sa v katastrálnom území obce Hronské Kosihy a recipientom je vodný tok Podlužianka.

V súčasnosti je podaná Žiadosť o dotáciu na environmentálny fond na vybudovanie kanalizačnej siete v obci Nová Dedina. Obec sa snaží získať aspoň časť financií z fondov a dotácií a tak zabezpečiť odkanalizovanie obce. Za zmienku stojí aj fakt, že v obci sa nachádza jedna domová ČOV, ktorá funguje od roku 2006 pre 12 nájomných bytov a zároveň je v obci vybudovaných aj ďalších 11 domových ČOV.

Ochranné technické zariadenie pre odvádzanie dažďových povrchových vôd má obec Nová Dedina vybudované z časti len na niektorých uliciach. Dažďové vody stekajúce z vyššie položených terénov širšieho okolia obce sú zachytávané systémom odvodňovacích a vsakovacích priekop a týmito postupne likvidované resp. odvedené do jestvujúcich vodných tokov pretekajúcich cez zastavané územie obce – Podlužianka, Gondovský potok a jeho prítoky.

Súčasná likvidácia dažďových vôd v obci je nedostatočná a to vzhľadom k tomu, že odvodňovacie priekopy nemajú potrebnú kapacitu, sú nedostatočne udržiavané, dokonca v niektorých častiach prerušené. Taktiež chýba aj dobudovanie odvodňovacích priekop v najčlenitejších častiach obce, čím dochádza počas dlhšieho dažďového obdobia k zatápaniu časti územia v katastri obce. Z tohto dôvodu je preto potrebné navrhnuť opatrenia na spoľahlivé odvedenie dažďových vôd. Obec je nútená pristúpiť k riešeniu protipovodňových opatrení a tak odstrániť riziko zaplavenia domov a iných verejných priestranstiev a objektov. Doterajšie aktivity v rámci protipovodňových opatrení:

- Vybudovanie odvodňovacieho jarku z Novej ulice po ZŠ v dĺžke 300 m.
- Prehĺbenie odvodňovacieho jarku a uloženie odvodňovacích rúr na parcele 325/21, 22, 328/1 .

Plánované aktivity pre protipovodňové opatrenia:

- Vyloženie odvodňovacích jarkov dlažbou v dĺžke cca 300 m.
- Údržba a čistenie náletových drevín všetkých tokov v obci.

V katastrálnom území obce Nová Dedina je vybudovaná hydromelioračná stavba – odvodňovací kanál o celkovej dĺžke 0,700 km, ktorý bol vybudovaný v roku 1962 v rámci

stavby „Odvodnenie pozemkov Nová Dedina“. Do tohto kanála vyúsťuje odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov, ktoré je vybudované drenážnym systémom.

2.4.6 Odpadové hospodárstvo

Obec má od roku 2002 vypracovaný Program odpadového hospodárstva, v súčasnosti však pracuje na jeho aktualizácii. Tuhý komunálny odpad je v obci zbieraný do 110 l nádob a veľkokapacitných kontajnerov. Odvoz odpadov zabezpečuje Združenie obcí pre separovaný zber „TATIAM“, ktorá odpad odváža jedenkrát na za dva týždne na skládku TKO (Nový Tekov, Bzenica).

Separovaný zber odpadov zabezpečuje v obci Združenie obcí pre separovaný zber „TATIAM“ so sídlom v Pukanči, ktoré bolo v roku 2003 zaregistrované na KÚ v Nitre. Zakladateľmi združenia bolo týchto štrnásť obcí: Pukanec, Uhliská, Vysoká, Dekýš, Devičany, Bohunice, Jablonoce, Pečenice, Drženice, Bátorce, Žemberovce, Domadice, Nová Dedina a Čajkov (spolu 9296 obyvateľov). O úspešnosti projektu spoločného realizovania separovaného zberu svedčí aj fakt, že v roku 2004 do združenia vstúpili aj ďalšie okolité obce.

TATIAM na základe zmluvy odoberá od obce: TKO, papier, plasty, sklo, drobné železné kovy, elektroodpady, pneumatiky.

Separovaný odpad z domácností sa zväžá, dotriedí a lisuje v triediacej hale, ktorá sa nachádza v prenajatých priestoroch Hammerbacher.SK, a.s. Pukanec, tam sa dotriedujú a lisujú plasty a papier. Sklo sa triedi v priestoroch bývalých Zberných surovín v Pukanči. Zber spočíva vo vzťahu občan - združenie - zhodnotiteľ. Každá domácnosť má k dispozícii štyri vrecia, do ktorých dáva osobitne plasty, papier, sklo a drobný kovový odpad. V určený deň podľa vývozného kalendára (viď kalendár + leták), ktorý dostane každá domácnosť a je zverejnený aj na web stránke obce, vyloží občan vrece pred dom a pracovníci zberového vozidla ho vysypú a vrátia občanovi.

Napriek realizácii zberu odpadov cez uvedené združenie environmentálne požiadavky odpadového hospodárstva nútia obec plánovať vybudovanie zberného dvora v katastrálnom území obce za účelom podpory separácie odpadov a zvýšenia počtu vyseparovaných zložiek odpadov.

Kalendár zvozu na rok 2012. Kalendár je dostupný elektronicky na webovej stránke obce a každý štvrtý rok je doručený aj do schránok občanov v papierovej forme.

Združenie obcí pre separovaný zber "TATIAM" Kalendár zvozu odpadu na II. štvrtýrok 2012 pre obec Nová Dedina

APRÍL 2012						
Pondelok	Utorok	Streda	Štvrtok	Piatok	Sobota	Nedeľa
						1
2 Pl	3 TKO	4	5	6	7	8
9	10	11 Sk	12	13	14	15
16	17 TKO	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27 Pa	28	29

Pl ₃₀						

MÁJ 2012						
Pondelok	Utorok	Streda	Štvrtok	Piatok	Sobota	Nedeľa
	1	2	TKO ₃	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	TKO ₁₅	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
Pl ₂₈	TKO ₂₉	30	31			

JÚN 2012						
Pondelok	Utorok	Streda	Štvrtok	Piatok	Sobota	Nedeľa
				1	2	3
4	5	6	7	ŽK ₈	9	10
11	TKO ₁₂	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
Pl ₂₅	TKO ₂₆	27	28	29	30	

Legenda:

TKO- komunálny odpad

Pl- plasty

Pa- papier

Sk- sklo

ŽK- kovy

Propagačné informácie na podporu separácie odpadov

AKO SEPAROVAŤ?	
PATRÍ do separovaného odpadu	NEPATRÍ do separovaného odpadu
PI - PLASTY	
plastové fľaše rôznej farby; plastové fľaše od octu, oleja, sirupu, prípravkov na ošetrovanie rastlín; plastové uzávery fliaš; plastové obaly od pomazánok, jogurtu, masla; plastové obaly a tácky od potravín (vajíčok), kozmetiky, potrebných predmetov - polyetylénová fólia z fóliovníkov (bez blata); drobné hračky a kuchynské predmety z plastov; veľkoobjemové plastové výrobky a súčiastky (stoličky, stoly rolety, plastové okná, plastové hojdačky, vaničky, vedrá); plastové tuby (bez obsahu) z kozmetiky a potravín; plastové bandasky (biele a čisté)	plastové výrobky silne znečistené; polystyrénové tácky a obaly; plastové fľaše od motorového oleja a ropných produktov; plastové obaly kombinované so sklom a kovem; polyetylénová fólia s textilom (tašky a obrusy s tkanou textíliou); plastové obaly z jedov a výbušnín; celofán
Pa - PAPIER	

noviny, časopisy, knihy, zošity; TETRA PACK obaly; písací papier, papier z tlačiarňí, prospekty; kalendáre, telefónne zoznamy; obalový papier, vlnité lepenky; papierové a kartónové krabice	papier znečistený potravinami, olejmi ropnými produktmi; kopírovací papier; indigo; použité papierové vreckovky a papierové utierky; vata a výrobky z vaty, jednorázové plienky; celofán
Sk - SKLO	
sklenené obaly rôznej farby; dekoratívne sklo; tabuľové sklo; prázdne sklenené poháre z konzervovaných potravín (čisté)	sklo znečistené; porcelán; zrkadlá; obrazovky; autosklo; žiarivky, výbojky, žiarovky

Tab. 14 Objem vyprodukovaných odpadov v obci v rokoch 2004 - 2011 (v tonách)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
papier	6,5	8,1	4,7	8,60	7,39	9,84	14,18	13,68
plasty	4,4	5,6	6,1	6,69	8,14	9,27	12,78	14,16
sklo	4,9	7,4	7,3	8,16	9,92	10,46	11,33	13,30
železo	6,8	2,6	4,3				2,68	1,42
kovy		1,4	0,5	0,78	0,38	1,36		
batérie (NO)	6,6	6,0	1,38	1,31		2,36	3,15	
olovené batérie (NO)			1,3			4,03		
batérie z KO (NO)			1,3			3,36		
pneumatiky (NO)		18,9		2,02			0,95	9,09
drobný stavebný odpad	2,5	2,5	2,0	3,05	4,75	5,35	7,5	6,7
odpad zo záhrad	12,0	10,0	8,2	9,52	13,45	17,75	21,30	12,0
odpad zo septikov	13,6	513,0	195,6	1675,88	1728,0	1601,0	1826,0	1906,0
zmesový komunálny odpad	150,8	158,1	181,1	177,13	200,15	196,47	213,28	208,65
biela technika (NO)			2,4	1,98	5,28	6,03	6,87	7,28
spolu	208,1	733,7	410,5	1895,12	1977,46	1867,28	2120,02	2192,28
Množstvo vyseparu bez TKO a odpadu zo septikov	43,70	62,60	33,80	42,11	49,31	69,81	80,74	77,63

Zdroj: Obecný úrad; pozn.: NO - nebezpečný odpad

V prehľade vyseparovaných odpadov sa nenachádza šatstvo. Túto zložku vyseparovaných odpadov rieši obec 2x ročne cez neziskovú organizáciu, ktorej vyzbierané šatstvo poskytuje. V prehľade sa tiež nenachádza nadrozmerný odpad. Tento obec rieši 2x ročne ukladaním na skládku Tekovská ekologická, s.r.o. , Nový Tekov.

Zber nebezpečného odpadu sa zabezpečuje podľa potreby so zmluvným partnerom ARGUSS s.r.o. Bratislava .

Pozitívnu informáciou je, že sa ročne zvyšuje množstvo ton vyseparovaných odpadov. Kým v roku 2004 obec vyseparovala (bez TKO a bez kalov so septikov) 43,70 ton odpadov čo bolo 0,028 ton na 1 obyvateľa, v roku 2011 už vyseparovala 77,63 ton odpadov čo je 0,050 ton na 1 obyvateľa.

Nastalo zvýšenie vyseparovaných odpadov o 77 %. Občania sú v separovaní motivovaní aj tým, že za zber vyseparovaných zložiek obec nepožaduje poplatky. Poplatky sa vyberajú len za TKO a Kaly zo septikov.

Tab. 15 Náklady na zabezpečenie odvozu TKO z obce v rokoch 2003 - 2011

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Suma v EUR	10721	9659	9228	10854	10887	14937	15362	16945	17370

Zdroj: Obecný úrad

Obec má schválené:

- Všeobecné záväzné nariadenie č. 2 o nakladaní s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom schválené OZ dňa 15.12.2011
- Všeobecné záväzné nariadenie o miestnych poplatkoch č.2, Dodatok č.3 schválené OZ dňa 15.12.2011.

Je stanovená výška za zber TKO od občanov 12 Eur na 1 občana za rok. Poplatok pre podnikateľské subjekty FO a PO je závislý od počtu zamestnancov.

Poplatky vyzbierané za zber TKO v EUR:

- 2011 15 605,00
- 2010 15 819,00
- 2009 13 223,00
- 2008 12 381,00
- 2007 9 825,00

Tým, že je obec zapojená do spoločného projektu separácie a zhodnocovania odpadov viacerých obcí znižuje tak vlastné náklady za odvoz a skládkovanie odpadov, zvyšuje množstvo vyseparovaných komodít a v neposlednom rade zvyšuje uvedomelosť občanov obce o ochrane životného prostredia.

V rámci odpadového hospodárstva vyvstáva pre obec povinnosť vyriešiť:

- Zhodnotenie biologicky rozložiteľných odpadov.
- Zvyšovanie počtu zložiek vyseparovaných odpadov.
- Podpora propagácie separácie odpadov.

2.5 Sociálna infraštruktúra

2.5.1 Domový a bytový fond

Ponuka bývania a stav domového a bytového fondu sú kľúčovými faktormi, ktoré vplývajú na rozvoj obce a sú predpokladom naplňovania jej obytnej funkcie. Obytná funkcia obce Nová Dedina je jednou zo základných funkcií tejto obce.

Celkový počet domov v obci je v súčasnosti 568, z toho trvalo obývaných 495 teda 87,15 %.

Podľa SODB v roku 2001 predstavoval domový fond spolu 520 domov, z toho trvalo obývaných RD 434, teda 83,46 %. V rodinných domoch sa nachádzalo 533 bytov, z toho 448 trvalo obývaných. Neobývaných domov bolo 86, resp. 86 bytov. Priemerný vek domov v Novej Dedine v roku 2004 bol 37 rokov. Všetky domy sú s 1-2 nadzemnými podlažiami.

Pozitívnu informáciou je zvýšenie percenta obývaných domov v súčasnosti, čo nasvedčuje o záujme mladých občanov trvalo zostať na dedine a neodchádzať do miest. I napriek tomu, je v obci stále dosť rodinných domov vhodných na rekonštrukciu a následné obývanie. Obec podporila stabilizáciu mladých na dedine aj vybudovaním 2 blokov obecných bytoviek.

V roku 2004 - 381 bytov bolo priamo napojených na plyn zo siete a 409 bytov malo vodovod. Keďže v obci nie je vybudovaná kanalizačná sieť napojenie na žumpu a septik je u 84,8% bytov a 76,8% bytov je vybavených splachovacím záchodom. Vybavenosť bytov kúpeľňou resp. sprchovacím kútom dosahuje 89,9%.

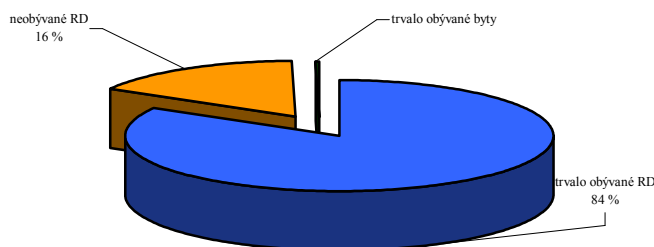
Tab. 16 Porovnanie domového a bytového fondu obce Nová Dedina v rámci okresu v roku 2001

	Rodinné domy spolu		Bytové domy spolu	
	trvalo obývané RD	neobývané RD	trvalo obývané byty	neobývané byty
Nová Dedina	434	84	2	0
Okres Levice	23 056	5 898	1 319	11

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2001

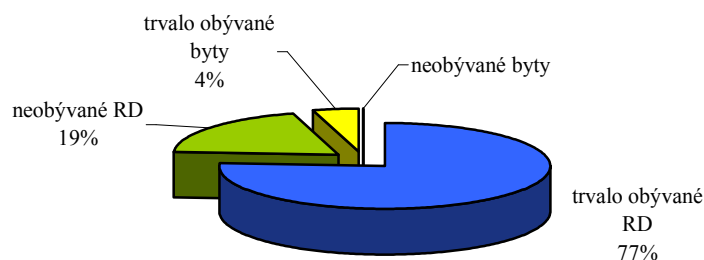
Graf č.10 Domový a bytový fon obce

Domový a bytový fond v obci Nová Dedina

Graf č.11 Domový a bytový fond v Leviciach

Domový a bytový fond v okrese Levice

Za zmienku stojí aj skutočnosť, že obec získala dotáciu zo Štátneho fondu rozvoja bývania na výstavbu obecných nájomných bytov, ktoré sú v súčasnosti už obývané. Jedná sa o 2 bytovky s 12 bytmi. Ďalšie možnosti na bývanie v počte 3 byty sú vytvorené v časti Gondovo nad realizovaným Domovom sociálnych služieb.

2.5.2 Školstvo

Obec disponuje Cirkevnou základnou školou, a to od roku 1992, keď bola zriadená po obecnom referende. Budova i celý okolitý areál školy je majetkom obce. Škola má vlastnú plynovú kotelňu a kuchyňu, nemá však vlastnú telocvičňu. V susedstve základnej školy je združený objekt materskej školy aj s telocvičňou, ktorá vznikla prestavaním pôvodnej sály kultúrneho domu v obecnej časti Tekovská Nová Ves, a športovým areálom. Materská škola má tiež vlastnú plynovú kotelňu a kuchyňu.

Počet zamestnancov v MŠ je 6 z toho 3 pedagogickí a 3 nepedagogickí zamestnanci (z toho 2 na skrátený pracovný úväzok), pričom priemerný pracovný úväzok na jedného zamestnanca je tým 0,82. (4,9 zamestnanca po prepočte na plný úväzok)

Počet zamestnancov v Cirkevnej ZŠ je 19.

1. Z toho je 13 pedagogických pracovníkov, pričom na plný úväzok pracuje 9 zamestnancov a na čiastočný úväzok pracujú 4 zamestnanci. Priemerný úväzkom na 1 pedagogického zamestnanca 0,90.
2. Z toho je 6 nepedagogických zamestnancov, pričom na plný úväzok pracuje 1 a na čiastočný úväzok pracuje 5 zamestnancov. Priemerný úväzok na 1 nepedagogického zamestnanca 0,83.

Priemerný úväzok na jedného zamestnanca ZŠ celkovo: 0,88. (17,67 zamestnanca po prepočte na plný úväzok)

Na grafe môžeme sledovať postupný každoročný pokles najmä v počte žiakov základnej školy ale aj materskej školy. S populačným poklesom sa borí každá ZŠ na Slovensku. Znížený počet novonarodených detí v obci a blízkosť mesta Levice s možnosťou výberu určitej ZŠ núti vedenie obce a školy pristúpiť na jednej strane k intenzifikácii šetriacich opatrení ale na strane druhej k zvýšeným aktivitám za účelom propagácie školy, k zvýšeniu konkurencieschopnosti vyučovacieho procesu a voľnočasových aktivít tak, aby sa zabránilo odchodu detí z obce do mesta a zároveň sa pritiahol aj záujem detí z okolitých obcí.

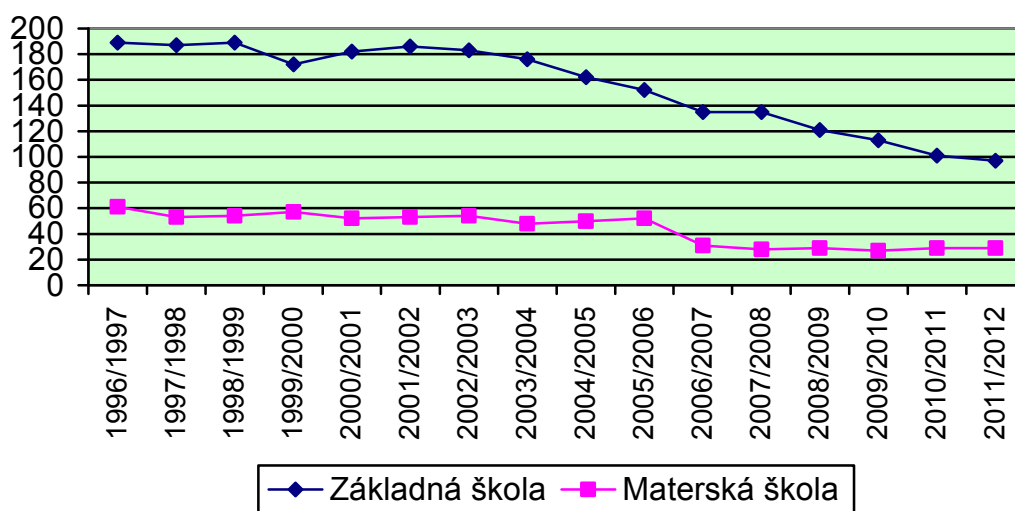
Tab. 17 Porovnanie vývoja žiakov na ZŠ a MŠ v obci Nová Dedina v rokoch 1996 - 2012

	1996 / 1997	1997 / 1998	1998 / 1999	1999 / 2000	2000 / 2001	2001 / 2002	2002 / 2003	2003 / 2004	2004 / 2005	2005 / 2006	2006 / 2007	2007 / 2008	2008 / 2009	2009 / 2010	2010 / 2011	2011 / 2012
ZŠ	189	187	189	172	182	186	183	176	162	152	135	135	121	113	101	97
MŠ	61	53	54	57	52	53	54	48	50	52	31	28	29	27	29	29

Zdroj: OcÚ, ZŠ, MŠ

Graf č. 9 Vývoj počtu žiakov

Vývoj počtu žiakov v základnej a materskej škole

V minulosti obec prevádzkovala aj materskú školu v obecnej časti Gondovo. Vzhľadom k populačnému poklesu a tým k zníženému záujmu o využívanie služieb v MŠ bola v rámci reštrukturalizácie a znižovania ekonomických nákladov v roku 2006 celá prevádzka MŠ v Gondove zrušená a presťahovaná do už spomínaného areálu predškolského obecného zariadenia v časti Tekovská Nová Ves. V bývalej MŠ Gondovo je vybudovaný objekt Domova sociálnych služieb a v nadstavbe sú 3 obývané byty.

2.5.3 Zdravotníctvo

V obci je dostupné samostatné zdravotné stredisko, kde má svoju ordináciu všeobecný lekár a stomatológ. V objekte sa nachádza aj lekárne.

Tým obec v rámci svojich možností vychádza v ústrety starším a imobilným občanom na poskytnutie základnej lekárskej starostlivosti priamo v obci.

Ostatné špecializované zdravotnícke služby sú zabezpečované prevažne Nemocnicou s poliklinikou n.o. Levice v neďalekom okresnom meste. Špeciálne ambulance v Leviciach poskytujú svoje služby aj pre občanov obce.

Občania využívajú aj služby tzv. Agentúr domácej starostlivosti (napr. ADOS VITA s.r.o. Levice) ktoré poskytujú opatrovateľské služby a ošetrovateľské úkony s nižším zdravotným štandardom v rámci zdravotného poistenia občanov.

Môžeme teda konštatovať, že systém zabezpečovania zdravotníckej starostlivosti je vzhľadom na polohu, veľkosť obce a ekonomické možnosti vyhovujúci.

Obec má záujem v prípade požiadaviek občanov vytvoriť podmienky aj pre prevádzku detskej ambulancie.

2.5.4 Sociálna starostlivosť

V rámci prenosu kompetencií zo štátnej správy na miestnu samosprávu sa uskutočnil aj prenos kompetencií a úloh v oblasti sociálnej starostlivosti.

Obec je zriaďovateľom opatrovateľskej služby, ktorá je obcou v súčasnosti zabezpečovaná prostredníctvom sociálneho pracovníka pracujúceho na úväzok 75 % a opatrovateľky pracujúcej na úväzok 60 %.

Sociálna štatistika obce k 31.12.2011:

Počet osôb potrebujuúcich pomoc pri sebaobsluhy:	105	(6,80 %)
Počet zdravotne postihnutých obyvateľov:	29	(1,90 %)
Počet obyvateľov odkázaných na opatrovateľskú službu:	6	
Počet opatrovateľov:	5	
Počet maloletých detí s poruchami správania:	1	
Počet pestúnskych rodín:	1	
Počet detí v pestúnskej starostlivosti:	1	
Občania po výkone trestu:	3	
Alkoholici:	41	(2,70 %)
Drogovo závislí:	0	

V roku 2012 sa znížil počet obyvateľov odkázaných na opatrovateľskú službu na 2 a počet opatrovateľov na 1.

V obci Nová Dedina sa dobudovalo sociálne zariadenie s plánom poskytovať sociálne služby pre občanov odkázaných na pomoc inej fyzickej osoby z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku alebo iného zdravotného obmedzenia.

Kapacita DSS: 11 osôb.

Obec zatiaľ nespustila prevádzku zariadenia. Hľadá možnosti efektívnej prevádzky DSS pri splnení všetkých legislatívnych požiadaviek, v súlade so Zákonom 448/2008 Z.z. o sociálnych službách. Obec uvažuje aj o nájme zariadenia pre nájomcu ktorý bude DSS prevádzkovať.

Plánované aktivity v rámci sociálnych služieb:

- Spreádzkovanie vybudovaného DSS s kapacitou 11 osôb
- Vybudovanie práčovne
- Vybudovanie jedálne pre účely starších občanov
- Vybudovanie Hygienického centrum
- Zriadenie Denného stacionáru pre starších alebo fyzicky odkázaných občanov

V prípade ďalšieho záujmu o sociálne služby je v neďalekej obci Podlužany zriadený Domov sociálnych služieb Justína n.o. Zariadenie poskytuje dvadsaťštyrihodinovú starostlivosť fyzickým osobám odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby. Kapacita zariadenia: 20 osôb.

Občania môžu využiť aj sociálne služby poskytované poskytovateľmi v meste Levice.

2.5.5 Služby obyvateľstvu

V obci sa poskytujú nasledujúce služby a prevádzkujú sa nasledujúce predajne:

Predajňa potravín	3
Pohostinstvo	3
Predajňa rozličného tovaru a záhradníckych potrieb	1
Sauna	1
Fitnes centrum	1
Obchod s textilom a odevmi	1
Pohrebné služby a kvetinarstvo	1

Stolárska dielňa	2
Pekáreň	1
Knižnica s internetom	1
Kozmetický salón	1
Kadernický salón	1
Kultúrny dom	1
Práčovňa a čistiareň	1
Sauna	1
Kamenárstvo	1
Poštový úrad	1
Zdravotné stredisko (všeobecný lekár a stomatológ)	1
Masážny salón	1
Starostlivosť o zvieratá - kone	1
Lekáreň	1

Nakoľko je obec v blízkosti mesta Levice, občania chodia za ostatnými službami do okresného mesta.

Priamo v obci sa nachádzajú dva funkčné cintoríny, v ktorých sú umiestnené i domy smútku. Tretí cintorín v časti Opatová je už nefunkčný a pripravený na rekonštrukciu a prestavbu na obecný verejný a oddychový udržiavaný park. Okrem toho aj samostatné osady Svätý Kríž a Kamenec majú vlastné cintoríny.

V obci je aj farský úrad a dva, pôvodný barokový rímskokatolícky kostol Obrátenia sv. Pavla apoštola a nový rímskokatolícky kostol Povýšenia sv. Kríža z roku 2000. V areáli fary je vybudované pastoračné centrum na ktoré finančne prispela aj obec. Uvedené centrum sa využíva na stretávanie kresťanskej mládeže, Klubu kresťanských seniorov a je k dispozícii aj na organizovanie karov. Poskytuje priestor na duchovnú aj fyzickú obnovu občanov všetkých vekových kategórií.

Na organizovanie karov, osláv, stretnutí sú k dispozícii priestory v CAFE EXPRES, v zasadačej miestnosti OcÚ, v objekte Kultúrneho domu.

Obecná knižnica má 8570 titulov s priemernou ročnou výpožičkou cca 8400. V knižnici je 5 PC pričom 4 boli získané zo Slovenskej národnej knižnice v Martine. Počet registrovaných občanov na výpožičky kníh je 233 z toho 79 detí. I napriek zlej ekonomickej situácii ktorá neprospeje literárnej kultúre na dedinách, knižnica každoročne nakupuje nové tituly a organizuje podujatia ktoré pomáhajú deťom čítať s porozumením a vytvárať celoživotný pozitívny vzťah k literatúre (Detský čitateľský maratón pod záštitou UNICEF, Noc s Andersenom a iné).

Športové a rekreačné vyžitie je zabezpečené prostredníctvom jestvujúceho športového areálu, kde sa nachádza aj futbalové a volejbalové ihrisko. V obecnej časti Gondovo sa nachádza staré futbalové ihrisko. V areály materskej školy sa nachádza obecná telocvičňa. V obci taktiež funguje dobrovoľný hasičský zbor.

V roku 2012 obec dobudovala verejné priestranstvo za účelom stretávania sa občanov a za účelom vytvorenia oddychovej zóny. Projekt bol kofinancovaný z prostriedkov EÚ z Regionálneho operačného programu, Opatrenie 4.1 Regenerácia sídiel. Rozsah, zameranie a situovanie zrekonštruovaného verejného priestranstva je odrazom metodiky fondov EÚ a schváleného Územného plánu obce.

Služby sú teda v obci zabezpečované pomerne na dobrej a dostatočnej úrovni. Akurát je potrebné zväčšenie športového areálu, dobudovanie športovo-relaxačného centra v areáli, vytvorenie nových plôch pre chýbajúce zariadenia a športoviská najmä pre deti a mládež, ako aj priestor pre špecifické športy ako napr. tenis.

Pre budúcnosť obec podporuje nasledujúce služby, ktoré sú v dopyte občanov a návštevníkov obce:

- Ubytovacie služby s možnosťou riešenia ubytovania do 10 lôžok
- Stravovacie a reštauračné služby
- Centrum pre mamičky s deťmi

2.6 Ekonomická základňa obce

2.6.1 Ekonomická aktivita obyvateľstva

Z ekonomického hľadiska má najväčší význam pre ďalší ekonomický rozvoj obce ekonomicky aktívna zložka obyvateľstva, ktorá je rozhodujúcou zložkou vstupujúcou do výrobného procesu a vytvárajúcou nevyhnutné spoločenské a materiálové hodnoty. Aktívnu zložku obyvateľstva v obci Nová Dedina tvorí 742¹ obyvateľov, čo je 79,8 % z obyvateľstva v produktívnom veku a 47,4 % z celkového počtu obyvateľstva (okres Levice 49,4 %).

Tab. 18 Porovnanie ekonomickej základne obce Nová Dedina v rámci Slovenska v roku 2001

	Trvale bývajúce obyvateľstvo			Ženy v %	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo			Ženy v %	EAO v %
	Spolu	Muži	Ženy		Spolu	Muži	Ženy		
SR	5 379 455	2 612 515	2 766 940	51,4	2 748 050	1 428 518	1 319 532	48	51,1
Západné Slovensko	1 870 007	960 673	909 673	51,4	957 578	503 229	454 349	47,5	51,2
Nitriansky kraj	713 422	344 738	368 684	51,7	360 894	190 246	170 648	47,3	50,6
Okres Levice	120 021	57 517	62 507	52,1	59 281	31 098	28 183	47,5	49,4
RZMOT	37 886	18 233	19 653	51,9	17 988	9 788	8 200	45,6	47,5
Nová Dedina	1565	743	822	52,5	742	391	351	47,3	47,4

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2001; pozn.: RZMOT = Regionálne združenie miest a obcí Tekov

Z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov odchádza denne do zamestnania za prácou do okolitých obcí resp. miest 427 obyv. (57,6 %), nakoľko v obci nie je dostatok pracovných príležitostí. Väčšina obyvateľov odchádza za prácou do neďalekých Levíc resp. Tlmáč.

Podľa SODB 2001 v obci z hľadiska odvetví prevláda najmä priemyselná výroba, kde nachádza prácu 145 obyvateľov (19,5 %), až 20,5 % neudalo odvetvie zamestnanosti. Obyvateľstvo nachádza prácu predovšetkým v terciárnom sektore – prevažne v priemysle, vo verejných službách, a napokon v pôdohospodárstve. Zamestnanosť v pôdohospodárstve (9,4 %) je zodpovedajúca tomu, že poľnohospodárska výroba má v danej oblasti veľkú tradíciu, keďže tu v minulosti fungovalo aj veľké zlúčené JRD SNP.

¹ Sčítanie obyvateľstva, domov a bytov (SODB), ŠÚ SR Bratislava 2001

Graf č. 13 Odvetvová zamestnanosť

2.6.2 Ekonomická štruktúra obce

Medzi aktívnych podnikateľov na území obce patrí týchto 19 subjektov. Z internetu Na základe prieskumu internetových stránok www.or.sk a www.zrsr.sk je evidovaných niekoľkonásobne viac podnikateľských subjektov so sídlom v Novej Dedine, ktoré však výrazne neprejavujú svoju činnosť vo vzťahu k ponuke služieb a tovarov v obci. V obci tiež pôsobia aj samostatne hospodáriaci roľníci (SHR), ktorých je v obci registrovaných 19, ale aktívnych, hospodáriacich zhruba na výmere 1181 ha poľnohospodárskej pôdy je 11. Venujú sa rastlinnej prvovýrobe.

Tab. 19 Podnikateľské subjekty na území obce

Názov firmy	Sídlo	Prevádzka	Zameranie
Margita Štubňová	Žembovce	Nová Dedina	Kvetinárstvo, pohrebníctvo a iné
Katarína Jesenská-ROZLIČNÝ TOVAR	Nová Dedina	Nová Dedina	Maloobchod
Magdaléna Hlôšková C.B.N.D	Nová Dedina	Nová Dedina	Predaj nápojov, maloobchod a iné
Slovenská pošta, a.s.	Banská Bystrica	Nová Dedina	Poštové a doručovacie služby
Coop Jednota Levice, spotrebné družstvo	Levice	Nová Dedina	Maloobchod
Coop Jednota Nové Zámky, spotrebné družstvo	Nové Zámky	Nová Dedina	Supermarket

Lucia Titurusová	Nová Dedina	Nová Dedina	Masáže Lucia
TECHMONT MOCHOVCE, spol. s r.o.	Levice	Nová Dedina	Zámočníctvo a iné
Miloš Cigánik	Nová Dedina	Nová Dedina	Stolárstvo
CAFE EXPRES - JS, s.r.o.	Nová Dedina	Nová Dedina	Rýchle občerstvenie
LAMINIUM, s.r.o.	Košice	Nová Dedina	Laminovanie
Stanislav Šebo VMS	Nová Dedina	Nová Dedina	Maloobchod
Mária Šebová PREDAJŇA U Š	Nová Dedina	Nová Dedina	Maloobchod
František Sebelédy	Levice	Nová Dedina	Predaj textilu a iné
Alexandra Pániková	Nová Dedina	Nová Dedina	Čistiareň a práčovňa
Petra Pastierová	Pukanec	Nová Dedina	Kozmetický salón
Miloš Kosorín - STOLÁRSTVO	Rybník	Nová Dedina	Výroba nábytku
Anna Zemančíková RANČ AURA	Nová Dedina	Nová Dedina	Starostlivosť o zvieratá
Cyril Dobrovič	Nová Dedina	Nová Dedina	stolárstvo
Michal Hudec	Levice	Nová Dedina	Kamenárstvo
Lubica Maľová	Nová Dedina	Nová Dedina	Kaderníctvo
PhMr. Ivan Klinčok	Tlmače	Nová Dedina	Lekáreň Salix
Slavomíra Vargová Pekáreň Slávka	Brhlavce	Nová Dedina	Pekáreň

Zdroj: Obecný úrad, VOR, VZR,

2.6.3 Miera nezamestnanosti

Všeobecným problémom vidieckych obcí je vysoká miera nezamestnanosti v porovnaní s mestskými sídlami. V obci Nová Dedina netýka, pretože bolo k 29.02.2012 evidovaných 77 nezamestnaných, z toho 49 žien. Miera nezamestnanosti dosahuje hodnotu 7,90%.

Porovnanie miery nezamestnanosti za február 2012:

- SR 15,49 %
- Nitriansky kraj 13,40 %
- Okres Levice 15,49 %
- Nová Dedina 7,90 %

V porovnaní s okresom Levice, ktorý v rámci Nitrianskeho kraja eviduje najväčší počet uchádzačov o zamestnanie (miera nezamestnanosti 15,49%), je úroveň dosahovanej nezamestnanosti v obci Nová Dedina priaznivejšia. V štruktúre nezamestnaných podľa veku prevládajú ľudia vo veku 55 až 59 rokov - 15,90 %, 35 až 39 rokov-14,63 %, 25 až 29 rokov - 14,63 %.

Negatívnym faktorom je postupné zvyšovanie miery nezamestnanosti a zvyšovanie sa počtu nezamestnaných v pred dôchodkovom veku. Ďalším negatívnym faktorom je aj celospoločenský problém nezamestnanosti mladých do 29 rokov.

Uvedená miera nezamestnanosti je výsledkom jednak vhodnej geografickej a dopravnej polohy obce vo vzťahu regionálnym centráram rozvoja, ktorými sú Levice a Tlmače, ale aj existenciou podnikateľských subjektov priamo v obci ale aj v blízkom okolí. Väčšina obyvateľov obce však dochádza za prácou práve do týchto dvoch spomínaných miest.

Významnými zamestnávateľmi v regióne sú SLOVENSKÉ ENERGETICKÉ STROJÁRNE a.s. Tlmače, Západoslovenská energetika, a.s., Obvodné úrady štátnej správy v Leviciach, Hammerbacher SK, a.s. v Pukanci, Slovenské elektrárne a.s. Mochovce, priemyselný park Géňa.

Dôležité je spomenúť aj počet pracovníkov Obecného úradu Novej Dediny. Fyzicky tu pracuje 17 zamestnancov s úväzkom 13 – 100%, pričom po prepočte na 100%-ný pracovný úväzok má Obecný úrad 13,73 zamestnanca.

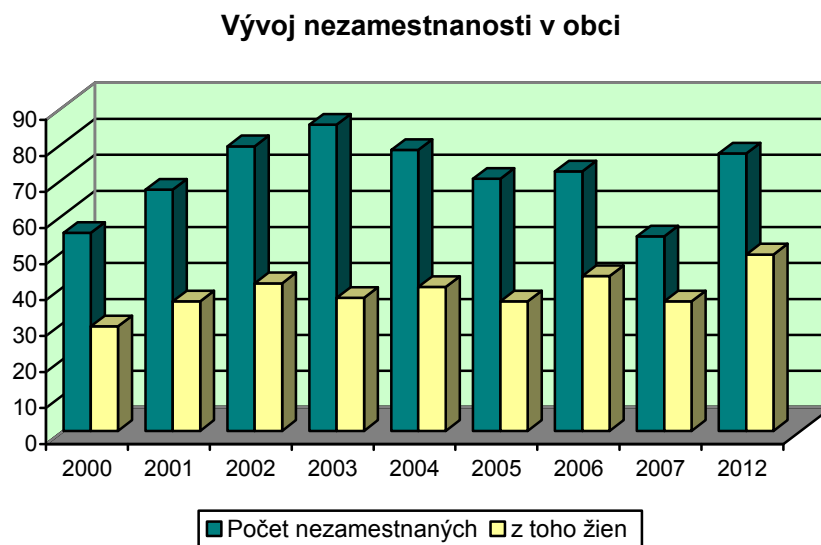
Výrazným problémom vidieckych obcí zostáva aj naďalej dlhodobá nezamestnanosť. Podiel dlhodobo nezamestnaných v obci Nová Dedina, u ktorých je doba nezamestnanosti dlhšia ako 1 rok predstavoval k 30.04.2007 podiel zhruba 47,37% z celkového počtu nezamestnaných osôb. Obec sa snaží riešiť problém dlhodobo nezamestnaných obyvateľov obce prostredníctvom verejno-prospešných prác a sezónneho zamestnávania.

Tab. 20 Vývoj nezamestnanosti v obci Nová Dedina od roku 2000

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	II/2012
Počet obyvateľov	1586	1565	1554	1538	1539	1528	1532	1537	1541
Počet nezamestnaných	55	67	79	85	78	70	72	54	77
z toho žien	29	36	41	37	40	36	43	36	49
Celková miera nezamestnanosti (%)	3,47	4,28	5,08	5,53	5,07	4,58	4,70	3,51	7,90
ženy (%)	1,83	2,30	2,64	2,41	2,60	2,36	2,81	2,34	3,18

* k 20.6.2007; zdroj: ÚPSVaR, Obecný úrad

Graf č. 14 Vývoj nezamestnanosti

Tab. 21 Nezamestnanosť v SR za I.Q 2012 podľa odvetví

Celkový počet nezamestnaných	380300	
Miera nezamestnanosti v %	14,10	
Poľovníctvo , lesníctvo, rybolov	11300	2,97
Priemysel	87000	22,88

Stavebníctvo	34500	9,07
Veľkoobchod maloobchod	35700	9,39
Doprava a skladovanie	10400	2,73
Ubytovacie stravovacie sl.	14400	3,79
Informácie a komunikácia	3800	1,00
Finančné a poisťovacie služby	3400	0,89
Činnosti v obl. Nehnutelností	1000	0,26
Odborné vedecké a technické činnosti	2500	0,66
Administratívne služby	7200	1,89
Verejná správa	15000	3,94
Vzdelávanie	3100	0,82
Zdravotníctvo	4600	1,21
Umenie zábava a rekreácie	3000	0,79
Ostatné činnosti	3800	1,00
Činnosti domácností ako zamestnávateľ	400	0,11
Nezamestnaní ktorí nemali ešte zamestnanie	90400	23,77

Zdroj: ÚPSVaR

2.6.4 Majetok obce

Majetok obce tvorí materiálovú podstatu samosprávy a využíva sa na verejné účely, podnikateľskú činnosť i na výkon samosprávy obce. Obec Nová Dedina je vlastníkom majetku v celkovej hodnote 2 042 853,77 EUR, pričom v majetku nie je vyčíslená hodnota pozemkov, ktorá sa ku dňu schválenia materiálu pripravuje. 44 % z celkovej hodnoty majetku obce tvorí dlhodobý hmotný majetok, čiže budovy, stavby a pozemky. Pozemky v minulosti predstavovali cca 9 % z DHM².

Tab. 22 Majetok obce Nová Dedina vo vecnom a hodnotovom vyjadrení

Vecná podstata majetku	Hodnota (EUR)	Podiel z celkovej hodnoty majetku (%)
Dlhodobý hmotný majetok	941542,99	46,09
Budova základnej školy	141232,48	15,00*
Budova materskej školy + telocvičňa	212714,23	22,59*
Budova domu smútku	8399,06	0,89*
Budova kultúrneho domu	72525,03	7,70*
Budova šatní Telovýchovnej jednoty	61621,66	6,54*
Budova obecného úradu	60734,32	6,45*
Autobusové čakárne	1420,02	0,15*
Stará knižnica	16093,87	1,71*
Bývalá MŠ Gondovo	282896,66	30,05*
Budova zdravotného strediska	83906,66	8,91*

² DHM - Dlhodobý hmotný majetok

Pozemky	xxxxxx	
ÚPD obce Dlhod. nehmotný majetok	15767,11	0,77
Cenné papiere- Finančný majetok	292636,95	14,32
Nedokončené investície	494228,74	5,8
Drobný investičný majetok	1169,29	8,5
Stroje, prístroje, zariadenia	16290,34	3,1
Inventár	254889,69	4,6
Dopravné prostriedky	26328,66	1,2
SPOLU	2042853,77	100,0

Zdroj: Obecný úrad; pozn.: * podiel z DHM

Poznámka: Pozemky budú ocenené do konca roka 2012 a nie sú v tomto prehľade vyčíslené

2.6.5 Rozpočet obce

Rozpočet obce je základným nástrojom finančného hospodárenia obce a zároveň vytvára predpoklady pre efektívne a cieľavedomé financovanie úloh, kompetencií a funkcií obecnej samosprávy v rozpočtovom roku. Rozpočet obce Nová Dedina je vyrovnaný a ako môžeme vidieť aj v tabuľke č. 23. V nasledujúcich rokoch má obec predpoklad riešiť rozpočet ziskovo.

Tab. 23 Rekapitulácia rozpočtu obce za roky 2004 - 2011 (v EUR)

Ukazovateľ / Roky	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bežné príjmy	322 312	356 304	339 076	569 674	732 092	571 282	534 380	724 563
Kapitálové príjmy	0	498	0	664	149 373	200 859	653 100	912 000
Príjmy spolu	322 612	356 801	339 076	570 338	881 465	772 141	1187480	1363563
Bežné výdavky	251 012	288 787	291 177	281 186	317 168	469 443	429 510	540 563
Kapitálové výdavky	2 357	62 371	39 069	288 190	484 100	302 698	757 970	823 000
Výdavky spolu	274 680	351 158	330 246	569 375	801 268	772 141	1187480	1363563
Zisk / strata	47 932	5 643	8 852	963	80 197	0	0	0

Zdroj: Obecný úrad

Tab. 24 Rozpočet obce Nová Dedina na roky 2012 - 2014

Návrh rozpočtu obce Nová Dedina na roky 2012 - 2014				
Bežné príjmy:		2012	2013	2014
111003	výnos dane	261386	314000	345000
121	daň z nehnuteľnosti	60000	61800	68000
133001	daň za psa	1000	730	730
133003	za hracie automaty	0	0	0
133012	užívanie verejného priestranstva	1000	730	730
133013	odvoz TKO	18780	14290	14290
133014	za jadrové zariadenie	28260	20000	20000
211003	dividendy	0	0	0
212003	nájomné	31400	50000	50000
221004	správne poplatky	4000	1000	1000
223001	predaj výrobkov a služieb	10000	12000	11300
223002	za užívanie MŠ	1800	1000	1000
223003	za stravné	600	1200	1450
229001	za odpadové vody	700	800	1250
242000	úroky z domácich vkladov	100	50	50
291002	príjem od rozpočt. organizácií	0	0	0
312001	zo štátneho rozpočtu	32500	50000	50000
Kapitálové príjmy:		451526	527600	564800
223001	za predaj pozemkov	0	0	0
Finančné operácie:				
453	prevod zostatku	0	0	0
SPOLU PRÍJMY:		451526	527600	564800

Bežné výdavky:		2012	2013	2014
1116	verejná správa	159600	182500	199000
112	finančná oblasť	2150	3000	4000
133	matričná oblasť	3900	3800	4400
320	požiarna ochrana	1600	1600	2100
451	cestná doprava	4000	3000	5000
510	nakladanie s odpadmi - odvoz TKO	19000	18000	20000
520	nakladanie s odpadovými vodami	3000	5000	8000
530	znižovanie znečisťovania - údržba potokov	30000	1000	2000
620	rozvoj obcí, verejnoprospešné práce	12840	10900	12000
640	verejné osvetlenie	13000	10500	14000
760	zdravotníctvo	0	0	0
810	rekreačné služby a šport	22100	19300	20000
820	kultúra	13600	4700	5600
8205	knižnica	1150	1500	1700
830	vysielacie služby - MR	1300	500	800
840	náboženské a iné služby	650	3000	3600
860	rekreačné služby - jarmok	9000	6400	7000
912	cirkevná škola	24700	15100	17000
911	materské školy	54100	59600	65900
10202	sociálne služby - opatrovatelky	3400	16000	16200
1070	sociálna pomoc	8500	3700	4200
Kapitálový rozpočet:				
01116	verejná správa			
717002	rekonštrukcia, modernizácia: rekonštrukcia VO, rozhlasu, osvet. cintorínov, rekonštrukcia domu soc. starostlivosti			
0451	cestná doprava	0	0	0
717002	rekonštrukcia, modernizácia: chodníky, cintoríny, verejné priestranstvá	0	0	0
0610	rozvoj obcí			
717001	realizácia novej stavby: stavba 2 x bj.	0	0	0
0840	náboženské a iné služby			
717001	realizácia novej stavby: prístrešok pred DS v Gondove	0	0	0
SPOLU VÝDAVKY:		387590	369100	412500

Zdroj: Obecný úrad

2.6.6 Vlastnícke vzťahy, pozemkové úpravy

Usporiadanie vlastníckych vzťahov k pôde je podobné ako na väčšine územia regiónu Tekov resp. okresu Levice. Vzhľadom na zdĺhavosť procesu predstavujú nejasné vlastnícke vzťahy a historická rozdrobenosť vlastníctva určitú prekážku pre ďalší rozvoj obce a rozvojové projekty. Toto sa týka aj nevyužívaných a chátrajúcich pozemkov a hospodárskych budov na území bývalého poľnohospodárskeho družstva, ktorých vlastnícke vzťahy nie sú vysporiadané, v opačnom prípade by ich obec mohla využiť napríklad na vytvorenie priemyselnej zóny alebo na iné rozvojové aktivity.

ROEP, register evidencie pôdy v katastrálnom území obce bol spravený v rokoch 1999 - 2000 ale nemal žiadny efekt, keďže viacero vlastníkov pôdy sa k identifikácii pozemkov neprihlásilo.

Pozemkové úpravy sú pokračovaním obnovenj evidencie vlastníckych práv k pozemkom – známe ako registre obnovenj evidencie pôdy (ROEP). Obnova evidencie vlastníckeho práva veľmi zjednodušene znamená doplnenie právnych listín (najmä dedičských konaní) k vlastníckym právam zapísaných v pozemkovej knihe. Vlastníctvo k pozemkom sa v minulosti nadobúdalo zápisom v pozemkovej knihe, v päťdesiatych rokoch zápis stratil svoje opodstatnenie a po roku 1964 bol definitívne nahradený novou evidenciou nehnuteľností. Hoci vlastnícke právo nikdy nezaniklo, jeho výkon najmä v extraviláne sa

postupne utlmoval, poľnohospodárske pozemky boli združované do správy štátnych majetkov poľnohospodárskych družstiev, lesné pozemky do správy lesných podnikov. V krajine sa zmenil spôsob obhospodarovania, malovýrobné formy boli nahradené poľnohospodárskou veľkovýrobou, zvýšila sa intenzita obhospodarovania poľnohospodárskej pôdy, v snahe zabezpečiť potravinovú sebestačnosť boli vykonané rekultivačné a melioračné úpravy. Začal sa proces zániku tradičného modelu vidieckej rodiny, postupne sa menil systém hodnôt, úspech na poli a v maštali nahradili nové hodnoty.

Zmenou spoločenských pomerov po roku 1989 sa vytvorili podmienky pre obnovu výkonu vlastníckeho práva. Otvoril sa priestor pre reštitúcie a zmiernenie majetkových krívd.

Územno - plánovacia dokumentácia: priaznivejšia situácia je z hľadiska spracovanej ÚPD ktorá bola schválená uznesením zastupiteľstva č. 11/2008 dňa 27.05.2008.

	ROEP	PU	ÚPD
Nová Dedina	áno	nie	áno

ROEP - Register obnovennej evidencie pôdy

PU - Pozemkové úpravy

ÚPD - Územnoplánovacia dokumentácia

2.7 Rozvoj vidieka

Integrovaný rozvoj vidieka je taký rozvoj, ktorý zohľadňuje konkrétne územie a jeho danosti i problémy a prináša riešenia šité presne na jeho mieru. Rozhodovanie o jeho rozvoji nie je v rukách národnej vlády, ale miestneho partnerstva všetkých kľúčových inštitúcií, podnikateľských subjektov a združení, ktoré pôsobia v území a sú aj realizátormi nástrojov všetkých typov miestneho rozvoja. Rozhodovanie sa deje prostredníctvom miestnych rozvojových stratégií a prísnych implementačných, manažérskych, monitorovacích a hodnotiacich pravidiel priamo v partnerstve. Čiže miestni aktéri sami rozhodujú o tom, na čo sa použijú finančné prostriedky pre dosiahnutie miestneho sociálneho a ekonomického rozvoja.

Veľký potenciál pracovnej sily v spojitosti s významným prírodným a kultúrnym dedičstvom ponúka široké možnosti pre rozvoj vidieka. Impulzom pre tento rozvoj je práve prístup „zdola – nahor“, charakteristický pre prístup LEADER, ktorý kladie práve dôraz na aktívnu účasť občanov žijúcich v danom území pri smerovaní a rozhodovaní o aktivitách, ktoré majú prispieť k integrovanému rozvoju územia.

Z tohto hľadiska je pozitívne, že obec Nová Dedina je členom Regionálneho združenia miest a obcí Tekov (RZMOT), ktoré je zapojené do projektu prípravy mikroregiónov Nitrianskeho kraja na integrovaný rozvoj vidieka - na prístup LEADER, ktorý realizuje a financuje Nitriansky samosprávny kraj. Podstata projektu spočíva v podrobnom zmapovaní územia daného mikroregiónu, v následnej tvorbe integrovanej stratégie rozvoja územia typu LEADER, postupnom formovaní miestneho viac sektorového partnerstva a nakoniec vo vytvorení miestnej akčnej skupiny (MAS) Pod slovenskou bránou s právnou subjektivitou. MAS sa následne, ako oprávnený žiadateľ môže uchádzať v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 vo výzve o získanie nenávratného finančného príspevku (Os 4 Realizácia prístupu LEADER).

Obec schválila Uznesením zastupiteľstva 1/2012 zo dňa 07.02.2012 vstup do Miestnej akčnej skupiny „Pod Slovenskou bránou“ v súlade s Programom rozvoja vidieka pre rok 2007-2013 Os 4. Leader.

Môžeme teda konštatovať, že Nová Dedina je súčasťou tvoriacej sa miestnej akčnej skupiny, ktorá má dosah na rozhodovanie v budúcnosti realizovať projekty zamerané na rozvoj vidieka vo svojom území.

Projekty realizované na území podporovanej MAS v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 musia obsahovať oprávnené činnosti, ktoré sú v súlade s cieľmi opatrení osi 3 Programu - Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva, a príslušnými právnymi predpismi EÚ.

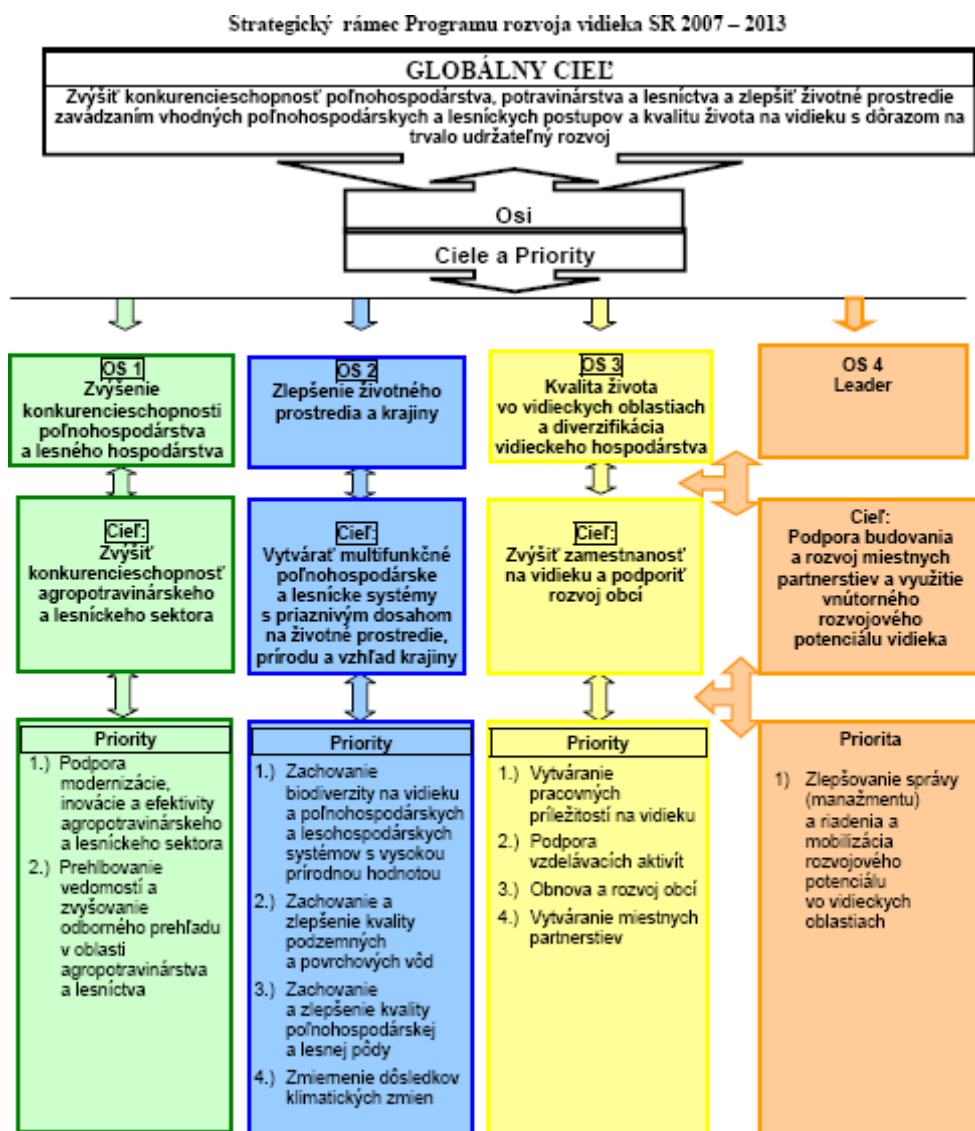
Opatrenia v rámci osi 3 Programu rozvoja vidieka:

- Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam
- Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu
- Vzdelávanie a informovanie
- Obnova a rozvoj obcí
- Získavanie zručností, oživovanie a vykonávanie integrovaných stratégií rozvoja územia

Opatrenia v rámci osi 4 Programu rozvoja vidieka:

- Implementácia integrovaných stratégií rozvoja územia
- Vykonávanie projektov spolupráce
- Chod miestnej akčnej skupiny

Dôležité je spomenúť aj skutočnosť, že obec je aj členom Záujmového združenia obcí Hont - Tekov (ZZOH-T), ktorého predmetom činnosti je oblasť sociálna a miestny cestovný ruch. Združenie bude napomáhať pri vytváraní podmienok na plnenie úloh obcí aj vyššieho územného celku pri všestrannom rozvoji územia. Ako už bolo spomenuté v časti odpadové hospodárstvo obec je aj členom účelového Združenia obcí pre separovaný zber „TATIAM“ zameraného na likvidáciu a separovanie odpadu.

3. Postoje a názory obyvateľov obce

Najdôležitejším východiskovým bodom pri strategickom plánovaní rozvoja obce je dôkladná znalosť názorov a postojov obyvateľov k ich problémom, potrebám. Poznanie názorov obyvateľov na obec ako miesto pre bývanie a sociálny priestor, na úroveň spokojnosti obyvateľov s rozsahom a kvalitou poskytovaných služieb v obci, je východiskom pre analýzu obce ako priestoru poskytujúceho reálne a potenciálne pracovné príležitosti a tiež východiskovým bodom pre stanovenie ďalších rozvojových zámerov obce.

Postoje a názory obyvateľov obce boli zisťované pomocou dotazníkového prieskumu medzi obyvateľmi obce, členmi samosprávy ako aj miestnymi podnikateľmi. Prieskum bol zorganizovaný obecným úradom za pomoci dotazníka poskytnutého spracovateľom PHSR.

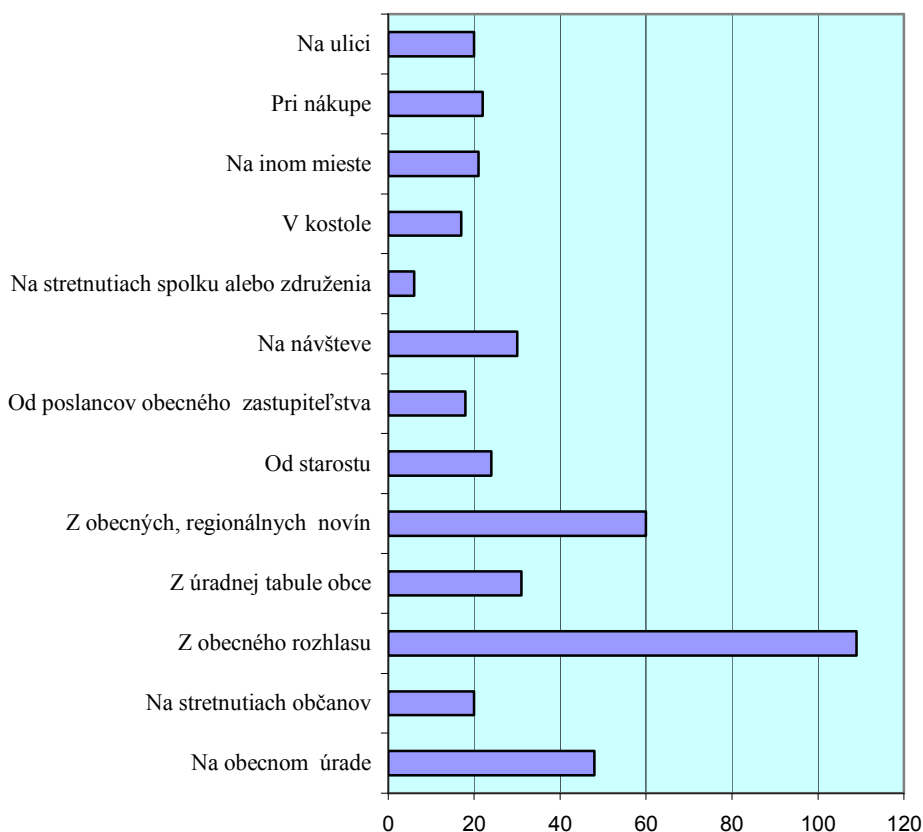
Celkom bolo distribuovaných 500 dotazníkov (čo predstavuje 33 % obyvateľov obce) s celkovou 30 % návratnosťou, čo je 153 dotazníkov (od občanov 147).

Vybranú vzorku obyvateľov obce na základe zozbieraných dotazníkov predstavovalo 41,5 % mužov a 58,5 % žien.

Z hľadiska vekovej štruktúry bolo až 44,2 % respondentov vo veku od 24 – 45 rokov, čiže stredná kategória obyvateľstva. Iba 19 % respondentov bolo vo veku do 24 rokov. Až 57 % obyvateľov je zamestnaných.

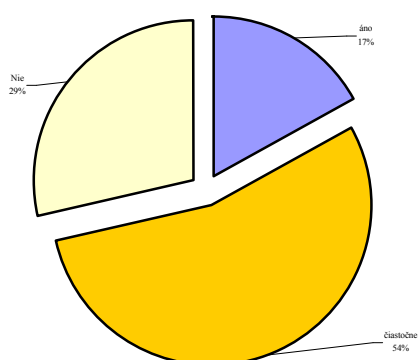
Graf č.12 Zdroj informácií diania v obci pre respondentov

Zdroj informácií o dianí v obci

Graf č.15 Poznanie rozvojových priorít respondentov

Poznáte rozvojové priority obce?

Na základe dotazníkového prieskumu môžeme konštatovať, že iba 17% občanov pozná rozvojové priority obce, čo je dosť malé číslo. 29% nepozná a až 54% iba čiastočne.

Z hľadiska riešenia problémov obce čo najskôr, vidia občania prioritné nasledovné oblasti resp. aktivity (v poradí podľa dôležitosti):

- 1) Vytvorenie nových pracovných príležitostí
- 2) Vytvoriť podmienky pre zamestnanosť mladých
- 3) Zlepšiť zdravotnícku starostlivosť
- 4) Vytvorenie podmienok pre novú bytovú výstavbu
- 5) Oprava ciest a komunikácií
- 6) Zlepšiť starostlivosť starých občanov

Na druhej strane sa podľa nich nachádzajú také aktivity resp. problémy, ktoré nie je potrebné v súčasnosti ani v blízkej budúcnosti riešiť (menovite bez poradia):

- Záchrana a oprava kultúrnych pamiatok
- Záchrana a oprava bytového fondu
- Zlepšenie nákupných možností
- Vytvorenie podmienok pre podnikateľov
- Zlepšiť dopravnú dostupnosť
- Zlepšiť kvalitu komunálnych služieb

4. SWOT analýza

SWOT analýza (Strong points, Weak points, Opportunities, Threats) je štandardná metóda, ktorá sa používa na identifikáciu silných stránok rozvojového procesu, problémov ktoré treba v obci riešiť, hľadaniu možností pri rozvoji územia a v konečnom dôsledku aj skúmaniu rizík, ktoré môžu budúci rozvoj ovplyvniť. Závery konkretizované v SWOT analýze vychádzajú predovšetkým z poznatkov doterajšieho vývoja rozvojových faktorov obce a súčasného stavu jej vybavenia. Pri jej spracovávaní boli využité i názory a postoje obyvateľstva obce Nová Dedina, vyjadrené v dotazníkovom prieskume. SWOT analýza bola taktiež daná na pripomienkovanie obyvateľom obce prostredníctvom web stránky obce.

SWOT analýza svojím usporiadaním do štyroch kvadrantov umožňuje získať rýchly prehľad o východiskovej situácii obce a vytvoriť tak predpoklady pre formulovanie vízie, rozvojovej stratégie a jej implementácie počas celého programovacieho obdobia.

SWOT analýza definuje:

- ako zachovať, resp. rozvíjať silné stránky obce,
- ako odstraňovať, resp. eliminovať slabé stránky obce,
- ktoré z príležitostí možno využiť pre ďalší rozvoj obce,
- akými aktivitami možno čeliť očakávaným ohrozeniam ďalšieho rozvoja obce.

Analýza rozvojového potenciálu obce Nová Dedina formou SWOT analýzy je spracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce. Analýza sa dotýka 6 oblastí: Ekonomika a geografia; Technická infraštruktúra; Životné prostredie; Sociálna oblasť a demografia; Školstvo a šport a Kultúra.

4.1 Ekonomika a geografia

Silné stránky	Slabé stránky
- miera nezamestnanosti pod priemer SR - dostatok pracovnej sily (pre priemyselne aj poľnohospodársky zamerané podniky) - dobrá úroveň poskytovaných služieb miestnemu obyvateľstvu - dobré klimatické podmienky na pestovanie teplomilných rastlín - výhodná geografická poloha obce v blízkosti okresného mesta Levice - podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva - existujúci samostatne hospodáriaci roľníci - existencia podnikateľských subjektov v obci - existujúce pracovné príležitosti v Leviciach - obcou prechádza diaľková autobusová linka Bratislava - Banská Štiavnica - spracovaná a schválená ÚPD obce - člen Regionálneho združenia miest a obcí Tekov, - člen MASKY -	- nerozvinuté agroturistické a ubytovacie služby - nerozvinuté stravovacie a ubytovacie kapacity v obci - nevysporiadané vlastnícke vzťahy na území bývalého PD - nedoriešené pozemkové úpravy - obmedzený informačný systém na komunikáciu samospráva - podnikatelia - občania - nedostatok investičného kapitálu z vlastných zdrojov - nedostatočná miera tvorby finančných zdrojov u fyzických osôb, ktorá zabraňuje rozvoju podnikateľských aktivít - nedostatočná miera tvorby finančných zdrojov na nákup a inštaláciu moderných efektívnych výrobných technológií - málo pracovných príležitostí pre mladých ľudí s vysokoškolským vzdelaním v obci
Príležitosti	Ohrozenia
- dostatok ľudských zdrojov s vhodnými skúsenosťami v oblasti poľnohospodárstva - existencia vhodných podmienok na rozvoj poľnohospodárstva - modernizácia infraštruktúry - rozvoj informačných technológií – lepší prístup k informáciám - zlepšenie prístupu malých a stredných podnikateľov k financiám - zvýšenie úspešnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ a štátnych dotácií - rozvoj environmentálne vhodných technológií, - podpora rozvojových investícií - vytvorenie nových pracovných miest najmä v malom a strednom podnikaní a službách - spájanie tradičných kultúrnych aktivít s podnikateľskými aktivitami (poznávacia a kultúrna turistika) - zlepšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva - rozvoj priemyselného parku Levice - Géňa - zefektívnenie partnerskej spolupráce na úrovni mikroregiónov RZMO Tekov a Hont – Tekov	- pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry - veľká administratívna náročnosť pre získanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EU - nedostatok investičného kapitálu - neochota obyvateľov uskutočňovať podnikateľské aktivity - neochota obyvateľov investovať do ďalšieho vzdelávania - znižujúci sa počet zamestnancov v poľnohospodárstve - odliv produktívneho obyvateľstva za prácou do okolitých miest - odchod mladých ľudí do zahraničia

4.2 Technická infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
- vybudovaná sieť na rozvod elektrickej energie - dobré zásobovanie obyvateľov obce pitnou vodou - prepojenie obecnej komunikácie na hlavnú cestnú sieť - existencia chodníkov popri cestách - existencia domu smútku v areáli obecného	- nevyhovujúci stav verejného osvetlenia - absencia bezpečného chodníka na úseku OcÚ a ZŠ - nevyhovujúce nastavenie svietivosti, intenzity a hustoty stĺpov verejného osvetlenia - potrebná rekonštrukcia miestneho vodovodu - zlý technický stav miestnych komunikácií – ciest

cintorína - digitálna telekomunikačná sieť - pokrytie signálom mobilných operátorov - z funkčného hľadiska vyhovujúci systém regionálnej hromadnej autobusovej dopravy - plynofikácia obce - vypracovaný územný plán obce	II. a III. triedy - zlý technický stav miestneho verejného rozhlasu - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry - nízka penetrácia užívateľov internetu - kapacita a zastaranosť trafostaníc nepostačuje súčasným potrebám obce - absencia cyklotrás - neexistujúca kanalizácia
Príležitosti	Ohrozenia
- rekonštrukcia miestneho rozhlasu s výhľadom na vybudovanie bezdrôtového rozhlasu - rekonštrukcia mostov a lávok - rekonštrukcia miestnych komunikácií - vybudovanie spomaľovacích zábran na cestách v obci - rekonštrukcia a dobudovanie chodníkov popri miestnych komunikáciách - rekonštrukcia a dobudovanie verejného osvetlenia - zvýšenie počítačovej gramotnosti - dostupnosť internetu pre širšie vrstvy obyvateľstva - rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí - riešenie cyklotrás s okolitými obcami - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ a štátnych dotácií	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu - zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií - absencia chodníkov popri miestnych cestných komunikáciách - pokles záujmu turistov o obec - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov - finančná náročnosť pri spolufinancovaní projektov z fondov EÚ - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk

4.3 Životné prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
- vypracovaný Program odpadového hospodárstva - kompletná plynofikácia obce - kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO - separovaný zber odpadov - papier, plasty, sklo, železo, akumulátory, elektronický šrot - člen Združenia obcí pre separovaný zber „TATIA“ - existencia chráneného územia neďaleko obce - využitie zemného plynu na potreby zabezpečovania tepla - funkčný systém likvidácie a odvozu TKO	- narastanie individuálnej automobilovej a motocyklovej dopravy v obci - nedostatočná informovanosť obyvateľstva o stave ŽP - nadmerné využívanie umelých hnojív - existencia čiernych skládok - absencia oddychovo - rekreačnej zóny pre obyvateľov - nefunkčné odvodňovacie jarky - absencia splaškovej kanalizácie - absencia napojenia na ČOV - protipovodňové opatrenia - SES Tlmače (vzd. 10 km od obce) - významný zdroj znečisťovania ovzdušia v rámci kraja - neexistujúca kanalizačná sieť - narušené hydromelioračné sústavy poľnohospodárskej pôdy - nepostačujúce protipovodňové opatrenia - nedostatočné využívanie alternatívnych zdrojov energie pri výrobe tepla
Príležitosti	Ohrozenia
- nevyhnutná potreba aktualizácie a modernizácie Programu odpadového hospodárstva obce - dôsledné plnenie kvalitne stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva	- zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmernej hospodárskej činnosti v regióne - nadmerná poľnohospodárska činnosť s vysokou spotrebou pesticídov

- vybudovanie splaškovej kanalizačnej siete a napojenie na ČOV - úprava verejných plôch - obnova odvodňovacích jarkov - využitie fondov na protipovodňové opatrenia v obci - vybudovanie menších priehrad na zachytávanie vody z hôr - postupné odstraňovanie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje pitnej vody - zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia a zvýhodniť obyvateľov pri separácii odpadov - rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby - obnoviteľné zdroje energie – geotermálna energia, energia biomasy, veterná energia - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU a zo štátnych dotácií - dodržiavanie noriem EÚ v oblasti produkcie znečisťujúcich látok v priemysle	- častejšia vodná a pôdna erózia - znečisťovanie podzemných vôd - zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmerného využívania fosílnych palív domácnosťami - zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva - znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia - dopady na zdravotný stav obyvateľov - zníženie biodiverzity - nárast množstva vyvázaných odpadov - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP

4.4 Sociálna oblasť a demografia

Silné stránky	Slabé stránky
- existujúca sociálna starostlivosť o starších občanov zo strany obce - opatrovateľská služba - zdravotné stredisko priamo v obci - existencia združení na podporu aktivít mladých - fungujúca Jednota Dôchodcov Slovenska - fungujúci Klub kresťanských seniorov - pozitívne migračné saldo v posledných rokoch - vysoký podiel obyvateľstva v produktívnom veku - existujúca lekáreň v obci	- nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj sociálnych služieb - absencia denného stacionára - zlá ekonomická situácia obyvateľstva zabraňujúca návštevu lekára niektorých občanov - zlý zdravotný stav obyvateľstva - absencia detského lekára v obci - regresívny typ vekovej štruktúry – prevláda poproduktívne obyvateľstvo nad predproduktívnym - negatívny vývoj predproduktívnej zložky obyvateľstva - absencia strediska osobnej hygieny - dlhodobý negatívny stav vo vývoji prirodzeného prírastku - prevládajú zomrelí - každoročný pokles novo narodených detí
Príležitosti	Ohrozenia
- rozšírenie opatrovateľskej služby - zriadenie denného stacionáru pre dôchodcov - zlepšenie štandardu zdravotníckych zariadení v dostupných zariadeniach - zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby - komplexná rekonštrukcia zdravotného strediska - zabezpečenie ďalších ambulancií špecializovaných lekárskeho služieb - možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva - finančná podpora v sociálnej oblasti zo strany štátu a VÚC - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU a štátu	- rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii - zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva - zhoršovanie zdravotného stavu stredného veku - celoslovenský trend nárastu počtu srdcovo - cievnych chorôb a nádorových ochorení - vysoký výskyt alergických ochorení, aj u detí - tolerancia spoločnosti voči alkoholu - tolerancia spoločnosti voči domácej násilii v rodinách - odliv produktívneho obyvateľstva za prácou

4.5 Školstvo a šport

Silné stránky	Slabé stránky
- dlhoročná tradícia v oblasti vzdelávania - existencia materskej školy - existencia Cirkevnej základnej školy s vyučovacím jazykom slovenským - dobré výchovno – vzdelávacie výsledky ZŠ - telocvične pri základnej škole - základná škola pripojená na sieť Internet - prítomnosť počítačovej učebne - dostatok priestorov na výkon vzdelávacej činnosti - využívanie priestorov škôl a školských zariadení pre verejnosť - vysoké percento vysokoškolsky vzdelaných ľudí - vysoké percento SŠ s maturitou - existencia futbalového ihriska - činný športový futbalový klub v obci - existencia poľovníckych revírov - fungujúci Dobrovoľný hasičský zbor	- každoročný pokles počtu žiakov ZŠ - deficit v materiálno – technickom vybavení školy - nedostatok športových ihrísk v okolí školy - pomalé zavádzanie informačných technológií do školy - nedostatok moderných učebných pomôcok - nedostatok finančných prostriedkov na nákup nástrojov a zariadení v školstve - absencia športovo - rekreačnej zóny obce - odliv mladých detí, žiakov do škôl okresného mesta Levice za lepšími športovými podmienkami
Príležitosti	Ohrozenia
- komplexná rekonštrukcia budovy základnej školy - ďalšie zavádzanie výpočtovej techniky do školy - zvýšenie počítačovej gramotnosti žiakov a učiteľov - posilnenie pedagogického zboru o externých odborníkov na určité predmety - koordinácia výchovy a vzdelávania so všetkými odbornými inštitúciami - výstavba detského ihriska podľa noriem EÚ - zriadenie futbalového mužstva žiakov pri ŠK - zefektívnenie spolupráce s okresným mestom na regionálnej úrovni - výstavba športového areálu v areály základnej školy - podpora záujmových krúžkov zo strany obce - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU	- vplyv nežiadúcich javov na deti a mládež - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov - nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov - nárast sociálnej ohrozenosti mládeže - nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu nových športovo - rekreačných objektov - neatraktivnosť učiteľského povolania a neadekvátne finančné ohodnotenie

4.6 Kultúra

Silné stránky	Slabé stránky
- dlhoročná história a tradície obce - dostatok miestnych pamätihodností - uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru - dobré kultúrne povedomie obyvateľov - činnosť obecných speváckych zborov - fungujúci Opatovský vinohradnícky spolok - existujúca Nitrianska kráľovská vína cesta - existencia Urbárskych, lesných a pasienkových spoločností - obecná knižnica - kultúrny dom - pravidelné každoročné kultúrne podujatia - obecný dvojmesačník Novodedinky - cezhraničná partnerská spolupráca s družobnou	- nedostatok finančných prostriedkov pre činnosť zariadení a pre ich rozvoj - slabo rozvinutá kultúrna turistika - slabšia propagácia a reklama kultúrnych aktivít obce - nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia - neexistencia kultúrnych pamiatok zapísaných do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu SR - absentujúca digitalizácia knižnice - nedostatočná technická vybavenosť kultúrneho domu - nezáujem obyvateľov o rozvoj svojho kultúrneho povedomia

obcou Dolní Stakory - existujúce pastoračné centrum pre širokú verejnosť obce - oficiálna a aktuálna web stránka obce - možnosť využitia služieb internetu v obecnej knižnici zadarmo	- menej kultúrnych aktivít - pokles záujmu občanov o veci verejné - nepostačujúca kapacita, úroveň a vybavenie KD
Príležitosti	Ohrozenia
- vybavenie kultúrneho domu modernou technikou - rekonštrukcia kultúrneho domu - usporadúvanie výročných kultúrnych podujatí pri príležitosti prvej zmienky o obci - každoročné folklórne slávnosti - výstavba izby folklóru a zvyklostí obce - výstavba remeselného dvora - obnova zanikajúcich tradícií - vydanie multimediálnych propagačných materiálov o obci, jej kultúrnom dedičstve a tradícií - zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami na regionálnej úrovni - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU a zo štátneho rozpočtu	- podpora kultúry zo strany štátu a VÚC - posun priorít mládeže ku konzumnej kultúre - nedostatok finančných prostriedkov na šírenie miestnej kultúry za hranice katastrálneho územia na obce - ponechanie budovy kultúrneho domu v súčasnom stave

5. Miestna inovačná stratégia

Miestna inovačná stratégia obce Nová Dedina vychádza z Regionálnej inovačnej stratégie Nitrianskeho samosprávneho kraja, ktorá na základe poznatkov a podrobnej ekonomickej analýzy stanovila strategické ciele a priority v oblasti rozvoja inovácií, kreativity a tvorivosti regiónu. Regionálna inovačná stratégia nemá však za cieľ určiť konkrétne oblasti pre inovačné aktivity. Tieto aktivity sa nesmú z princípu obmedzovať. Miestna inovačná stratégia má mať teda charakter flexibilného rámcového programu rešpektujúci odporúčenia Regionálnej inovačnej stratégie.

Strategické ciele Regionálnej inovačnej stratégie (RIS):

- 1) Zmobilizovať, všestranne podporovať rozvoj inovačného potenciálu, inovačných schopností miest a obcí Nitrianskeho regiónu, jeho ľudí.
- 2) Zamerať sa na rozvoj ľudského potenciálu, pestovať v ľuďoch kreativitu a inovatívnosť.
- 3) Vytvoriť optimálne prostredie pre tvorivých ľudí, pre tvorivý život, pre tvorivé a inovatívne podnikanie.
- 4) Vybudovať infraštruktúru regionálnej inovačnej a vzdelávacej inkubátorovej siete, pokrývajúcej celý Nitriansky samosprávny kraj.
- 5) Využitím inovačného potenciálu a vybudovanej vlastnej inovačnej základne zabezpečovať trvalú konkurencieschopnosť našej širokej podnikateľskej sféry v blízkej i vzdialenejšej budúcnosti.

Dlhodobé priority RIS:

- vytváranie inovačného prostredia a celoplošná inovačná osвета
- šírenie poznatkov a vzdelávanie v oblasti inovácií a tvorivosti
- podpora inovačného procesu
- zabezpečenie podporného mechanizmu pre financovanie inovácií

Doporučené oblasti pre inovačné aktivity:

- zlepšovanie kvality života
- ochrana životného prostredia
- budovanie informačnej spoločnosti
- využívanie nových materiálov, technológií a výsledkov vedy a techniky na vznik nových výrobkov a služieb s vysokou pridanou hodnotou

6. Strategická časť

6.1 Vízia obce

Obec Nová Dedina chce byť pre svojich občanov predovšetkým miestom pre pokojné bývanie v čistom a zdravom prostredí, poskytujúcim požadovaný materiálny komfort, primeranú zdravotnú a sociálnu starostlivosť a dostatok príležitostí pre rozvoj podnikania. V súvislosti s rozvojom cestovného ruchu obec prezentuje svoje kultúrne tradície a zvyklosti v duchu rozvoja kultúrneho povedomia nielen vo svojom regióne. Obec integrovaná do rozvoja priestoru, s rozvinutými formami regionálnej spolupráce.

Obyvatelia obce budú aktívnymi účastníkmi a realizátormi tejto vízie.

6.2 Strategický cieľ obce

Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre obec Nová Dedina nasledovný strategický inovačný cieľ:

„Zabezpečiť vyrovnaný hospodársky a sociálny rozvoj obce Nová Dedina prostredníctvom využitia tunajšieho kultúrno – historického potenciálu, s rozvinutými formami regionálnej spolupráce. Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Nová Dedina so zameraním na trvalý inovačný rast.“

6.3 Prioritné rozvojové oblasti obce

1. Podpora kultúry, ľudových tradícií a zvyklostí na dedine

Cieľom je oživenie a zachovanie pôvodných ľudových tradícií, remesiel a zvyklostí na dedine, zvyšovanie kultúrneho povedomia obyvateľov obce so zameraním na rozvoj cestovného ruchu a poznávacieho a kultúrneho turizmu. Podpora kultúrneho dedičstva a vidieckeho obrazu obce.

2. Podpora kvality bývania, rozširovanie bytového fondu

Cieľom je podpora urbanisticko-architektonickej kvality a špecifik obce, podpora kultúrno-spoločenskej kvality prostredia, rozvoj bytového fondu, podpora sociálnej pohody, vybavenosti a služieb.

3. Aktivizácia a skvalitňovanie ľudského potenciálu obce

Cieľom je zvyšovanie kvality ľudského potenciálu obce, záujmu občanov o veci verejné, ich participácie na riešení rozvojových problémov, zlepšovanie spolupráce medzi spolkami a záujmovými skupinami v obci, ako aj rozvoj všetkých foriem partnerstiev na mikroregionálnej a regionálnej úrovni.

4. Rozvoj technickej infraštruktúry

Cieľom je dobudovanie a zlepšenie celkového stavu technickej infraštruktúry obce a zvýšenie estetiky celkového vzhľadu obce a zvýšenie jej atraktivity.

5. Podpora sociálnej oblasti a starostlivosti o starších

Cieľom je skvalitnenie a rozšírenie poskytovaných služieb v sociálnej oblasti, zlepšenie sociálnej starostlivosti a kvality života občanov v obci.

6. Skvalitňovanie životného prostredia obce

Cieľom je zlepšenie kvality života v obci pre jej občanov i podnikateľov, zlepšenie celkového obrazu obce a podpora ekologicko-environmentálnej kvality prostredia, krajinyotvorba.

7. Ekonomický rozvoj obce

Cieľom je zvýšiť zamestnanosť v obci ďalším zlepšením podmienok pre rozvoj podnikateľských aktivít.

6.4 Návrh opatrení a aktivít

Priorita 1. Podpora kultúry, ľudových tradícií a zvyklostí na dedine

Strategický zámer:

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných internými a externými subjektmi pri zachovaní kultúrnych tradícií a hodnôt obce a regiónu. Vytvorenie dôstojných podmienok pre kultúrne aktivity s dostatočným propagačným zabezpečením a vytváraním pozitívneho imidžu obce s dopadom aj na podporu rozvoja cestovného ruchu.

Opatrenie 1.1 Investície do kultúrnej infraštruktúry

- Prebudovanie, rozšírenie a modernizácia kultúrneho centra obce pri obecnom úrade
- Rekonštrukcia a modernizácia kultúrneho domu
- Vytvorenie kútika pre mamičky s deťmi
- Vybudovanie turistických a náučných trás pre žiakov, mládež, občanov a návštevníkov obce s využitím kultúrno-historického, folklórneho a prírodného bohatstva

Opatrenie 1.2 Rozvoj kultúrnych tradícií v obci

- Podpora a organizovanie kultúrnych podujatí na vyššej úrovni (vzájomná spolupráca so susednými obcami)
- Vytvoriť v obci remeselnícky dom (dvor) – výroba tradičných suvenírov, ukážky tradičných remesiel
- Prepojenie obce so subjektmi organizujúcimi kultúrne a spoločenské aktivity: zabezpečenie personálnych kapacít, propagácia aktivít
- Podpora organizácií a spolkov v obci orientovaných na rozvoj kultúry, folklóru, tradícií, so zameraním na šírenie dobrého mena obce s regionálnym a nadregionálnym dopadom.

Opatrenie 1.3 Ochrana kultúrneho dedičstva

- Ochrana a zodpovedná údržba pôvodných a historických objektov
- Oprava, údržba a rekonštrukcia sakrálnych prvkov a objektov

Opatrenie 1.4 Marketing

- Reklama a marketing – príprava propagačných materiálov z príležitosti kultúrnych podujatí, osláv a výstav: zvýšenie atraktivity kultúrnych podujatí
- Propagácia kultúrnych podujatí v regionálnej televízii
- Spracovanie celoročného kalendára kultúrnych podujatí
- Modernizácia multimediálneho CD o obci
- Vydanie spoločného propagačného a informačného materiálu o mikroregióne zameraného na kultúrne podujatia

Priorita 2. Podpora kvality bývania, rozširovanie bytového fondu

Opatrenie 2.1 Rozvoj bytovej výstavby

- Zabezpečenie stavebných pozemkov na individuálnu bytovú výstavbu
- Poskytovanie pozemkov obce predovšetkým mladým rodinám
- Dobudovanie inžinierskych sietí k novovybudovaným objektom

Opatrenie 2.2 Urbanizmus a architektúra

- Ochrana historickej štruktúry zástavby
- Ochrana regionálnych prvkov na jestvujúcich objektoch

Priorita 3. Aktivizácia a skvalitňovanie ľudského potenciálu obce

Opatrenie 3.1 Zvýšenie záujmu obyvateľstva o dianie v obci

- Vytvorenie informačného a komunikačného centra
- Vylepšenie dizajnu obecných novín
- Projektový pipe – line (zásobník projektov, nápadov a návrhov obyvateľov obce k využívaniu potenciálu obce a jej rozvoja)
- Internetizácia obce, informovanosť občanov a elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb obce pre občanov na miestnej a regionálnej úrovni
- Zvyšovať povedomie o informačnej spoločnosti

Opatrenie 3.2 Podpora partnerstva

- Spolupráca so susednými obcami, mikroregiónu Hont – Tekov (výmena informácií, dopĺňanie služieb, spoločná ponuka v oblasti CR, kultúrnych tradícií, podnikateľských aktivít)
- Partnerská spolupráca na úrovni Miestnej akčnej skupiny (MAS „Pod slovenskou bránou“) typu LEADER
- Nadväzovanie partnerských vzťahov na Slovensku
- Spolupráca so zahraničnými partnermi

Opatrenie 3.3 Rozvoj školských a mimoškolských aktivít mládeže

- Podpora záujmových aktivít s dôrazom na rozvoj kreativity a zručností mladej generácie
- Podpora miestnych kultúrnych, speváckych a folklórnych organizácií
- Vytváranie priestorových podmienok pre klubovú činnosť záujmových združení a spolkov
- Modernizácia vnútorného vybavenia základnej školy
- Zavádzanie moderných učebných metód a postupov, premena tradičnej školy na modernú
- Modernizácia športového areálu
- Podpora aktivít zameraných na ochranu zdravia mládeže a zvyšovanie verejného povedomia s protidrogovou tematikou a s tematikou ostatných závislostí
- Rekonštrukcia a zateplenie ZŠ, MŠ - zvýšenie efektivity nákladov na prevádzku a údržbu.
- Prepojenie aktivít detí, mládeže a dospelých.

Priorita 4. Rozvoj technickej infraštruktúry

Opatrenie 4.1 Dobudovanie a rekonštrukcia technickej infraštruktúry

- Rekonštrukcia miestnych komunikácií
- Budovanie a rekonštrukcia chodníkov
- Vybudovanie spomaľovačov cestnej premávky
- Rekonštrukcia verejného osvetlenia
- Rekonštrukcia a vybudovanie osvetlenia cintorínov
- Rekonštrukcia a modernizácia miestneho rozhlasu
- Vybudovanie cyklistických a turistických trás a ich prepojenie na mikroregión
- Zabezpečenie nových parkovacích plôch pri MŠ, telocvični a DSS

Opatrenie 4.2 Zlepšenie celkového vzhľadu a atraktivity obce

- Rekonštrukcia a ozelenenie centra obce (revitalizácia)
- Vytváranie zelených oddychových zón v obci
- Vytváranie prvkov priestorovej orientácie
- Úprava verejných priestranstiev
- Budovanie detských ihrísk a malých parkov

Priorita 5. Podpora sociálnej oblasti a starostlivosti o starších

Opatrenie 5.1 Zlepšenie kvality života občanov

- Zabezpečiť fungovanie detského lekára v obci
- Zabezpečiť stravovanie pre dôchodcov a soc. odkázaných (donášky domov, spoločná jedáleň)
- Zabezpečenie materiálnej základne pre rozširovanie sociálnych služieb
- Podpora opatrovateľských služieb pre telesne odkázaných občanov
- Podpora a poskytovanie služieb pre sociálne odkázaných

Opatrenie 5.2 Budovanie a modernizácia sociálnych zariadení

- Zriadenie Denného stacionára
- Rekonštrukcia a modernizácia zdravotného strediska
- Sprevádzkovanie DSS
- Vybudovanie hygienického centra

Opatrenie 5.3 Posilnenie sociálnej rovnosti

- Posilňovanie sociálnej súdržnosti obyvateľov
- Spolupracovať s renomovanými nadáciami pri tvorbe rozvojových sociálnych programov
- Vytvorenie partnerstiev medzi verejnými a neštátnymi subjektmi (koncepce, spolupráca s úradom práce, vzdelávacími agentúrami a pod.)

Priorita 6. Ochrana a skvalitňovanie životného prostredia obce

Opatrenie 6.1 Zlepšenie kvality spodnej vody

- Vybudovanie kanalizácie
- Výstavba kanalizačnej prečerpávacej stanice
- Napojenie na čistiareň odpadových vôd

Opatrenie 6.2 Zvýšenie ochrany pred prívalovými vodami

- Vyčistenie a úprava vodných tokov
- Vybudovanie ochrannej hrádze na zachytávanie prívalových vôd
- Dobudovanie odvodňovacích priekop v častiach obce

Opatrenie 6.3 Zlepšenie environmentálno-ekologickej kvality zastavaného územia

- Zjednotiť uličné výsadby stromov a drevín
- V návrhoch IBV uvažovať s uličnou výsadbou stromov
- Vo výrobných areáloch jestvujúcich i navrhovaných uplatniť po obvode zeleň s hygienickou funkciou

Opatrenie 6.4 Ochrana kvalitného životného prostredia

- Environmentálna výchova v predškolských a školských zariadeniach
- Podpora separovaného zberu odpadov
- Odstraňovanie čiernych skládok
- Podpora zhodnocovania biologicky rozložiteľných odpadov.
- Zvyšovanie počtu zložiek vyseparovaných odpadov.
- Podpora propagácie separácie odpadov.

Priorita 7. Ekonomický rozvoj obce

Hlavné ciele:

Cieľom priority je podpora podnikateľských subjektov v inovačných aktivitách.

Opatrenie 7.1 Podpora podnikania

- Podporiť podnikateľské zámery súvisiace s vybudovaním ubytovacích a stravovacích kapacít
- Spolupráca obce s podnikateľskými subjektmi
- Podpora vzniku nových podnikov, najmä však drobných živnostníckych prevádzok, čo zodpovedá duchu vidieckeho prostredia, a stabilizovanie existujúcich podnikov
- Podporiť investície do využitia alternatívnych zdrojov energií (geotermálna energia, slnečná energia a biomasa)
- Zhodnotenie stavu siete služieb v obci a vypracovanie návrhov rozvoja z hľadiska rozšírenia ponuky na základe dopytu
- Rekonštrukcia vybraných budov v obecnom vlastníctve a ich príprava na prenájom podnikateľským subjektom
- Vykonanie pozemkových úprav
- Vysporiadanie vlastníckych vzťahov pod nevyužívanými objektmi, budovami
- Podpora vytvárania nových atrakcií obce s cieľom podporiť cestovný ruch a záujem podnikateľských subjektov o investície.
- Podpora inovačných aktivít podnikateľských subjektov v obci

7. Dlhodobý plán aktivít na roky 2007 - 2017

Priorita	Opatrenie	Aktivita	Obdobie realizácie	Rok realizácie	Nové obdobie realizácie
Priorita 1. Podpora kultúry, ľudových tradícií a zvyklostí na dedine	1.1 Investície do kultúrnej infraštruktúry	Prebudovať, rozšíriť a modernizovať kultúrne centrum obce pri obecnom úrade	2007 - 2009		2013-2017
		Rekonštrukcia a modernizácia kultúrneho domu	2009 - 2011		2017
		Dobudovanie a materiálne zabezpečenie pastoračného centra	2007 - 2008	2008	
		Vytvorenie kútika pre matky s deťmi			2013-2014
		Vybudovanie turistických a náučných trás pre žiakov, mládež, občanov a návštevníkov obce s využitím kultúrno-historického, folklórneho a prírodného bohatstva			2013-2015
	1.2 Rozvoj kultúrnych tradícií v obci	Podpora a organizovanie kultúrnych podujatí na vyššej úrovni (vzájomná spolupráca so susednými obcami)	2007 - 2009	2008-2011	2012-2015
		Zriadiť obecné múzeum	2008 - 2009	2010	
		Vytvoriť v obci remeselnícky dom (dvor) – výroba tradičných suvenírov, ukážky tradičných remesiel	2008 - 2009		2016
		Prepojenie obce so subjektmi organizujúcimi kultúrne a spoločenské aktivity: zabezpečenie personálnych kapacít, propagácia aktivít			2012-2017
		Podpora organizácií a spolkov v obci orientovaných na rozvoj kultúry, folklóru, tradícií, so zameraním na šírenie dobrého mena obce s regionálnym a nadregionálnym dopadom			2012-2015
	1.3 Ochrana kultúrneho dedičstva	Ochrana a zodpovedná údržba pôvodných a historických objektov	2007 - 2013	2007-2011	2012-2017
		Oprava, údržba a rekonštrukcia sakrálnych prvkov a objektov	2007 - 2013	2007-2011	2012-2017
	1.4 Marketing	Reklama a marketing – príprava propagačných materiálov z príležitosti kultúrnych podujatí, osláv a výstav	2007 - 2009	2009-2011	2012-2015
		Propagácia kultúrnych podujatí v regionálnej televízii	2007 - 2009		2012-2015
		Spracovať celoročný kalendár kultúrnych podujatí	2008	2011	2012-2015
		Modernizácia multimediálneho CD o obci	2008		2016-2017
		Vydanie spoločného propagačného a informačného materiálu o mikroregióne zameraného na kultúrne podujatia	2008 - 2009		2016-2017
Priorita 2. Podpora kvality bývania, rozširovanie bytového fondu	2.1 Rozvoj bytovej výstavby	Výstavba nájomných bytov v obci	2009 - 2011	2010	
		Zabezpečenie stavebných pozemkov na individuálnu bytovú výstavbu	2007 - 2009		2017
		Poskytovanie pozemkov obce predovšetkým mladým rodinám	2008 - 2009		2017
		Dobudovanie inžinierskych sietí k novovybudovaným objektom	2008 - 2009		2017
	2.2 Urbanizmus a architektúra	Ochrana historickej štruktúry zástavby	2008 - 2013	2008-2011	2012-2017
		Ochrana regionálnych prvkov na jestvujúcich objektoch	2008 - 2013	2008-2011	2012-2017
Priorita 3. Aktivizácia a skvalitňovanie ľudského potenciálu obce	3.1 Zvýšenie záujmu obyvateľstva o dianie v obci	Vytvorenie informačného a komunikačného centra	2008 - 2009		2012-2015
		Vylepšenie dizajnu obecných novín	2007 - 2009	2007-2011	2012-2015
		Projektový pipe – line (zásobník projektov, nápadov a návrhov obyvateľov obce k využívaniu potenciálu obce a jej rozvoja)	2007 - 2009	2007-2011	2012-2017
		Internetizácia obce, informovanosť občanov a elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb obce pre občanov na miestnej a regionálnej úrovni	2008 - 2009	2008	2012-2015
		Zvyšovať povedomie o informačnej spoločnosti	2007 - 2009	2007-2011	2012-2015
	3.2 Podpora partnerstva	Spolupráca so susednými obcami, mikroregiónu Hont - Tekov (výmena informácií, dopĺňanie služieb, spoločná ponuka v oblasti CR, kultúrnych tradícií, podnikateľských aktivít)	2007 - 2009	2007-2011	2012-2017
		Partnerská spolupráca na úrovni Miestnej akčnej skupiny (MAS „Pod slovenskou bránou“ typu LEADER)	2007 - 2009	2007-2011	2012-2015
		Nadväzovanie partnerských vzťahov na Slovensku	2007 - 2013	2008	2012-2016
		Spolupráca so zahraničnými partnermi	2007 - 2013		2012-2017

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nová Dedina na roky 2007 - 2017

	3.3 Rozvoj školských a mimoškolských aktivít mládeže	Podpora záujmových aktivít s dôrazom na rozvoj kreativity a zručností mladej generácie	2007 - 2009	2007-2011	2012-2015
		Podpora miestnych kultúrnych, speváckych a folklórnych organizácií	2007 - 2009	2011	2012-2015
		Vytváranie priestorových podmienok pre klubovú činnosť záujmových združení a spolkov	2007 - 2009	2009-2010	2012-2015
		Modernizácia vnútorného vybavenia základnej školy	2007 - 2009	2007-2011	2012-2015
		Zavádzanie moderných učebných metód a postupov	2007 - 2009	2007-2011	2012-2015
		Modernizácia športového areálu	2007 - 2009	2009-2010	
		Rekonštrukcia sociálnych zariadení ZŠ, MŠ	2007 - 2009	2010	
		Podpora aktivít zameraných na ochranu zdravia mládeže a zvyšovanie verejného povedomia s protidrogovou tematikou a s tematikou ostatných závislostí			2012-2015
		Rekonštrukcia a zateplenie ZŠ, MŠ. Zvýšenie efektivity nákladov na prevádzku a údržbu			2012-2015
		Prepojenie aktivít detí, mládeže a dospelých			2012-2017
Priorita 4. Rozvoj technickej infraštruktúry	4.1 Dobudovanie a rekonštrukcia technickej infraštruktúry	Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2007 - 2009		2013-2017
		Budovanie a rekonštrukcia chodníkov	2007 - 2009		2012-2015
		Vybudovanie spomaľovačov cestnej premávky	2008 - 2009		2012-2017
		Rekonštrukcia verejného osvetlenia	2007 - 2009		2012-2015
		Rekonštrukcia osvetlenia cintorínov	2007 - 2009		2013
		Rekonštrukcia a modernizácia miestneho rozhlasu	2008 - 2009		2012-2015
		Vybudovanie cyklistických trás a ich prepojenie na mikroregión	2009 - 2013		2012-2017
		Zabezpečenie nových parkovacích plôch pri MŠ, telocvični a DSS	2007 - 2013	2011	2012-2017
	4.2 Zlepšenie celkového vzhľadu a atraktivity obce	Rekonštrukcia a ozelenenie centra obce (revitalizácia)	2007 - 2009	2011	2012-2017
		Vytváranie zelených oddychových zón v obci	2007 - 2009	2011	2012-2017
		Vytváranie prvkov priestorovej orientácie	2008 - 2013		2012-2017
		Úprava verejných priestranstiev	2007 - 2013	2011	2012-2017
		Budovanie detských ihrísk a malých parkov	2007 - 2013		2012-2017
Priorita 5. Podpora sociálnej oblasti a starostlivosti o starších	5.1 Zlepšenie kvality života občanov	Zriadenie polyfunkčného centra sociálnych služieb	2008 - 2009		
		Zabezpečiť fungovanie detského lekára v obci	2007 - 2009		2017
		Zabezpečiť stravovanie pre dôchodcov a soc. odkázaných (donášky domov, spoločná jedáleň)	2008 - 2010	2008-2011	2012-2015
		Zabezpečenie materiálnej základne pre rozširovanie sociálnych služieb	2007 - 2010	2011	2012-2015
		Podpora opatrovateľských služieb pre telesne odkázaných občanov			2012-2015
		Podpora a poskytovanie služieb pre sociálne odkázaných			2012-2015
	5.2 Budovanie a modernizácia sociálnych zariadení	Zriadenie Denného stacionára	2007 - 2009		2017
		Rekonštrukcia a modernizácia zdravotného strediska	2009 - 2013		2013
		Sprevádzkovanie DSS			2012
		Vybudovanie hygienického centra			2017
	5.3 Posilnenie sociálnej rovnosti	Posilňovanie sociálnej súdržnosti obyvateľov	2007 - 2013	2007-2011	2012-2017
		Spolupracovať s renomovanými nadáciami pri tvorbe rozvojových sociálnych programov	2007 - 2013		2012-2017
		Vytvorenie partnerstiev medzi verejnými a neštátnymi subjektmi (koncepce, spolupráca s úradom práce, vzdelávacími agentúrami a pod.)	2007 - 2013	2007-2011	2012-2017
Priorita 6. Ochrana a skvalitňovanie životného prostredia obce	6.1 Zlepšenie kvality spodnej vody	Vybudovanie kanalizácie	2007 - 2009		2013-2017
		Výstavba kanalizačnej prečerpávacej stanice	2007 - 2009		2012
		Napojenie na čistiareň odpadových vôd	2008 - 2009		2012-2017
	6.2 Zvýšenie ochrany pred prívalovými vodami	Vyčistenie a úprava vodných tokov	2008 - 2009		2012-2015
		Vybudovanie ochrannej hrádze na zachytávanie prívalových vôd	2007 - 2009		2012-2015
		Dobudovanie odvodňovacích priekop v častiach obce	2007 - 2009		2012-2015
	6.3 Zlepšenie environmentálno-ekologickej kvality zastavaného územia	Zjednotiť uličné výsadby stromov a drevín	2007 - 2009		2012-2017
		V návrhoch IBV uvažovať s uličnou výsadbou stromov	2007 - 2013		2012-2017
		Vo výrobných areáloch jestvujúcich i navrhovaných uplatniť po obvode zeleň s hygienickou funkciou	2007 - 2013		2012-2017

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nová Dedina na roky 2007 - 2017

Priorita 7. Ekonomický rozvoj obce	6.4 Ochrana kvalitného životného prostredia	Environmentálna výchova v predškolských a školských zariadeniach	2007 - 2009	2007-2011	2012-2017
		Podpora separovaného zberu odpadov	2007 - 2009	2007-2011	2012-2017
		Odstraňovanie čiernych skládok	2007 - 2009	2011	2012-2017
		Podpora zhodnocovania biologicky rozložiteľných odpadov			2012-2015
		Zvyšovanie počtu zložiek vyseparovaných odpadov			2012-2015
		Podpora propagácie separácie odpadov			2012-2015
	7.1 Podpora podnikania	Podporiť podnikateľské zámery súvisiace s vybudovaním ubytovacích a stravovacích kapacít	2007 - 2009		2012-2017
		Spolupráca obce s podnikateľskými subjektmi, stabilizovanie existujúcich podnikov	2007 - 2013	2007-2011	2012-2017
		Podporiť investície do využitia alternatívnych zdrojov energií (biomasa)	2007 - 2009	2011	2012-2017
		Zhodnotenie stavu siete služieb v obci a vypracovanie návrhov rozvoja z hľadiska rozšírenia ponuky na základe dopytu	2009 - 2010		2012-2017
		Rekonštrukcia vybraných budov v obecnom vlastníctve a ich príprava na prenájom podnikateľským subjektom	2009 - 2013		2012-2017
		Pozemkové úpravy	2009 - 2013		2012-2017
		Vysporiadanie vlastníckych vzťahov pod nevyužívanými objektmi, budovami	2007 - 2009		2013
		Podpora vytvárania nových atrakcií obce s cieľom podporiť cestovný ruch a záujem podnikateľských subjektov o investície			2012-2017
		Podpora inovačných aktivít podnikateľských subjektov v obci			2012-2017

8. Akčný plán na roky 2012 - 2015					
Priorita	Opatrenie	Aktivita	Zdroj financovania	Odhad finančných prostriedkov (v EUR)	Poznámka
Priorita 1. Podpora kultúry, ľudových tradícií a zvyklostí na dedine	1.1 Investície do kultúrnej infraštruktúry	Vytvorenie kútika pre matky s deťmi	vlastné zdroje	500,00	
		Vybudovanie turistických a náučných trás pre žiakov, mládež, občanov a návštevníkov obce s využitím kultúrno-historického folklórneho a prírodného bohatstva	vlastné zdroje	100,00	
	1.2 Rozvoj kultúrnych tradícií v obci	Podpora a organizovanie kultúrnych podujatí na vyššej úrovni (vzájomná spolupráca so susednými obcami)	vlastné zdroje	300,00	PPP
		Podpora organizácií a spolkov v obci orientovaných na rozvoj kultúry, folklóru, tradícií so zameraním na šírenie dobrého mena obce s regionálnym a nadregionálnym dopadom	Vlastné zdroje, štátne dotácie	100,00	PPP
	1.4 Marketing	Reklama a marketing – príprava propagačných materiálov z príležitosti kultúrnych podujatí, osláv a výstav	Vlastné zdroje, štátne dotácie	200,00	
		Propagácia kultúrnych podujatí v regionálnej televízii	vlastné zdroje	20,00	
		Spracovať celoročný kalendár kultúrnych podujatí	Vlastné zdroje	10,00	
Priorita 2. Podpora kvality bývania, rozširovanie bytového fondu	2.1 Rozvoj bytovej výstavby	Dobudovanie inžinierskych sietí k novovybudovaným objektom	vlastné zdroje / granty EÚ a štátne dotácie	5 000,00	
Priorita 3. Aktivizácia a skvalitňovanie ľudského potenciálu obce	3.1 Zvýšenie záujmu obyvateľstva o dianie v obci	Vytvorenie informačného a komunikačného centra	vlastné zdroje / štátne dotácie, granty EÚ	500,00	
		Vylepšenie dizajnu obecných novín	vlastné zdroje	-	
		Internetizácia obce, informovanosť občanov	vlastné zdroje / štátne dotácie, granty EÚ	1 500,00	nevyhnutné lokálne, mikoregionálne partnerstvá
		Zvyšovať povedomie o informačnej spoločnosti	vlastné zdroje /	1500,00	

			štátne dotácie, granty EÚ		
	3.2 Podpora partnerstva	Partnerská spolupráca na úrovni Miestnej akčnej skupiny (MAS „Pod slovenskou bránou“) typu LEADER	vlastné zdroje / štátne dotácie, granty EÚ	500,00	príprava projektov
	3.3 Rozvoj školských a mimoškolských aktivít mládeže	Podpora záujmových aktivít s dôrazom na rozvoj kreativity a zručností mládeže generácie	vlastné zdroje	100,00	
		Podpora miestnych kultúrnych, speváckych a folklórnych organizácií	vlastné zdroje	100,00	
		Vytváranie priestorových podmienok pre klubovú činnosť záujmových združení a spolkov	Vlastné zdroje/ štátne dotácie / fondy EÚ	100,00	
		Modernizácia vnútorného vybavenia základnej školy	Vlastné zdroje/ štátne dotácie / fondy EÚ	200,00	
		Zavádzanie moderných učebných metód a postupov	Vlastné zdroje/ štátne dotácie / fondy EÚ	-	
		Rekonštrukcia a zateplenie ZŠ, MŠ. Zvýšenie efektivity nákladov na prevádzku a údržbu	vlastné zdroje/ štátne dotácie/ fondy EÚ	100 000,00	
Priorita 4. Rozvoj technickej infraštruktúry	4.1 Dobudovanie a rekonštrukcia technickej infraštruktúry	Rekonštrukcia miestnych komunikácií	vlastné zdroje/ štátne dotácie/ fondy EÚ	100 000,00	
		Budovanie a rekonštrukcia chodníkov	vlastné zdroje/ štátne dotácie/ fondy EÚ	100 000,00	
		Rekonštrukcia verejného osvetlenia	vlastné zdroje/ štátne dotácie/ fondy EÚ	200 000,00	
		Rekonštrukcia a vybudovanie osvetlenia cintorínov	vlastné zdroje/ štátne dotácie/ fondy EÚ	50 000,00	
		Rekonštrukcia a modernizácia miestneho rozhlasu	vlastné zdroje/ štátne dotácie/ fondy EÚ	25 000,00	

Priorita 5. Podpora sociálnej oblasti a starostlivosti o starších	5.1 Zlepšenie kvality života občanov	Zabezpečiť stravovanie pre dôchodcov a soc. Odkázaných (donášky domov, spoločná jedáleň)	vlastné zdroje	1 500,00	
		Zabezpečenie materiálnej základne pre rozšírenie sociálnych služieb	Vlastné zdroje/ štátne dotácie	1 500,00	
		Podpora opatrovateľských služieb pre telesne odkázaných občanov	Vlastné zdroje/ štátne dotácie	1 500,00	
		Podpora a poskytovanie služieb pre sociálne odkázaných	Vlastné zdroje/ štátne dotácie	1 500,00	
	5.2 Budovanie a modernizácia sociálnych zariadení	Rekonštrukcia a modernizácia zdravotného strediska	Vlastné zdroje/ štátne dotácie / fondy EÚ	50 000,00	
		Sprevádzkovanie DSS	Vlastné zdroje	3 300,00	
Priorita 6. Ochrana a skvalitňovanie životného prostredia obce	6.1 Zlepšenie kvality spodnej vody	Výstavba kanalizačnej prečerpávacej stanice	Vlastné zdroje/ štátne dotácie / fondy EÚ	50 000,00	
	6.2 Zvýšenie ochrany pred prívalovými vodami	Vyčistenie a úprava vodných tokov	Vlastné zdroje/ štátne dotácie / fondy EÚ	10 000,00	
		Vybudovanie ochrannej hrádze na zachytávanie prívalových vôd	Vlastné zdroje/ štátne dotácie / fondy EÚ	10 000,00	
		Dobudovanie odvodňovacích priekop v častiach obce	Vlastné zdroje/ štátne dotácie / fondy EÚ	10 000,00	
	6.4 Ochrana kvalitného životného	Podpora zhodnocovania biologicky rozložiteľných odpadov	Vlastné zdroje/ štátne dotácie / fondy EÚ	50 000,00	

	prostredia	Zvyšovanie počtu zložiek vyseparovaných odpadov	Vlastné zdroje/ štátne dotácie / fondy EÚ	10 000,00	Združenie obci pre separovaný zber "TATLAR"
		Podpora propagácie separácie odpadov	Vlastné zdroje/ štátne dotácie / fondy EÚ	200,00	
Priorita 7. Ekonomický rozvoj obce	7.1 Podpora podnikania	Vysporiadanie vlastníckych vzťahov pod nevyužívanými objektmi, budovami	Vlastné zdroje	1000,00	

9. Zabezpečenie realizácie

Realizácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nová Dedina je založená na spätnej väzbe medzi cieľmi a dosahovanými efektmi.

- 1 Monitorovanie a hodnotenie je orientované na efektívnosť a účinnosť a zasahuje do všetkých dimenzií procesov riadenia podpory regionálneho rozvoja. Vyhodnocovanie je založené na profile silných stránok a príležitostí, ako aj kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja.
- 2 Jednotlivé orgány vstupujúce do procesu realizácie sú zodpovedné za systém riadenia pomoci. Rozvíjajú hodnoty pre zabezpečenie efektívnosti a účinnosti a ako tieto implementujú prostredníctvom financovania projektov a sú osobne zapojení do rozvoja obce Nová Dedina. Tieto orgány sú zodpovedné za zabezpečenie rozvoja systému riadenia podpory, jeho implementácie a trvalé zlepšovanie.
- 3 Príslušný orgán riadi, rozvíja a sprístupňuje vedomosti, uplatňuje potenciál pracovníkov na tímovej i individuálnej úrovni, podporuje tímovú prácu na úrovni celej organizácie, plánuje činnosti na podporu dosahovania cieľov organizácie a efektívneho riadenia procesov strategického plánovania. Kritériami pre fungovanie modelu na úrovni ľudských zdrojov je, že ľudské zdroje sú plánované, manažované a zlepšované, kompetentnosti a vedomosti ľudí sú identifikované, rozvíjané a udržiavané pracovníci sú zaangažovaní a majú kompetencie veľmi dôležitým aspektom je že, pracovníci a organizácia spolu vedú dialóg.
- 4 Víziu rozvoja obce a jej strednodobú stratégiu implementuje zodpovedný orgán prostredníctvom programových dokumentov ako sú PHSR obce Nová Dedina, ÚPD obce Nová Dedina, Program odpadového hospodárstva a pod.. Programové dokumenty sa týkajú všetkých aktérov a sú v podporované zmysluplnými programami, cieľmi, prioritami, opatreniami a aktivitami. Kritériami na úrovni programových dokumentov je, že v nich definovaná stratégia jednak je založená na súčasných a budúcich potrebách a očakávaniach zainteresovaných strán, vychádza z kľúčových disparít a stavia na faktoroch, ktoré ich odstraňujú, alebo zmierňujú a jednak v nich definovaná stratégia vychádza z informácií, získaných z monitorovania a hodnotenia. Stratégia je pravidelne vyhodnocovaná a upravovaná.
- 5 Zodpovedný orgán plánuje a riadi svoju spoluprácu s externými partnermi (mimo vlastnej organizácie) a s využitím verejných ako aj súkromných finančných zdrojov. Kritériami pre fungovanie modelu na úrovni programových dokumentov je, že: organizácia riadi externé partnerstvo organizácia riadi finančné toky podľa platnej metodiky, zákonov a nariadení.
- 6 Orgán navrhuje, riadi a zlepšuje svoje procesy s cieľom podpory politiky a stratégie definovanej v programových dokumentoch tak, aby ním zabezpečované činnosti boli s ostatnými orgánmi koordinované a prispievali k efektívnosti a účinnosti podpory. Kritériami pre fungovanie modelu na úrovni programových dokumentov je, že procesy sú systematicky navrhované a riadené procesy sú zlepšované podľa požiadaviek, používajúc inovácie, aby sa dosiahlo plné uspokojenie a mohla sa zvyšovať efektívnosť a účinnosť realizovaných projektov projekty sú vyberané na základe vopred stanovených kritérií,

ktoré vychádzajú z reálnych potrieb regiónov vzťahy s príjemcami pomoci sú rozvíjané a zlepšované.

- 7 V rámci príslušného programu, priority, opatrenia, alebo konkrétneho projektu sú dosahované v priebehu jeho realizácie bezprostredné výstupy. Kritériami pre fungovanie modelu na úrovni programových dokumentov je, že výstupy musia byť kvantifikovateľné musia byť jednoznačne priradené stabilnému číselníku FOI, OKEČ a číselníku regionálneho členenia musia byť získavané pri každom projekte musia mať očakávané výstupy (pred realizáciou projektu) a reálne výstupy (v priebehu, alebo po realizácii projektu).
- 8 O tom aké sú dosahované efekty plánovanej alebo realizovanej podpory podávajú informácie z pravidelných monitorovaní, alebo hodnotiacich správ. Tie charakterizujú najmä efektívnosť a účinnosť podpory. Účinnosť a efektívnosť je skúmaná najmä z pohľadu programovej štruktúry, mesta, orgánov a zdrojov financovania. Kritériami pre úspešnú realizáciu PHSR na úrovni programových dokumentov je, že: výstupy, výsledky a dopady sú systematicky zhromažďované a ku každému ukazovateľu je priradená očakávaná a reálna hodnota zároveň finančné toky sú rovnako monitorované ako výstup, výsledok a dopad. Informácie o efektívnosti a účinnosti sú pravidelne zhromažďované v hodnotiacich a monitorovacích správach.

9.1 Riadiaci orgán programu

Riadiacim orgánom pre Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nová Dedina na roky 2007 - 2017 (RO PHSR) je:

Oblasť úrad Nová Dedina, 935 25 Nová Dedina

Funkcie riadiaceho orgánu:

- zabezpečenie, aby boli operácie vybrané na financovanie v súlade s kritériami vzťahujúcimi sa na programový dokument a aby počas celého obdobia realizácie boli v súlade s platnými predpismi Spoločenstva a národnými predpismi;
- overenie dodávky spolufinancovaných tovarov a služieb a overenie, že výdavky deklarované prijímateľmi na operácie, boli skutočne vynaložené a sú v súlade s predpismi Spoločenstva a národnými predpismi;
- zabezpečenie systému na zaznamenávanie a uchovávanie účtovných záznamov o každej operácii v rámci PHSR v elektronickej podobe a zabezpečenie zberu údajov o realizácii, ktoré sú potrebné na finančné riadenie, monitorovanie, overovania, auditu, kontroly a hodnotenie;
- zabezpečenie, aby prijímatelia a iné orgány zapojené do realizácie operácií viedli buď samostatný účtovný systém alebo vhodné kódové označenie účtov pre všetky transakcie súvisiace s operáciou tak, aby neboli dotknuté národné účtovné pravidlá;
- zabezpečenie, aby sa hodnotenia programového dokumentu sa vykonávali v súlade s platnými predpismi;
- stanovenie postupov na zabezpečenie toho, aby sa všetky dokumenty týkajúce sa výdavkov, auditov a kontrol požadovaných na zabezpečenie primeraného auditu trailu uchovávali v súlade s požiadavkami platných predpisov;
- zabezpečenie, aby certifikačný orgán dostal na účely certifikácie všetky potrebné informácie o postupoch a overovaniach vykonaných v súvislosti s výdavkami;

- usmerňovanie práce monitorovacieho výboru a poskytovanie dokumentov požadovaných na umožnenie kvalitnej realizácie PHSR, ktorý má byť monitorovaný vzhľadom na jeho konkrétne ciele;
- zostavenie a po schválení monitorovacím výborom, predloženie výročnej a záverečnej správy o implementácii príslušnému orgánu.

9.2 Finančné zabezpečenie

Jednou z kľúčových otázok programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektmi.

Finančné zdroje potrebné pre realizáciu, naplnenia aktivít uvedených v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja budú plynúť z nasledovných zdrojov.

- vlastné zdroje (rozpočet obce - základný zdroj financovania aktivít),
- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- dotácie z výťažku lotérií,
- financie z Národných projektov,
- štrukturálne fondy EÚ,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- Svetová banka,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry (verejno - súkromné partnerstvá).

Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii obce ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach.

9.3 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

Obecný úrad Nová Dedina ako riadiaci orgán zodpovedá za systém realizácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ako aj čerpanie pomoci zo štrukturálnych prostriedkov. Rozvíja hodnoty na zabezpečenie efektívnosti a účinnosti a ako tieto implementuje prostredníctvom financovania projektov a je osobne zapojený do rozvoja obce. Zodpovedá za zabezpečenie rozvoja systému riadenia podpory, jeho implementácie a za trvalé zlepšovanie. Súčasťou procesu realizácie je i podrobný popis organizačného zabezpečenia riadenia podpory. Ohraničením podmieňujúcim popis organizačného zabezpečenia sú záväzné nariadenia a zákony SR a EÚ, ktoré sa viažu k jednotlivým zdrojom a formám financovania. Táto podmienka môže definovať časť organizačnej štruktúry podľa pravidiel určených poskytovateľom finančných zdrojov.

1. Organizačné zabezpečenie predstavuje priradenie zodpovednosti a pravidiel spolupráce. V rámci orgánu sú zodpovednosti a pravidlá spolupráce priradené jednotlivým pracovným pozíciám. Súčasťou modelu organizačného zabezpečenia by mali byť

príručky pre jednotlivé pracovné pozície, ktoré obsahujú popis činností na zabezpečenie jednotlivých procesov strategického plánovania.

2. Ohraničením podmieňujúce definovanie organizačného zabezpečenia sú zákony všeobecne záväzné nariadenia a vnútorné smernice príslušného orgánu verejnej správy.
3. Nevyhnutným vstupom pre vytvorenie organizačnej štruktúry a celého organizačného zabezpečenia riadenia je programová štruktúra. Na jej základe je určená zodpovednosť na úrovni programov, cieľov, priorít, opatrení a aktivít.
4. Výstupom procesu popisu organizačného zabezpečenia je model organizačného zabezpečenia podpory. V rámci tohto modelu musí byť špecifikovaná vertikálna aj horizontálna zodpovednosť všetkých aktérov participujúcich na procesoch programovania, finančného riadenia, monitorovania a hodnotenia. Model organizačného zabezpečenia predovšetkým priradzuje zodpovednosti a určuje pravidlá spolupráce medzi jednotlivými orgánmi.
5. Model organizačného zabezpečenia podpory završuje "konceptnú" prácu na programovom dokumente. Jeho vytvorením môže byť analytická, strategická finančná a organizačná časť dokumentu skompletizovaná do návrhu programového dokumentu, ktorý je pripravený na schvaľovací proces.

9.4 Monitorovanie a hodnotenie

Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude stálym a dlhodobým procesom zameraným na sledovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych zmien pomocou vybraných ukazovateľov, cieľom ktorého bude získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení zameraných na zmenu negatívneho vývoja, resp. o potrebe zmeniť ich výber alebo spôsob realizácie. Stabilizovať zásady procesu monitorovania umožní priebežná i etapovitá kontrola realizácie programu. Nevyhnutnou podmienkou monitoringu je organizačné a metodické zabezpečenie riešenia operatívnych problémov a z nich vyplývajúce zmenové riadenie.

Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude obsahovať nasledovné činnosti:

- každoročné hodnotenie naplňania cieľov stanovených v PHSR,
- každoročné spracovanie plánu aktivít na nasledujúce obdobie,
- vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov ako popis stupňa realizovaných cieľov a opatrení,
- vyhodnotenie dopadov aktivít na občanov dotazníkovou formou a porovnanie s počiatočnými preferenciami občanov pri zostavovaní PHSR.

Uvedené činnosti uskutočnené v procese monitorovania umožnia zhodnotiť postup v realizácii plánovaných úloh. Znamená sledovanie výstupov, financovanie jednotlivých činností, projektov alebo etáp. Monitorovanie sa uskutočňuje prostredníctvom ukazovateľov, ktoré sa vzťahujú na špecifické ciele, objasňujú stav implementácie, výsledkov a dopadov a poukazujú na dosiahnutý vývoj vo vzťahu k finančnému plánu.

Po implementácii bude pracovná skupina plniť aj funkciu monitorovania a hodnotenia. Konkrétne pôjde o sledovanie vývoja, smerovania a zmien vonkajších podmienok v obci, požiadaviek obyvateľov, ako aj požiadavky ďalších cieľových skupín (návštevníkov, investorov a podnikateľov). V procese monitorovania sa zhromažďujú údaje o realizovaných projektoch. Na základy výstupov monitorovania a hodnotenia je potrebné následne uskutočniť aktualizáciu strategických cieľov.

Cieľom monitorovania pracovnými skupinami bude zabezpečiť konzistentné a pravidelné informácie o realizovaných a ukončených projektoch. Vhodným spôsobom na

realizáciu monitoringu sú kvantitatívne ukazovatele úspešnosti, ktoré dávajú jednoznačnú odpoveď na stupeň alebo mieru naplnenia projektu v danom časovom období. Spôsob práce pracovnej skupiny uskutočňujúcej monitorovanie a hodnotenie vyplynie zo samotného charakteru projektu.

Zmyslom procesu hodnotenia je sumarizovať výstupy získané monitorovaním projektov na získanie informácií o účinnosti a efektívnosti vynaložených nákladov. Tieto informácie sa transformujú do monitorovacích a hodnotiacich správ, ktoré sa prerokovávajú na zasadnutiach pracovnej skupiny. Proces hodnotenia využíva ako svoje vstupy všetky dáta získavané v procese monitorovania. Výstupom procesu hodnotenia, resp. celého procesu monitorovania a hodnotenia, sú hodnotiace a monitorovacie správy.

Hodnotenie je vykonávané pravidelne za účelom merania efektivity voči cieľom projektov. Vykonáva sa v priebehu realizácie jednotlivých projektov a po ich ukončení. Posudzuje sa hlavne vecná stránka a vzniknuté problémy. Riešenie prioritných problémov sa posudzuje s použitím kritérií voči stanoveným ukazovateľom. Hodnotenie znamená kritické a objektívne overovanie. Plní funkciu spätnej väzby. Hodnotenie sa opiera o monitorovacie činnosti, ktoré mu poskytujú nevyhnutné informácie.

10. Záver

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nová Dedina je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Vykonateľnosť PHSR bude závislá od mnohých faktorov, predovšetkým od schopnosti zainteresovaných subjektov vypracovávať a predkladať príslušným ústredným riadiacim orgánom a ich sprostredkujúcim implementačným agentúram také projekty, ktoré budú konkurencieschopné. Veľký význam pre realizovanie jednotlivých opatrení a aktivít definovaných v PHSR bude mať úroveň riadenia a koordinácie celého procesu prípravy projektov. Program je potrebné hodnotiť ako dokument otvorený, ktorý môžu orgány obce priebežne doplňovať a o nové aktivity, respektíve vypúšťať tie opatrenia, ktorých realizácia nie je v možnostiach obce. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce. PHSR je otvoreným dokumentom, ktorý bude pravidelne vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva.